

SEMINA

Apare sub egida UNIUNII SCRITORILOR DIN ROMÂNIA

An. XVI, Nr. 1-2-3-4 (61, 62, 63, 64), 2014

Director: Paulina Popa

SEMNE - EMIA

Revistă trimestrială

de cultură,

fondată în ianuarie 1998

la Deva.

Apare sub egida

Uniunii Scriitorilor din Romania

și este finanțată

de Editura Emia

și Editura Paula

Realizator: Paulina Popa

Colectivul de redacție:

Melania Daniela Bădic

Stelian Gomboș

Gabriel Petric

Dumitru Tălvescu

*Revista este ilustrată cu fotografii
de Petru Birău și din arhiva
Editurii Emia (de Emil Scripcaru,
Ioan Moldovan, Adriana Weimer și
Paulina Popa)*

Tehnoredactare: Ștefan Păiușan

Adresa:

Editura Emia

Str. Mareșal Averescu, Nr. 20,

330011, Deva.

e-mail: office@emia.ro

www.emia.ro

ISSN: 1445-3060

ISSN 1454-3060

9 771454 306000

Cuprins

Editorial

PAULINA POPA – JUNGLA FACEBOOK1

Aniversare

STELIAN GOMBOȘ – O VIAȚĂ EXEMPLARĂ4

Antologia SEMNE

VASILE DAN – POEME11

ION POPESCU-BRĂDICENI - POEME14

GELU BIRĂU – POEME18

Medalion Literar

WALT WHITMAN21

Cronica Literară

LADISLAU DARADICI – DESPRE GEOMETRIA POEMULUI25

GLASUL POEMULUI, GLASUL NOSTALGIEI27

MUGURAȘ MARIA PETRESCU – PASSIONARIA STOICESCU – Puzzle sunt eu...30

Semnal Editorial

ÎPS Prof. Univ. Dr. IRINEU POPA – Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei –

Stelian Gomboș, Sfânta Euharistie – Taina Nemuririi. Rolul ei în creșterea

duhovnicească a credincioșilor.34

STELIAN GOMBOȘ – Convorbiri duhovnicești cu Înaltpreasfințitul Ioan al Munților.37

Dan C. Mihăilescu, Oare chiar m-am întors de la Athos?,41

Proză

LADISLAU DARADICI – NEPETRECUTELE POVEȘTI ALE DESTINELOR NOASTRE ..45

Poesis

DANIEL LĂCĂTUȘ47

IOAN VASIU49

Traduceri

THEODOR DAMIAN51

Eseu

Prof. Drd. PETRU - ILIE BIRĂU – gospodăria, nucleul societății organice tradiționale.....56

Fără Frontiere

MARIA TOMA-DAMȘA – Zoe Dumitrescu-Bușulenga60

Note de lectură

DUMITRU TĂLVESCU – ȘAH NEGRU LA DAMA ALBĂ65

DANIEL MARIAN – Ioan Vasile - CREDINCIOȘ SOLDAT66

IOAN VASIU – Marin Ifrim - UN POET CARE „ÎȘI CARĂ ILUZIILE“67

Eveniment

IOAN SEBASTIAN BARA – SUB SEMNUL CREDINȚEI68

IOAN VELICA, LA ANIVERSARE69

COLOCVIUL NAȚIONAL AL REVISTELOR DE CULTURĂ71

COLOCVIILE REFLEX72

SALONUL HUNEDOREAN AL CĂRȚII73

TROFEUL MICULUI CITITOR74

GALA POEZIEI ROMÂNE CONTEMPORANE75

Autorii poartă întreaga responsabilitate a articolelor semnate

PAULINA POPA

JUNGLA FACEBOOK

JUNGLĂ s. f. 1. pădure deasă, cu vegetație luxuriantă, greu de străbătut, specifică zonelor (sub)tropicale. 2. (fig.) societate umană în care domnește legea celui mai tare.

JUNGLĂ s. f. 1. pădure deasă, cu vegetație luxuriantă, greu de străbătut, specifică zonelor (sub)tropicale. 2. (fig.) societate umană în care domnește legea celui mai tare.

♦ legea ei = dominarea violenței, a forței brutale în raporturile dintre oameni. (< fr. jungle)

Aceasta este definiția din DEX, pentru JUNGLĂ.

Din nefericire pentru societatea în care trăim și care, cu toate învățăturile morale pe care le putem recepta, dacă dorim, în diverse moduri (*școală, familie, biserică, ONG-uri și diverse acțiuni, manifestări și evenimente culturale*), lumea noastră a devenit o junglă, în sensul peiorativ (defavorabil, disprețuitor) în care nimic din tot ce știam a fi bun nu mai contează: bunul simț a dispărut și tare mi-e teamă că într-o bună zi va dispărea și din dicționar sau va căpăta o altă conotație (**BUN-SÎMȚ** s. n. sg. *Normă logică de apreciere, comună marii majorități, a oamenilor.*) schimbându-și explicația din dicționar, norma fiind în aceste zile aceea de a ignora totul, de a distruge, de a aduce injurii și de a fi brutal. Ce raporturi între oameni? Ce LEGEA IUBIRII? Ce respect? Toate acestea vor fi bune de povestit strănepoților noștri pentru ca ei să aibă ce persifla.

Am fost crescută în Legea iubirii, atunci când bunicul meu, în locul poveștilor lui Creangă ori ale Fraților Grimm, ne citea, mie și fratelui meu, preotul Teodor, istorioare biblice sau pur și simplu (*o simplitate la care rareori ajungem*) din Biblie. O lege a Iubirii așa cum scrie Sfântul Apostol Pavel în Epistola întâi către Corinteni :

Capitolul 13

1. De aș grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare și chimval răsunător.
2. Și de aș avea darul proorociei și tainele toate le-aș cunoaște și orice știință, și de aș avea atâta credință încât să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sunt.
3. Și de aș împărți toată avuția mea și de aș da trupul meu ca să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește.
4. Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se trufește.
5. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se

aprinde de mânie, nu gândește răul.

6. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr.

7. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă.

8. Dragostea nu cade niciodată. Cât despre proorocii - se vor desființa; darul limbilor va înceta; știința se va sfârși;

9. Pentru că în parte cunoaștem și în parte proorocim.

10. Dar când va veni ceea ce e desăvârșit, atunci ceea ce este în parte se va desființa.

11. Când eram copil, vorbeam ca un copil, simțeam ca un copil; judecam ca un copil; dar când m-am făcut bărbat, am lepădat cele ale copilului.

12. Căci vedem acum ca prin oglindă, iar atunci, față către față; acum cunosc în parte, dar atunci voi cunoaște pe deplin, precum am fost cunoscut și eu.

13. Și acum rămân acestea trei: credința, nădejdea și dragostea. Iar mai mare dintre acestea este dragostea.

Am ajuns să mă întreb, din ce în ce mai des, unde se duce tot efortul unora pe care i-am numit mai sus, de a asana o societate lipsită de dragostea lui Dumnezeu și nu găsesc niciun răspuns.

E la modă să fii vulgar, să fii rău și ironic, să lovești la propriu și la figurat, să furi, să ucizi, să-ți batjocorești părinții.

Nimeni nu mai respectă pe nimeni și toți vorbesc în același timp, înjurând cât mai tare.

Dar poezia, pacea sufletului, liniștea spirituală, Domnul Dumnezeu cu lumina sa?

Dacă ar trebui să vorbesc despre pacea literară atunci cu siguranță aș renunța și asta pentru că în literatură, în viața literară mai precis, nu este pace. Dar despre o bună cuviință, despre valoare așa cum o percep eu și despre JUNGLA FACEBOOK cea în care cel neavizat se va pierde pentru totdeauna, cu siguranță trebuie să vorbesc.

E destul să accesezi această pagină de socializare și descoperi mii de „poeti”, de „mari scriitori”, de mii de lansări de carte și autografe peste autografe, descoperi grupuri și grupulețe, inimi și inimioare, dulcegării și rime care te asupresc noaptea-n vis. Mă și întreb cum mai suportă bietul facebook atâta prostie.

Știu că actul de creație în sine presupune o ardere, o responsabilitate și sunt conștientă de asta de peste 45 de ani, de când am debutat și de când viața mea s-a înscris într-un curs literar, cred eu, cumva definit. Știu că atunci când emiți un mesaj, când publici o carte, un poem, un vers, un text, asta presupune și o asumare a unui feedback. Toate acestea sunt acum povești. Publică cine poate, valori amestecate cu cele mai abjecte nonvalori, texte de raft amestecate cu logoreicele emanații ale unor grafomani. Aș putea continua pe tonul acesta mult și bine.

Jungla Facebook – spuneam. Jungla în care, printre lianele verzi, trec siguri de pasul lor cei ce cunosc cărările. Dar, vai celor ce se avântă în această junglă necunoscând cărările și legile ei.

Poate ar fi trebuit să numesc facebook-ul cu nume de labirint în care cu siguranță nu mai găsești calea de întoarcere. Am ales jungla pentru că strania barbarie întâlnită pe facebook se transferă brutal în societate.

Aștept ziua în care va cădea masca ce ne acoperă fața, o mască frivolă, ucigașă, otrăvită.

Uneori cred că a scrie despre toate acestea e suficient ca totul să revină pe un făgaș normal.

La urma urmei, miturile fondatoare ale esenței umane care pot fi numite morală, bună-cuviință, suflet creștin, stau tremurând în colțul lor de soare.

Încerc să atrag atenția asupra pericolelor majore ce pândesc la orice pas (asta pentru cei ce iau de bună așa zisa socializare).

Nu ignor informația care circulă pe facebook, ce-i drept uneori truncheată. Nu ignor bucuria de a-ți regăsi câte un prieten printre miile de străini.

Ai numi prieteni pe toți cei care îți invadează spațiul cred că este o mare eroare și mulți trăim în această eroare fără să știm. Intoxicați cu mii de minciuni, obligați, în subsidiar, să demolăm valori morale în care ne găseam un echilibru, devenim fiare în această junglă.

Mizez pe o revenire la normal, la o ieșire, pe bune, din spațiul acesta, unde se duc pe apa sâmbetei, timpul, bucuriile și orele noastre de libertate. Mizez pe o putere care ar putea să ne scoată din cercul vicios, pe o revenire la bunul simț, la valorile noastre morale și culturale.

STELIAN GOMBOȘ

O VIAȚĂ EXEMPLARĂ

*Material aniversar – omagial,
dedicat Părintelui Arhid. Prof. Univ. Dr. Dr. H.C. Constantin Voicu,
cu prilejul împlinirii frumoasei vârste de 85 de ani de viață pământească,
pilduitoare și exemplară...*

Părintele Arhid. Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu s-a născut în data 5 decembrie 1929, în orașul Brașov, într-o familie evlavioasă. Cursurile primare și studiile liceale și le-a făcut la binecunoscutul Liceu „Andrei Șaguna” din localitatea natală. Și-a luat examenul de după care a urmat cursurile grad Universitar din Sibiu în După finalizarea studiilor de pregătire și aprofundarea Teologic de grad Universitar frecventat cursurile de specializarea Patrologie și sub îndrumarea Pr. Prof. Dr. 1975 și-a susținut teza de muncii la Sfântul Ioan Gură de

A urmat cursuri de la Facultățile de Teologie Geneva (Elveția) între anii

În anul 1952, va fi către vrednicul de pomenire Nicolae Bălan (1920-1955), iar arhidiacon stavrofor. În Constantin Voicu s-a dedicat o diacon la catedrala „Sfânta Treime” din Sibiu. A legislaturi, în *Adunarea Eparhială* a Arhiepiscopiei Sibiului și în *Adunarea Națională Bisericească*.

Șaguna” din localitatea bacalaureat în anul 1948, Institutului Teologic de perioada anilor 1948-1952. licență, și-a continuat teologică la Institutul din București, unde a doctorat, la Secția istorică, Literatură postpatristică, Ioan G. Coman. În anul doctorat cu titlul „Teologia Aur și actualitatea ei”. specializare postdoctorală Protestantă din Neuchâtel și 1977-1978.

hirotonit ca și diacon de Mitropolit al Ardealului în anul 1976 a fost hirotesit această calitate Părintele viață întreagă slujirii ca mitropolitană cu hramul fost membru, în mai multe

Activitatea profesională

Aceasta s-a concretizat și în îndeplinirea succesivă a mai multor funcții în cadrul Institutului Teologic de grad Universitar (ulterior Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna”) din cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu.

- bibliotecar al Bibliotecii mitropolitane (1952-1959);
- secretar-șef al Institutului Teologic de grad Universitar Sibiu (1959-1973);
- lector universitar (disciplina Patrologie și Literatură postpatristică, 1973-1975);
- conferențiar universitar (aceeași disciplină, 1975-1976);
- profesor universitar (aceeași disciplină, 1976-1996).

Pe linie administrativă, între anii 1976-1979 a îndeplinit funcția de prorector al Institutului Teologic de grad Universitar din Sibiu, iar între anii 1979-1992 pe cea de rector, fiind cel mai longeviv rector din istoria acestei instituții.

În perioada în care a condus în calitate de prorector și apoi ca rector al Institutului Teologic de grad Universitar din Sibiu, Preacucernicia Sa a pus mult suflet și devotament pentru buna desfășurare a activității acestei instituții, ajutând la promovarea mai multor cadre didactice tinere, bine pregătite,

care au reușit să mențină la aceeași cotă înaltă învățământul teologic sibian, a cărui faimă a fost și este recunoscută atât în țară cât și în străinătate.

Perioada anilor 1979-1989 a fost una extrem de dificilă pentru Biserică în general și pentru învățământul teologic în special. Au fost ani grei, ani de încercări, dar tenacitatea și spiritul inventiv al Părintelui Rector au reușit să surmonteze toate opreliștile și toate încercările. În ciuda acestor greutăți, Preacucernicia Sa a făcut dovada unei înalte și abile diplomații bisericești, reușind, cu ajutorul lui Dumnezeu, să rezolve toate problemele care au apărut. Cu toate că autoritățile comuniste au încercat să reducă numărul studenților teologi și să limiteze accesul tinerilor spre teologie, dânsul a reușit să deoaze cu abilitate acest plan în așa fel încât an de an numărul studenților teologi a crescut, iar pe foarte mulți preoți și monahi, în pofida interdicțiilor autorităților de atunci, ia ajutat să-și completeze studiile teologice, la forma fără frecvență. Am putea spune că a fost omul providențial pentru acele vremuri. Dumnezeu a știut să-și aleagă oamenii potriviți pentru a-și putea îndeplini planurile pe care le-a avut cu învățământul teologic. Patriarhul Teoctist a recunoscut și a apreciat în mod cu totul aparte efortul și calitățile sale: „*Părintele Voicu, în mod tacit, asumându-și responsabilitățile și riscurile, primea zeci de monahii și monahi la studii universitare înscriindu-i într-un catalog paralel și urmând îndeaproape formarea lor. De asemenea, tot prin abilitatea, înțelepciunea și tactul Prea Cucerniciei Sale erau primiți la Institutul Teologic Universitar din Sibiu și absolvenți de liceu, nu numai de seminarii, așa cum cereau aceleași reglementări discriminatorii. La acestea este necesar să amintim grija și priceperea cu care organiza și coordona cursurile preoțești...*”¹

I.P.S. Părinte Antonie Plămădeală - Mitropolitul Ardealului întărește cele afirmate mai sus spunând despre Părintele Profesor Constantin Voicu: „*A pus mult suflet la Sibiu, pentru bunul mers al activității Institutului Teologic ca prorector și apoi ca rector, într-o vreme în care Biserica era marginalizată, iar preoții și studenții teologi erau supravegheați cu stictețe. A știut să lucreze cu înțelepciune rezolvând problemele care se iveau și erau destul de multe în așa fel încât an de an numărul studenților teologi creștea, iar mulți preoți și călugări în pofida interdicției autorităților de atunci își completau studiile la fără frecvență.*”²

Cu toate că și-a asumat aceste responsabilități și riscuri, cei care nu le-au cunoscut sau nu au vrut să le cunoască și-a atras unele critici nefondate: „*Toate acestea au fost realități pe care mulți nu le-au cunoscut, de unde și unele critici nefondate din partea unora, care nu cunoșteau realitatea, dar care, aflând adevărul, și-au revăzut atitudinea și au înțeles situațiile așa cum au fost ele, în tot dramatismul și constrângerea lor.*”³

În perioada cât a fost rector și-a dat tot interesul pentru a ridica prestigiul Institutului Teologic de grad Universitar din Sibiu, reușind, după mari și susținute eforturi să obțină, în anul 1984, dreptul pentru ca această renumită școală de teologie românească să organizeze cursuri de doctorat și să acorde titlul de „doctor în teologie”. Este interesant faptul că în această perioadă grea prea puțini au fost aceia care și-au dorit să conducă destinele învățământului teologic, pentru ca imediat după 1989 când situația din România s-a schimbat și nu au mai fost atâtea riscuri să apară și alți pretendenți la conducere.

Astfel, după 37 de ani de trudă la Institutul Teologic din Sibiu, în anul 1996 a s-a transferat pe postul de profesor universitar la disciplina Patrologie și Literatură postpatristică la noua Facultate de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității „1 Decembrie 1918” din Alba-Iulia, așezământ la a cărui înființare a avut un aport deosebit. Între anii 1996-2000 a deținut și funcția de decan al acestei facultăți. Aici a trebuit să muncească din greu la temeliile noii Facultăți de Teologie, dar experiența acumulată pe parcursul zecilor de ani a reușit să dea roade.

În primăvara anului 2000 a fost ales ca Decan al Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității din Oradea. De fapt, aici a venit ca și profesor asociat la disciplina Patrologie și Literatură postpatristică din anul 1992.

Eu l-am avut ca profesor în anii 1 și 2, și cu toții am reușit să cunoaștem: „*...un prototip și un profil de dascăl, model de urmat...*”⁴

¹ P.F. Teoctist, „Cuvânt de Binecuvântare”, în „ARHID. PROF. UNIV. DR. CONSTANTIN VOICU DR. H. C. UNIVERSITATEA ORADEA - O VIAȚĂ ÎN SLUJBA BISERICII ȘI A ȘCOLII ROMÂNEȘTI”, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2005, p. 6

² Dr. Antonie Plămădeală, Arhiepiscop și Mitropolit, „...LA CEAS ANIVERSAR...”, în „Revista Teologică”, SERIE NOUĂ, Anul X(82), Nr. 3-4, IUL.- DEC., 2000, p.31.

³ P.F. Teoctist, Op. cit. p.6

⁴ Ibidem, p.6

După alegerea sa ca și decan al Facultății de Teologie din Oradea s-a implicat cu multă dragoste pentru promovarea tinerelor cadre universitare, astfel că din vara anului 2000 a înființat revista acultății „Orizonturi Teologice”. În această revistă au publicat studii de specialitate numeroase cadre didactice de la Facultatea de Teologie din Oradea, dar și din alte centre universitare din țară și străinătate, precum și numeroși doctoranzi.

Ca și decan al Facultății de Teologie s-a bucurat de dragostea, prețuirea și ajutorul vrednicului de pomenire rector al Universității din Oradea, Prof. Univ. Dr. Ing. Teodor Maghiar. Cu ajutorul acestuia a definitivat lucrările de finalizare la noua capelă a Facultății; pictură, iconostas, mobilier, iar la consacrarea capelei în anul 2002 a participat și P. F. Părinte Teoctist - Patriarhul de atunci al României. De asemenea s-a îngrijit și de biblioteca facultății contribuind la îmbogățirea acesteia prin dotarea și donarea a numeroase cărți.

În cei 4 ani cât a fost decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Oradea a reușit să ridice prestigiul acestei instituții de învățământ superior, prin simpozioanele naționale și internaționale pe care le-a organizat. Tot în această perioadă, la propunerea Facultății de Teologie, Universitatea din Oradea a acordat titlul de Doctor Honoris Causa mai multor personalități teologice din străinătate dintre care amintim: Stylianos Papadopoulos - Atena, Hans Schwarz - Regensburg, Constantine Scouteris - Atena, Albert Rauch - Regensburg. A fost un om al păcii și iubirii interconfesionale, un exemplu și model pe care ar fi bine să-l urmeze și alții.

În anul 2004 s-a pensionat, după o activitate de peste 50 de ani.

Aprecieri din partea celor care l-au cunoscut

În volumul omagial „*Arhid. Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu Dr. H. C. Universitatea Oradea – o viață în slujba Bisericii și a școlii românești*”, mai multe personalități au dorit să-l omagieze și să-i aducă recunoștință pentru tot ceea ce a făcut pe parcursul celor peste 50 de ani de activitate și de aceea aș dori să amintesc câteva dintre acestea. Vreau să precizez că aceste aprecieri au fost făcute când Părintele Voicu era în pensie și de aceea consider că ele au fost făcute cu sinceritate și nu din interes. Când Eusebiu de Cezareea a scris „Viața lui Constantin cel Mare” mulți l-au acuzat că a fost un scriitor de curte lingușitor și că ar fi exagerat în unele privințe. În calitate de ucenic al Părintelui Voicu am vrut să scriu mai multe despre realizările sale în volumul omagial „*Arhid. Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu Dr. H. C. Universitatea Oradea – o viață în slujba Bisericii și a școlii românești*”, dar nu m-a lăsat, din smerenie, considerând că pentru binele pe care l-a făcut nu a dorit să fie apreciat și răsplătit de oameni, ci de Dumnezeu.

P. F. Părinte Teoctist, fostul Patriarh al României, a recunoscut și a apreciat în numeroase rânduri puterea de muncă și dragostea față de Dumnezeu și semenii a Părintelui Voicu : „*Meritele dobândite l-au recomandat autorităților bisericești, care l-a promovat în funcții de răspundere, dar mai ales dragostei discipolilor care, fără excepție, păstrează amintirea luminoasă a profesorului de vocație și a dascălului plin de căldură sufletească și înțelegere.*”⁵

I. P.S. Părinte Nicolae Corneanu - Mitropolitul de pie memorie a Banatului, care l-a cunoscut din anul 1958 pe Părintele Constantin Voicu, mărturisește: „*Astfel am putut cunoaște, aș putea zice pe omul, slujitorul Bisericii și profesorul de Teologie. Din toate aceste puncte de vedere, l-am apreciat, l-am prețuit și l-am îndrăgit. Pe parcursul vremii, simt nevoia să adaug, am putut să descopăr în profesorul de Teologie Constantin Voicu și pe specialistul patrolog. Mărturisesc - și acum este vorba de ceva foarte personal - că am fost atras din perioada studenției de studiul Patrologiei. Am rămas deci uimit să descopăr în cunoscutul de altădată pe specialistul în vechea literatură creștină. I-am citit numeroasele articole apărute în revistele bisericești despre Sfinții Părinți și i-am apreciat recentul manual de Patrologie pentru Seminariile teologice care îi încununează, într-un fel, strădaniile aparținând acestui domeniu.*”⁶

I.P.S. Părinte Laurențiu Streza - Mitropolitul Ardealului, în volumul omagial: „*Arhid. Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu Dr. H. C. Universitatea Oradea - o viață în slujba Bisericii și a școlii românești*”, scoate în evidență personalitatea Părintelui Constantin Voicu, iar titlul articolului vorbește de la sine: „*Părinte, dintru început, prieten apropiat și coleg sprijinitor și iarăși părinte*”. Părintele Profesor Constantin Voicu a știut să-i iubească, aprecieze, dar mai ales să-i încurajeze pe cei tineri în îndeplinirea

⁵ Ibidem, p. 5

⁶ Nicolae, Mitropolitul Banatului, “A fost odată...” în „ARHID. PROF. UNIV. DR. CONSTANTIN VOICU DR. H. C. UNIVERSITATEA ORADEA...” pp. 9-10.

aspirațiilor: „Părintele Profesor Arhidiacon Constantin Voicu a devenit pentru toți cei tineri prieten apropiat și coleg sprijinitor în împlinirea îndatoririlor academice... L-am văzut uneori trist și supărat cu atâta răspundere și cu „atâția pe cap”, dar niciodată nu l-am văzut răzbunător. Părintele Constantin Voicu este un răbdător, de aceea este și un învingător... Părintele Constantin Voicu a știut să-și folosească pozitiv autoritatea funcției deținute, încurajând și sprijinind pe cei tineri”.⁷

Modul de comportare și atitudinea pe care a avut-o Părintele Constantin Voicu față de cei subordonați constituie un exemplu demn de urmat, mai ales pentru ierarhi, profesori și preoți pentru că Părintele Voicu a pus în practică învățăturile Sfintei Scripturi, și ale Sfinților Părinți și de aceea P.S. Părinte Ioan Mihălțan - Episcopul Oradei spunea: „A căutat să ajute pe cât mai mulți cât a fost cu putință, fiind foarte îngăduitor. Datorită acestui fapt și-a menținut prietenia cu mai mulți studenți și preoți de mai târziu. Ca rector la Academia Teologică din Sibiu, a fost foarte punctual la serviciu, rămânând în mijlocul studenților de dimineața până seara târziu. A căutat și a păstrat o legătură apropiată cu autoritățile de stat spre folosul Bisericii.”⁸ Cât adevăr în cele spuse mai sus, și ce pildă demnă de urmat, mai ales pentru cei care conduc destinele Bisericii, ce păcat că nu s-au născut mai mulți ca și Părintele Constantin Voicu!...

Pe parcursul celor peste 50 de ani de muncă în ogrorul Bisericii Părintele Constantin Voicu s-a întâlnit cu multe personalități bisericești din țară și străinătate, iar calitățile sale au fost recunoscute și apreciate de toți cei care l-au întâlnit și cunoscut, iar printre aceștia se numără și Episcopul Bisericii Evanghelice C. A. din România, Christoph Klein: „Ne gândim cu satisfacție la deceniile trecute, când ne-am întâlnit în mod regulat la Conferințele teologice interconfesionale organizate de Institutele noastre Teologice. Rectorul de atunci de la Sibiu, P. C. Arhid. Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu, era în acel timp unul din promotorii principali, însușit de un adevărat și autentic spirit ecumenic și frățesc pe care l-a păstrat până în prezent.”⁹

Rectorul de vrednică pomenire a Universității din Oradea, Prof. Univ. Dr. Ing. Teodor Maghiar, cel care a legat a strânsă prietenie cu Părintele Constantin Voicu, dar și cu toți ceilalți angajați ai Universității, mărturisește: „M-a uimit întotdeauna, așa cum mă uimește și acum, extraordinara capacitate a domniei sale de a se apropia de tineri, de a le descifra păsurile, răbdarea cu care îi ascultă și îi iartă, blândețea cu care îi dojenește și îi îndeamnă. Persoana Părintelui Voicu este întruchiparea perfectă a slujirii la altar și catedră... Ne-a uimit întotdeauna prin statornicia sentimentelor sale, prin atașamentul cald, firea deschisă și comunicativă, prin deschiderea spre dialog interuman și interconfesional.”¹⁰

De această puternică prietenie care s-a legat între cei doi rectori au fost legate cele mai mari realizări ale Facultății de Teologie din Oradea, fiind și cei mai frumoși ani, cred că și colegii mei sunt de acord cu această părere, iar pentru bucuria de a-i fi întâlnit îi mulțumesc lui Dumnezeu spunând: „Mărire Ție, Doamne, pentru oamenii pe care Pronia Ta mi i-a adus în cale!”

Ca și o concluzie la cele de mai sus am putea spune că succesul Părintelui Constantin Voicu s-a datorat faptului că între dânsul ca și persoană și instituțiile pe care le-a condus a existat o legătură indisolubilă.

Activitatea sa de cercetare teologică constă în publicarea a 8 lucrări de specialitate (dintre care 2 în colaborare) și a peste 130 de articole și studii în revistele și periodicele bisericești. De asemenea, a participat la peste 40 de conferințe, congrese, simpozioane și întruniri interne și internaționale, la care a prezentat comunicări sau referate.

În domeniul **activității didactice**, trebuie amintit faptul că pe parcursul celor 33 de ani de activitate la catedră a îndrumat peste 600 de studenți în vederea elaborării tezei de licență, iar în calitate de conducător de doctorat a avut sub îndrumare circa 90 de doctoranzi, dintre care 77 sunt deja doctori, iar 14 sunt cadre didactice și ierarhi.

⁷ Dr. Laurențiu Streza, Episcopul Caransebeșului, „Părinte, dintru început, prieten apropiat și coleg sprijinitor și iarăși părinte” în „ARHID. PROF. UNIV. DR. CONSTANTIN VOICU DR. H. C. UNIVERSITATEA ORADEA...” pp. 13-14.

⁸ Ioan, Episcopul Oradei, Bihorului și Sălajului, în „ARHID. PROF. UNIV. DR. CONSTANTIN VOICU DR. H. C. UNIVERSITATEA ORADEA...” p.17.

⁹ Dr. Dr. H.C. Christoph Klein, Episcopul Bisericii Evanghelice C.A. din România, „Mișcarea Ecumenică și Ecumenismul local din perspectiva Bisericii Evanghelice C.A. din România”, în „ARHID. PROF. UNIV. DR. CONSTANTIN VOICU DR. H. C. UNIVERSITATEA ORADEA...” p. 18

¹⁰ Prof. Univ. Dr. Ing. Teodor Maghiar, „Omagiu Părintelui Profesor”, în „ARHID. PROF. UNIV. DR. CONSTANTIN VOICU DR. H. C. UNIVERSITATEA ORADEA...” pp.30-31.

A făcut parte din (150) comisii de examen pentru susținerea tezei de doctorat, atât în domeniul teologiei, cât și în domenii adiacente precum filosofia și istoria, în câteva din marile centre universitare din țară.

Timp de mai mulți ani a fost membru în *Comisia Națională de Atestare a Diplomelor și Titlurilor Universitare* (CNADTU) și în *Consiliul Național al Cercetării științifice din Învățământul Superior* (CNCSIS), comisii din cadrul Ministerului Educației Naționale, precum și în *Consiliul Național de Atestarea și Acreditare Academică* (CNAAA).

De asemenea, a fost membru activ în unele societăți și asociații științifice internaționale precum: *Asociația Internațională de Studii Patristice de la Oxford*, *Seminarul de Istorie Sud-Est Europeană*, *Conferința Bisericilor Europene și Consiliul Ecumenic al Bisericilor*. În mod activ a participat și în *Comisia de Istorie Ecclesiastică Comparată* din România.

Pentru această activitate prestigioasă în anul 2004 a primit ordinul „Meritul Cultural”, în grad de ofițer din partea Președintelui României.

Ca o recunoaștere a meritelor sale incontestabile pe linie didactică și a aportului adus la dezvoltare teologiei patristice românești, în anul 2004, Preacucernicia Sa a primit titlul de „Doctor Honoris Causa” al Universității din Oradea.

Implicarea sa fără nicio ezitare în slujirea Bisericii i-a fost recunoscută și răsplătită prin decernarea mai multor distincții bisericești, primind cruci patriarhale din partea Patriarhilor Iustinian Marina (1976), Iustin Moisescu (1982), Teoctist Arăpașu (1988 și 2001). În luna octombrie 2009, în cadrul unei sesiuni speciale a Sfântului Sinod, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel Ciobotea i-a conferit Diploma și Crucea patriarhală, clasa I, pentru activitatea neobosită depusă pe tărâm didactic și în slujirea Bisericii. De asemenea, în anul 2006, Înalț Preasfinția Sa Prof. univ. dr. Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului, ca o recunoaștere a meritelor sale l-a decorat cu Crucea Șaguniană, cea mai înaltă distincție a Mitropoliei Ardealului.

Pentru neobosita muncă pe care a depus-o în slujba Bisericii, în anul 1987, Sanctitatea Sa Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, Demetrios I (1971-1991), i-a conferit crucea patriarhală.

Se cuvine să mai amintim un aspect important din viața și activitatea PC Sale și anume că a avut marele privilegiu de a fi ucenicul devotat și unul din apropiații mitropolitului de piosă amintire Nicolae Bălan al Ardealului, de la care a învățat bunătatea, echilibrul, iubirea și respectul față de Dumnezeu, de Biserică și de oameni, capacitatea de a înțelege realitățile și problemele oamenilor nu doar cu mintea, ci și cu sufletul. Tot de la mitropolitul Nicolae Bălan a primit, în urmă cu 60 de ani, hirotonia în treapta de diacon.

A rămas în conștiința și amintirea generațiilor de studenți de la Sibiu, ca și a celor din Alba-Iulia și Oradea, ca un adevărat părinte sufletească, arătându-le acestora în permanență înțelegere, dragoste și bunăvoință. Părintele Voicu a înțeles că bunătatea - ca virtute creștină - constituie cea mai trainică legătură spirituală dintre oameni, că ea este fundamentul liniștii, fericirii și ne ajută să realizăm armonia dintre credință și faptă.

În relațiile cu studenții, cu colegii și cu oamenii, în general, Părintele profesor Constantin Voicu este perceput ca fiind un om al păcii, al echilibrului și al bunei înțelegeri, calități care izvorăsc dintr-un suflet nepătimaș, deschis, sincer, cald și cu considerație față de cei din jur. Părintele Voicu a înțeles și a pus în practică sintagma potrivit căreia dragostea înseamnă „*suprema responsabilitate pentru altul*” și că atât valorăm ca oameni, cât de mult bine reușim să facem în jurul nostru.

Activitatea publicistică a P.C. Arhid. Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu:

a) Cărți publicate

1. *Teologia muncii la Sfântul Ioan Gură de Aur și actualitatea ei*, Sibiu, Tipografia Eparhială, 1975, 140 p.
2. *Biserica strămoșească din Transilvania în lupta pentru unitatea spirituală și națională a poporului român*, Sibiu, Tipografia Eparhială, 1989, 343 p.
3. *TRANSYLVANIA. Romanian History and Perpetuation*, Patronaged by PRO PATRIA cultural-scientific Foundation, Bucharest, 1993, 448 p. (în colaborare).
4. *Transilvania – istorie și dăinuire românească – documentele oficiale ungare confirmă*, București, Editura Sirius, 1995, 320 p. (în colaborare).
5. *Patrologie*, manual pentru Seminariile teologice, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2004, 320 p. (împreună cu Pr. Conf. univ. dr. Nicu Dumitrașcu)

6. *Studii de Teologie patristică*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2004, 466 p.
7. *Patrologie*, vol. I-III, București, Editura Basilica a Patriarhiei Române, 2009-2010, 383+408+518 p.
8. *Botezul în tradiția patristică*, Sibiu, Editura Agnos, 2011, 316 p.

b) Articole și volume omagiale

1. *** *Urcuș pe treptele slujirii. Omagiu P. C. Arhid. prof. dr. Constantin Voicu, la împlinirea vârstei de 70 de ani*, număr aniversar al revistei „Revista Teologică”, serie nouă, anul X (82), 2000, nr. 3-4 (iulie-decembrie), pp. 31-214.
2. *** *Arhid. prof. univ. dr. Constantin Voicu, Dr. H. C. Universitatea Oradea – o viață în slujba Bisericii și a școlii românești*, coordonator științific Pr. Prof. univ. dr. Nicu Dumitrașcu, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2005, 652 p.
3. *** *Patristică și actualitate. Omagiu în onoarea P. C. Arhid. prof. univ. dr. Constantin Voicu, la împlinirea a 75 de ani de viață*, coordonator editorial Pr. Conf. univ. dr. Ioan Mircea Ielciu, Sibiu, Editura Andreiană, 2008, 550 p.

11

Din cele prezentate, am reușit să vedem un model și exemplu demn de urmat atât ca activitate științifică, dar mai ales de iubire față de Dumnezeu și semenii și cred că, de aceea, Bunul Dumnezeu l-a binecuvântat cu o viață lungă și azi la cei 85 de ani, P. C. Arhid. Prof. Univ. Dr. Dr. H. C. Constantin Voicu a rămas pentru noi: „Tata Voicu.”

Cred de asemenea că va fi învrednicit de Dumnezeu ca după ce a văzut cele două volume omagiale apărute la Oradea în 2005 și Sibiu în 2008, să le vadă și pe acelea care vor apărea la cei 85 și respectiv 90 de ani.

Așadar acum, la ceas aniversar, cu prilejul zilei dumneavoastră de naștere, adică la împlinirea frumoasei vârste de 85 de ani, doresc să vă urez, Preacucernice Părinte Profesor, să aveți parte de multă putere de muncă în continuare, de multe realizări și sporite împliniri duhovnicești, însoțite de un sincer și calduros „**La Mulți și Fericiți Ani!**”

Să vă bucurați de realizările și împlinirile de până acum și să le cultivați și să le înmulțiți, pe mai departe, îndeosebi pe cele de ordin duhovnicesc și cărturăresc!...

Dumnezeu să vă ajute!

Bibliografie:

1. *Arhid. prof. univ. dr. Constantin Voicu, Dr. H. C. Universitatea Oradea – o viață în slujba Bisericii și a școlii românești*, coordonator științific Pr. Prof. univ. dr. Nicu Dumitrașcu, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2005, 652 p.
2. *Două sute de ani de învățământ teologic la Sibiu, 1786-1986*, Pr. Prof. Mircea Păcurariu, Sibiu, 1987, pp. 369-370
3. *Dicționarul Teologilor Români*, Pr. Prof. Univ. Dr. Mircea Păcurariu, Editura Univers Enciclopedic, București, 1996, pp. 481-482.
4. *Patristică și actualitate. Omagiu în onoarea P. C. Arhid. prof. univ. dr. Constantin Voicu, la împlinirea a 75 de ani de viață*, coordonator editorial Pr. Conf. univ. dr. Ioan Mircea Ielciu, Sibiu, Editura Andreiană, 2008, 550 p.
5. *Urcuș pe treptele slujirii. Omagiu P. C. Arhid. prof. dr. Constantin Voicu, la împlinirea vârstei de 70 de ani*, număr aniversar al revistei „Revista Teologică”, serie nouă, anul X (82), 2000, nr. 3-4 (iulie-decembrie), pp. 31-214.

Abstract

P. C. Arhid. Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu was born on December, 5 1929 in Brașov. He attended secondary and high school in his native town. Starting from 1948, studied at the University Theological Institute Sibiu, which he graduated from in 1952. In 1975 he became a doctor in theology with his work: “The Theology of work at Saint John of the Golden Mouth”. From 1977 to 1978 he attended post- doctorate courses at the universities of Protestant Theology from Geneva and Neuchatel. From 1976 he was a professor at the Institute from Sibiu. In 1979 he became the rector of this institution, being the only person in the history of this faculty who had this position for so long. In the period 1996-2000 he was the dean of the Faculty of Theology from Alba Iulia, and from 2000 to 2004 he was the dean of the Faculty of Theology from Oradea, from where he retired in 2004. He had a great activity in the field of theology, being the author of 8 works and 129 articles and studies in this speciality. He also participated at more than 40 national and international congresses, conferences, symposia and meetings. In 2004 he received the title of Doctor Honoris Causa of the University from Oradea and in 2013 of the University from Alba Iulia

¹¹ A publicat sute de articole în presa de specialitate în țară și în străinătate. (notă redactor)

VASILE DAN

POEME

OGLINDA FLUIDĂ (I)

În locul meu un altul se naște în fiecare clipă,
sare peste groapa de aer în care trăim împreună,
umblă în cap precum yoghinii cu picioarele pe cer,
îmi îmbracă repede pielea în care eu însumi ard noapte de
noapte,
n-avem decît o inimă în care stăm legați strîns
precum siamezii galbeni din Pacific,
o singură gură, un singur nod în gît,
cînd dorm celălalt e treaz și-mi umblă cu bocancii prin viscere
m-acoperă, mă dă deoparte,
o singură viață avem îmi spune,
știe să rîdă sănătos precum un orb în fața catedralei proaspăt
tîrnosite,
el stă pe pămînt uscat, eu plutesc pe o mlaștină ca o plantă
migratoare cu rădăcinile în apă,
semnez asta
cu o picătură de sînge precum o lentilă de contact tactil,
ideea este că eu mă uit în ochii lui care sînt ochii mei
și văd un copil născut in vitro precum singurul fiu
al lui Dumnezeu,
noaptea aud inima cum bate în vena albăstrie din tîmplă,
iar dimineața îmi amintesc brusc
de o căpiță de abur la munte ce urcă la cer
ca o respirație în sfîrșit liberă.

Ușa de iarbă în casa în care se umflă întunericul,
iar tu ca un cub minuscul de zahăr căzut în ea ca în ceașca de ceai
auriu,
îți fuge pămîntul de sub picioare,
nici nașterea ta nu-i hotărîrea ta, nici moartea
pe care o văd doar popîndăii galbeni dimineața în două picioare,
o întîmplare din timpul vieții mele scrise înainte de nașterea mea
te leagă de el,
despre asta e vorba, alun, magnolie, vișin cu sînge în floare,
urcăm muntele așa cum îl urcă un copac într-un picior
direct din cîmpie.

Degetele pot fi nişte ochi mai buni
decît ochii ficşi ai pisicii urmărind vrabia roşie ce-şi scaldă penetul
în praful galben de peste Nil sub nori ce vin nisipoşi din deşert,
eu sînt acel copil care strigă că arborii au aripi
ce cresc direct din pămînt,
că norii zboară traşi de el doar cu un firicel de foc,
ascuns în căuşul palmei.

Cerul e tot o frunză uscată în levitaţie urcînd, coborînd,
în care stă învelit ca într-o aură însuşi Dumnezeu,
lipsa gravitaţiei e singura libertate pe care o poţi în sfîrşit obţine,
trupul e un lest mult prea greu, o piatră de moară la picioarele unui nou născut,
apoi, în fine, un penet acolo,
un puf suflat de vînt, scuipat din gura lui Dumnezeu
cînd se face ziuă, fiindcă dimineaţă-i atunci cînd te ridici pe brînci,
acum la cîţiva metri de tine,
cu inima uşoară inundînd lacomă ca un muson lăuntric pornit din nimic.

Jos între leandri în floare, muşcate fragede şi crini în narcoză
se ascunde mic şi puternic un vierme, un adevăr,
singurul treaz ce stă la pîndă,
liber vrea ca să fii, liber,
el ne priveşte inima, ne citeşte pe buze
chiar şi atunci cînd nu vorbim,
stă puţin deasupra noastră
mijlocind totul: numele tău în care mă strecor,
precum hrana în sîngele animal,
cîntă zeiţă mînia ce-l prinse pe Ahile cel iute de picior, cîntă
zeiţă din fluier puterea lui care creşte vai mincinoasă foarte,
cobori în sus luceafăr blînd
alunecînd pe-o rază ultravioletă
prin epiderma înnorată în care stăm amîndoi înveliţi
în jurul inimii care-i un hoţ la drumul mare
pîndind răbdătoare la fiecare colţ.

OGLINDA FLUIDĂ (II)

Ei bine, ieri era luni iar azi e sîmbăta
omului liber.
Azi e întoarcerea ceasului înapoi
cu douăzeci şi patru de ore, cu o săptămîină, cu o lună,
cu un an, cu toţi aceşti ani pe care îi are oricine în buzunarul
de la spate.
Administratorul spitalului municipal: azi
doctorul este pacientul ideal.
Ziua-i de ceaţă prin care umbrele fug înapoi
înainte de răsărit.
Nu mai căuta aici, nici acolo, nici dincolo în spate,
cerul e tare, pămîntul e moale, cartea are patru picioare ori
aripi gata de zbor,
cartea e grea,
cu plumb în fiecare literă,
cartea e uşoară, în levitaţie, desfoliată.
Un om cu cinci capete pe umeri, nu unul singur,

poetul Pessoa,
împăratul Chien Lung în cele patru
tezaure din care a ars
arborele său genealogic ascuns în trei mii de manuscrise
despre seminția sa mancaniană
și Sfântul Anton de Padova inspirînd pruncul
de cinci luni să vorbească dintr-o dată,
forțînd cu o clipă mai repede ziua de sîmbătă
căci azi este luni.

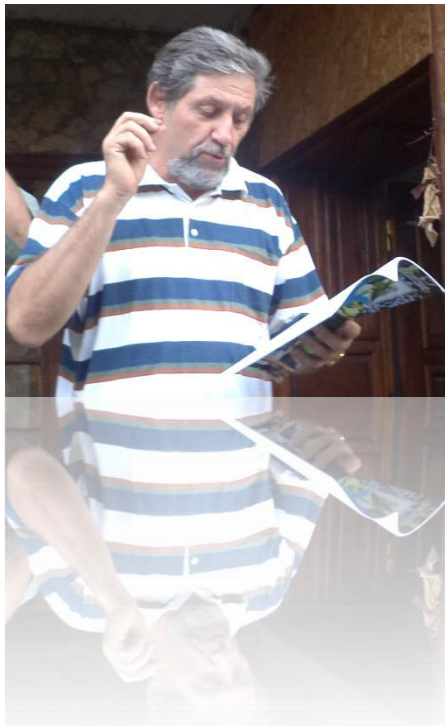
Dar eu sînt prizonierul sexului tău,
căci asta am vrut să spun,
sclavul epocii de aur
din care nimeni nu a putut evada.
Dumnezeu este sexul absolut, hermafroditul original,
glorie, glorie ție,
căci am adormit pe o mîină, am adormit pe un picior,
pe o idee, pe un deget, pe un singur fir de păr
ce stă să se rupă.
Dumnezeu întoarce roata la punctul zero,
care e cel de start.
Înainte de a-i vedea fața îi aud vocea pe munte
de unde cobor singur cu zece porunci, doar atît
cît să te iau de mîină precum pe un bătrîn la trecerea
străzii unde întotdeauna ajung singur.

Viziune hibernală

de Petru Bîrău

ION POPESCU-BRĂDICENI

POEME

CERBII

Mai de demult nu ne-am numit,
aievea, Fulger sau Cuvânt.
Când cerbii umbra şi-au iubit,
I-am izgonit căci din pământ
ţâşneau, cum gheizere, -arhetipuri.
Mai de demult, n-aveam nici chipuri
ci doar, ca ouăle, bănuţi,...

TOPAS

Cum norii plâng brăzdaţi de soare,
m-apropii singur de iubire.
Închis în firea-mi arzătoare,
nu voi ca nimeni să-mi admire
puterea vrajei de-a fi eu,
când toţi mă cred hiperboreu.

Arşiţa somnului aspiră
din Totul nemurind să facă
o viaţă dulce ca o liră
pe care moartea s-o desfacă
Eu n-am cântat Nasadasya
ci mi-am trăit melancolia!

Cum trec şatrari pe drum de ploaie,
strigând, din vară până-n toamnă,
mai naşte uneori pe paie
câte-un copil ţiganka – doamnă.
O, Tapas, creator de viaţă,
pe câţi puterea ta-i răsfată?

FUGA NOPTII

Frunză albă de uitare,
noaptea asta-i călătoare.
A fugit pe drum de cai:
singur tu o aşteptai.
A fugit pe gloată mare
la un cuib de ursitoare;
ca-ntr-o spaimă de nohai
singur tu o aşteptai.

Eu de-atâtea ori ți-am zis
ca să-ți furi un pic de vis
din Tărâmul Interzis.
L-am cerut într-un târziu
de la mândrul Noptii fiu
și mi-a zis să i-l plătesc
cu trei zloți de-argint domnesc.
Frunză albă de uitare,
car de-argint maica nu are
și-am rămas de-atunci s-aștept
miezul nopții înțelept.

PUTEREA CRINILOR

Credeți oare crinilor cu pălării de vin
că soarele v-ar lumina
ca o presviteră sâmburii din care mai târziu
ar fi încolțit umbrele bătrânilor?
O, cât de singur e pământul viu
sub bronzul caselor gonite din câmpie!
Vișinii oficiază blestemați
botezul timpului în fructele purpurii
și oamenii prostiți cu ochii în exil
nu vor să uite că, fugind de puterea lui Tapas,
reînvie în ei un spirit al cărnii, un lapte al
cugetului
prelins dintr-o Carte, ca dintr-un uger absolut
purificat de glorie și de frumusețe.

Credeți voi oare, eleusienilor, bărbaților,
că datorită vouă Albul Hârtiei își va păstra focul
care să resusciteze firea eternă a oglinzilor
și să le tulbure solilocul?

LA PORȚILE BAYONULUI

Pescărușii rătăcitori
ca zeii Torilului
prin pletele Nisipului
se târăsc șuierând
de ziua Copilului.
La porțile Bayonului
utopiile despletite
împodobesc baldachine
pentru rotirea ideilor
în eon ca-n vârtoare.
Păstorii memoriei
sunt cetățeni liberi
ai Republicii de Fosfor;
de la Marginea Istoriei.
Splendorile Angkorului
își renegă prospețimea
iar ferigile au acoperit
casbahurile depărtărilor.

Le contemplant smerit.
Dorm singur între sâni Malibranelor
chinuit de eleganța / nostalgia /
Calaverdobei.
Sachemul e foarte mândru
că orașul său transmodern
are colibe migdalate
și femei roditoare.

Dar Sachemul e melancolic
când își amintește că pe străzi
curg licori prelevate
și pulberi nubile.

Pe care să mi le aștern în cale
eu, urmașul său,
mult mai celebru:
și țațoș, pe la parăzi
de sărbătoare.

FAUST ȘI ARGHEZI

Faust surâde trist și spune:
Am intrat, poete, în odaia-ți
cu cărți și crizanteme, fiindcă
tot potrivești cuvinte ca și când
le-ai redesena, din aer, formele
sonore.
Arghezi îi citește-ncet de pe o foaie
de aur: „Cartea mea începe abrupt
de parcă s-ar ivi dintr-o prăpastie,
fără-de-fund. Voiește crâncen schimbarea
uneltelor și își propune înălțarea
templului poeziei pe „muntele-ndreptat
cu piscul în Tărie și neclintit în visul de azur”.
Faust, care se insinuase în tablou
desprins de existența-și, pe lângă Goethe,
din ce în ce mai vinovată:
Ai îmbătrânit, poete, stihuind fără încetare,
în loc să-ți muți ideile
în mare, în marea cu-ale ei maree
trăgând la sine partea-ți eliberată
din robia pe la Curțile Elusiene.
Și, gârbovit, tânjești într-o singurătate
de chiliast, descântecul unei domnițe
ca muzele-auzindu-l să te-nconjoare
iar cu versurile lor de chihlimbar
și-argintu-nlăcrimat de pe oglinzi.
Arghezi-i pune mâinile pe
umeri și-i decantează
cu vocea-i tremurată și firavă:
Tot înnădind povești după povești,
mi s-au ivit tăcute la ferești
ca să-ntocmesc din nou un cer cu stele.

S-au spart oglinzile cuvintelor
şi le-am suflat în foc
şi ele s-au făcut, la loc,
izvoare cu sorginte în Petrarca,
în Goethe şi în Calderon de la Barca.
Iar domniţa când mă vizitează mă contemplă
languroasă şi mă răsfăţă delicat
cu şoapta ei precum cea a firului de iarbă,
de trandafir, de rază printr-un inel
trecută, să-i moştenesc ştiinţa
de-a fi precum o undă cuantică,
prin lotuşi, ca-ntr-o viziune
să pătrundă.

BALADA BRAVULUI EROU UCIS DE GARDIANUL-BOU ŞI JEG ÎN TRAGICU- MI TABLOU

- se dedică Hertei Müller (Leagămul respiraţiei)-

1. De ce era el trist?
De ce ţinea cu dinţii
să nu moară?
De ce de-o boală grea
el suferea,
el suferea?
2. De ce sicriul, ce i se cioplea
nu era din brad?
Argonaut în Baaad...
Caleaşca ce-l purta spre Galaad
nici cal nici iapă
n-o trăgea.
Ba de sub Apă
se iveau Părinţii
şi-l strigau pe nume.
De ce să se călătorească
pe Cealaltă Lume?
3. Stuful creştea, creştea, creştea...
Iar pe Canal
sângele se îngroşa.
Mândru în şa,
un gardian îl împuşca
iar moartea-n umbră
-şi despletea
părul cel negru şi lucios.
4. Era el trist sau doar frumos?
Colegul său de chin şi groază
îi povestise despre-o Oază,
despre o Zonă
cu-o existenţă monotonă.
Şi se minţeau unul pe altul.
Până-ncepea pe fond cumplit
şi saltul lor
- grefat de Domnul Mereor
pe o banchiză-n care crini,
în care nişte pinguini

scrutau bătrânul Infinit –
într-un ținut necunoscut
cu gheizere de fericire.
5. Mireasă ea, el al ei mire.
Dar în Gulag
li se-arăta din când în când
un înger blând
cu aripi de pământ.
Prizonierii din Infern
îngenuncheau să-şi facă ruga
să se închine fuga...
fuga,
să nu-l surprindă sluga
lui Anti-Hrist,
lui Kalyiuga.
6. În ultim timp,
îşi dădea seama
că-l cuprinsese cruntă
teama.
Un preot chiar îl spovedise
fiindcă visase că murise.
A doua zi l-au schingiuit
ca pe toţi sfinţii...
Pe informaţii iei la schimb
– ca în trădarea pe arginţii
soborului de ipochimeni –
ba privilegii ba bucate
şi poţi mânca pe săturate
şi nu mai eşti un Neicanimeni.
7. Tristeţea lui se depusese pe pereţi
ca mucegaiul.
Putea a hoit, a răni deschise
cu fiecare interogatoriu.
Domn' Colonel
cu faţa-i de ivoriu
răcnea la el ca apucatu':
Ai scris memoriu?
O să ți-l vâr pe beregată.
Aici io-s Statu'!
8. Şi i-l vârâse ca-ntr-o gheată.
Într-un târziu
s-a prăpădit
c-un suflet viu
în corpu-i schilodit,
scheletic, răstignit
pe Crucea ce-o scobise-n zid.
9. Balada bravului erou
de-ar fi s-o scriu
ar trebui întâi să-i ştiu
pe criminalii sovietici.
Însă şi-n ev contemporan
sistemul îi plăteşte gras.
Căci aparţin unei elite
parvenite,
fraudulos îmbogăţite.

Nu le ajungi la nas,
de le-ai cerut, a fost în van.
Au ei un plan de azi pe mâine:
de-a ne distruge rînd pe rînd.
De-om vrea noi pâine,
ne-or jupui,
ca pe eretici,
ca pe vite,
în cel mai straniu abator.

**PSEUDOPICASSO: ÉCRITS / DE I.P.B.
TRANSPUSE-N MIT**

Ce scriitor și Picasso! -
scria cu un creion maro
cu un cărbune fistichiu
crochiuri desenate viu.

X
Cu litere nervoase
diseminate-n oase
și semne deșirate
ori cifre-n «și» centrate.

X
Părea să se răsfețe tot prin cotloane-ascunse.
Cu greu găsea discursul, îl înnodea sub punte
creioinică, fudulă. Hélène Parmelin
dându-i din corpu-i tandru și azuriu, sub soare,
o lecție de viață, de moarte, de iubire
ce n-o să aibă, totuși, destinul
zeei unse
cu miere-amestecată (cu sânge-n baldachin)
din ce în ce mai proaspăt (ca laptele-n mulsoare).

X
Domnul Picasso știa
în atelier să șadă
pe-o grămadă
ce-nvia
o întreagă-orfevrărie
evadată spre pustie.

X
Într-un 23 de făurar,
Don Jaime Sabartés îi dădu
păsări de silex; el întrevăzu
un bol c-un nufăr, dar la fund c-un zar.

X

La Fournas Vallauris,
Picasso pictă o roză
ce căzuse într-o gnoză
ne'nteasă de copii.
Geaba monștrii de călugări
îndesau întruna bulgări
în desagii lor de pânză
ca să-i, pe la bâlciuri, vînză
ca să-și cumpere osînză.

X

Edouard Pignon zidise
invizibil un castel
și se-adăpostea în el
mai ales când pare-mi-se
orizontu-i era crud
drept spre patu-i încastrat
în burtica doamnei Rut.

X

În raiul luminii
puzderii de linii.
Loviturile cad
peste scînduri de brad.

Ca-n sicriul
auriul
bestia să leviteze
tot mai sus
de metereze
pe Iisus
să-l celebreze.

Caprele n-au căcăreze
ci măslina spaniole.
La viori ori la viole
cîntă alte animale
ușurându-se de bale.

X

Traduc din Picasso cu drag
mi se năzare brusc în prag
de scump ce mi-e voi să-l transport
cu-a mea aortă într-un Cort
unde se roagă al său Eu
și-al meu,... și-al meu... și-al meu...
și-al meu...

POEME

RECUNOAȘTEREA PĂDURII

Frunzișul pădurii s-a ascuns
a pierit miraculos
nici nu știu dacă exista
cu adevărat
sau totul e un gest primăvărat
și tradițional
cred totuși că periodic
frunzișul pădurii are nevoie
de privirea mea
să-l recunoască

UNEORI

Uneori
am senzația că în spatele meu
sunt eu însumi
îmi place să călătoresc astfel
sub control
să mă trezesc în prinsoarea
luminii
și să nu știu când zâmbești
dar cu adevărat simt
că este lumină

DESPRE MERS

E nevoie de umbra mea
cotropită în valuri
înșelată de gravitatea luminii
pentru a descrie
sub șaua plecării
steaua înflăcărată.
E nevoie de sufletul meu
pentru a strânge
în linia unui desen bizar
pajistea
Abia acum învăț să nu merg.

DISCUȚIE

Partea din mine
cu care mă înțeleg cel mai bine
sunt chiar eu însumi
absolut surprins de culoarea
cuvântului.
Partea din cuvânt
prin care trăiesc
este imaginea unei cărți
abia înflorite la marginea cetății.

URMELE GLONȚULUI

Prin zăpezi
urmele unui glonț de aramă
se retrage în camera
de luat vederi.
Poemul seamănă cu o pasăre
sau cu aripa ei
de sticlă incasabilă
de aceea pot scrie
fără teamă
că prin zăpezi se aud
mereu urmele unui glonț
din viitorul război
glaciar.

INTREBAREA LITEREI O

Despre tine am învățat
că se poate naște
întrebarea
fără egal a furtunii,
chipuri de abanos clocotind
de inteligență
răstoarnă flori de câmp
în clepsidra palmelor tale.
În fond cine ești tu
litera O
perfecțiunea incalculabilă
a cuvântului!?

NECUNOAȘTERE

Să nu știu că existi
ar însemna să nu știu
propria-mi nemurire
și asta înseamnă fântâna
prin care intra în cuvânt
spaima prin care
născocim dezertarea
culorilor către alb.
Să nu știu că exist
ar însemna că mă dor
crengile inimii
ca niște cohorte
de gânduri.

POVESTIND CU BUNICUL

Trupul pământului
s-a întins
până la hotar
la fel că în curtea bunicului meu.
Îl început o biserică,
la mijloc altă biserică
și la sfârșitul sfârșitului ,alta.

DESPRE EGIPT

Trăiesc între șapte pereți
ca un faraon evadat
din memorie,
restul piramidei a fost
o înșelătorie.
Acum știu că nisipul
s-a prefăcut speriat
în cuburi de granit și bazalt
sau în alabastru.
Este deci vorba despre Nilul
înlăcrimat al lui Moise.

Zi de iarnă I

de Petru Birău

Zi de iarnă II

de Petru Birău

WALT WHITMAN

Walter Whitman (n. 31 mai 1819 - d. 26 martie 1892) a fost un poet, eseist, jurnalist și umanist american. Considerat „cel mai mare poet american” de către mulți pe când trecuseră doar patru ani de la

Whitman este poet urban. El a reprezentanții transcendentalism sa arătându-se ambele curente. tradusă în mai și cinci de limbi Whitman este influenți și din canonul sale au fost un „rude shock” drept „the most debatable

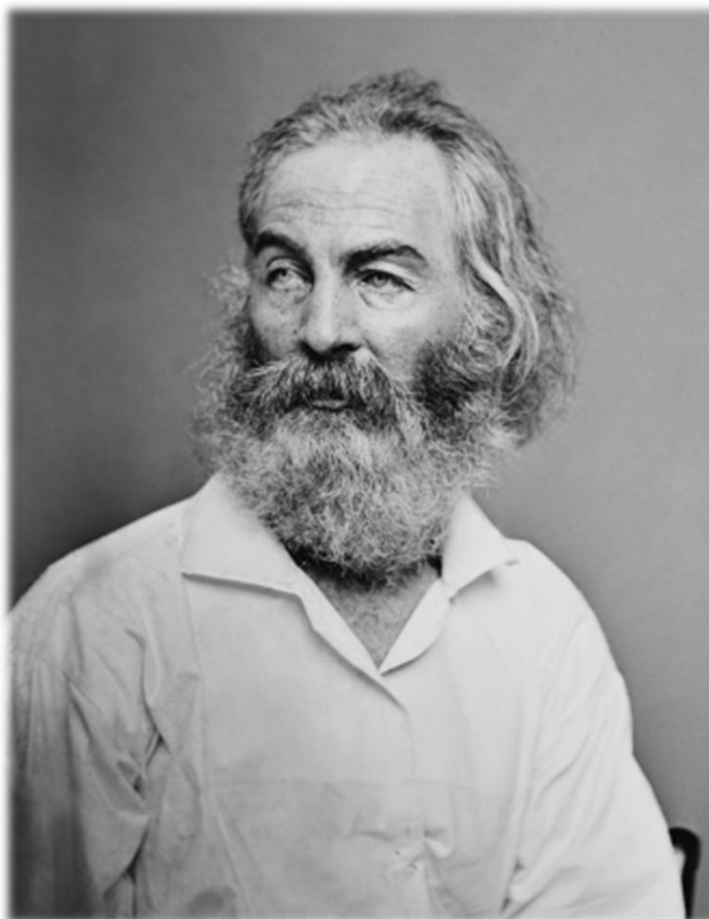
made to American mai îndrăzneală contribuție adusă literaturii

cum scrie Walt „Leaves of Grass Shore”, „Rimele pier... America își existența, dați-i

Walter născut pe 31 mai Hills, Long

familie de quakeri (persoane aparținând „Religious Society of Friends”, sectă formată în secolul XVII), avându-i ca părinți pe Walter și pe Louisa Van Velsor Whitman. A fost al doilea copil din nouă. Fratele său mai mare nu a supraviețuit dincolo de copilărie. Mama lui, de origine olandeză, era aproape analfabetă, în timp ce tatăl său era un dulgher quaker. În 1823 familia s-a mutat în Brooklyn, unde timp de șase ani Walt a studiat în școli publice. Avea să fie singura educație oficială primită de poet. Mama sa l-a învățat despre valorile familiale, iar, după moartea tatălui său, Walt s-a ocupat de protejarea familiei sale. Walt Whitman a moștenit atitudinea de gânditor liber, bazată pe principiile de libertate intelectuală și politică, din partea tatălui său, care l-a familiarizat cu ideile socialiștilor Frances Wright și Robert Dale Owen, precum și ale quaker-ului liberal Elias Hicks, și ale teistului conte Volney.

Unul dintre avantajele locuirii în Brooklyn a fost ocazia lui Whitman de a vedea oameni faimoși în zilele în care aceștia vizitau New York City. Astfel, el i-a văzut pe președintele Andrew Jackson sau pe marchizul de Lafayette. Acesta din urmă a ajuns personajul principal al uneia din poveștile legate de copilăria lui Whitman, deoarece, în timpul vizitei sale la New York l-a ales pe micuțul Walt (avea pe-atunci doar șase ani) din mulțime și l-a ridicat pe umerii săi. Whitman avea să interpreteze acest eveniment ca un fel de predare de ștafetă : eroul francez al Revoluției Americane, arătându-l pe viitorul poet al democrației, imigranților din energeticul oraș în care o națiune se inventa cu fiecare zi. (sursa Wikipedia)

moartea sa, văzut ca primul fost unul dintre tranziției de la la realism, opera influențată de Opera sa a fost mult de douăzeci străine. Walt unul din cei mai controversați poeți american. Scrierile caracterizate drept („soc puternic”) și audacious and contribution yet literature” „cea și discutabilă până acum americane”. Așa Whitman în (By Blue Ontario's și versificatorii va justifica timp...”

Whitman s-a 1819 în West Island, într-o

PE OM ÎL CÂNT

Pe el îl cânt, omul simplu, omul independent,
cu toate-acestea proclam cuvântul: Democratic, cuvântul: Mase.
Cânt omul material din creștet până-n tălpi,
căci vrednic de muze nu numai chipul îi este, ori numai mintea, eu
spun:
Făptura lui întreagă-i mult mai demnă, și-o cânt: femeia și bărbatul
deopotrivă.
Și uriașa lor viață, pasionată, puternică,
fericită, făcută pentru cele mai libere fapte, după legile Providenței, Omul Modern, pe el îl
cânt.

POEȚI AI VIITORULUI

Poeți ai viitorului! oratori,
cântăreți și compozitori,
nu ziua de azi dreptate îmi va da și nici rostului meu nu-i va sta mărturie,
ci numai voi ce veți veni pe aceste meleaguri de departe, o nouă, athletică generație
continentală,
mai mare decât cele ce-au fost ori mai sunt încă.
Hai, ridicați-vă!
Veniți să-mi dați mie dreptate!
Eu nu fac altceva decât, cu-o slovă două, să prevestesc ce mâine va
să fie.
Din umbră o clipă doar răsar și mă întorc în umbră. Eu nu sunt decât un om
care, trecând fără odihnă, își aruncă spre voi privirea, apoi întoarce capul,
lăsându-vă pe voi s-o înțelegeți și să o dezlegați, căci de la voi așteaptă tot ce-i
mai de seamă.

1860 / 1867

CÂNTEC DESPRE MINE ÎNSUMI

(fragmente)

Mă sărbătoresc și mă cânt
și-n ceea ce spun despre mine vă puteți încrede, eu cu fiecare atom al meu vă aparțin.
Îmi îndemn inima la drum,
mă aplec și hoinăresc cum îmi place, privind sulita firului de iarbă, vara.
Limba, fiecare strop de sânge,
toate-s alcătuite din pământul, din aerul acesta, născut aici, din părinți
de pe aceste meleaguri, iar părinții părinților lor de asemenea,
eu, la treizeci și șapte de ani, sănătos, voinic, trăiesc începutul, sperând să nu mă mai opresc
până la moarte,
trimițând crezurile și învățătura la plimbare

câtă vreme vacanța asta nu le strică, deși mereu neuitate, găzdui-voi în portul
meu și binele și răul
și las să glăsuiască întâmplarea, natura fără opreliști, cu energia ei
firească.

Casele și odăile sunt pline de arome, pe rafturi se îngrămădesc parfumuri,
pe toate le cunosc și le respir și-mi plac și mie,
esența lor m-ar otrăvi cu încetul și pe mine,
de aceea le pun stavilă la toate.
Văzduhul nu-i parfum, nu are gustul esențelor tari, nu miroase,
el este potrivit gurii mele,
acum și pururi mi-e drag,
mă voi duce la marginea pădurii, pe prund, și acolo neprefăcut și
dezbrăcat, înnebunesc de dorul de-a-l atinge.
Aburul răsuflării mele,
ecoul, unda apei, zumzetul șoptelor, rădăcinile iubirii,
firele de mătase, ramura și vița de vie,
respirația și inspirația, bătaile inimii mele, trecerea aerului și a sângelui prin
plămâni, mirosul frunzelor verzi și al frunzelor uscate, al plajelor și al stâncilor
cenușii ale mării, mirosul fânului cosit,
sunetul răgușit al cuvintelor lăsate în voie,
ecoul lor în vânt, câteva sărutări ușoare, câteva îmbrățișări grăbite,
un braț în jurul gâtului,
jocul luminii și al umbrelor pe copacii mlădioși,
bucuria de-a fi singur, sau în vacarmul străzilor, ori pe câmpuri și dealuri,
să simți sănătatea, ziua-n amiaza mare, cântecul despre mine când plec
dimineața să-mi dau întâlnire cu soarele.
Credeți că o mie de pogoane înseamnă mult?
că tot pământul este foarte mult?
Trecuta-ți anii voștri învățând, citind,
mândri de-a fi pătruns înțelesul poemelor?
Opriti-vă ziua și noaptea asta cu mine și veți avea originea tuturor
poemelor,
veți putea avea bunul pământului și al soarelui
(sunt atâtea milioane de sori),
nu veți mai primi lucrurile din a doua sau a treia mână,
nici nu veți mai vedea cu ochii morților,
nici nu vă veți mai hrăni cu fantomele din cărți,
dar nu veți privi nici prin ochii mei
și nici nu veți lua ceva de la mine,
veți asculta toate lucrurile și le veți filtra prin voi înșivă.

I-am auzit pe unii stând de vorbă despre început și sfârșit,
dar eu nu vă vorbesc despre început sau despre sfârșit.
N-a fost geneză mai mare decât este astăzi,
nici mai multă tinerețe sau bătrânețe decât acum, și nici mai multă perfecțiune,

nici mai mult rai, sau iad mai mult decât acum.
Graba, graba și iarăși graba,
veșnic graba fecundă a lumii.

Din pâclă-naintează mereu contrariile egale,
mereu materia, devenirea, mereu sexul,
mereu identitatea și deosebirea,
clocotul vieții care naște din viață,
meșteșugirea nu e de folos și cărturarul
și cel fără de carte știu asta deopotrivă.
Sigur, mai sigur decât certitudinea,
pe picioarele proprii, bine nutrit, strâns în chingi,
robust ca un armăsar, duios, falnic, electric, EU și acest MISTER stăm aici.

Mi-e sufletul dulce și limpede,
și dulce și limpede-i tot ce nu-i sufletul meu.

Lipsește unul, lipsesc amândouă
și nevăzutul este dovedit prin ceea ce se vede,
până când și acesta devine nevăzut,
apoi și el dovada și-o primește.

Arătând binele și despărțindu-l de rău până-n veac,
cunoscând potrivirea perfectă și echivalența lucrurilor,
în vreme ce alții discută,
eu tac și mă duc și mă scald și m-admir;

E binevenit orișice mădular și atribut al meu
și al oricărui om sublim și curat,
nici o unghie,
nici o fărâmbă de unghie nu stă mai prejos decât restul.

EU
sunt mulțumit - văd, joc, râd, cânt.

.....

PRECUM ADAM LA-NTÂIUL CEAS

AL DIMINEȚII

Precum Adam, la-ntâiul ceas al dimineții,
ies din coliba mea de frunzare, înviorat de somn;
priviți-mă când trec, ascultați-mi glasul, veniți mai aproape,
atingeți-mă, lipiți-vă palma de mine când trec,
nu vă temeți de trupul meu.

1860 / 1867
Traducere: Al. Saul

LADISLAU DARADICI

DESPRE GEOMETRIA POEMULUI

Surâsurile realului (Editura Brumar, Timișoara) este recentul volum de versuri al lui **Virgil Todeasă**, observator minuțios al universului prin care se perindă, martor, oferindu-ne o lirică a reflecției, esențializată, adesea ironică și pătrunsă de simțul paradoxului. Deși intelectualizate (uneori până la limita permisibilității), poemele se adresează unor largi categorii de cititori, ca un veritabil test de subtilitate din care culegem, fiecare, pe măsura alcătuirii minții și sufletului; avem de-a face cu o poezie înaltă și nepretențioasă în același timp, empatică și cerebrală deopotrivă.

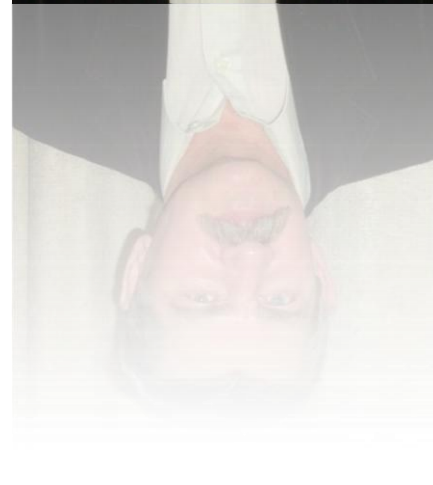
Nu confesiune, nu implicare, așadar, nu sângerare a sinelui lăuntric, ci mai degrabă un joc lucid al detașării de iureșul derutant al vieții, nevoia unei perspective oarecum neutre, a unui neastâmpăr erudit, ca o tentativă de luare în posesie a componentelor lumii acesteia, prin puterea cugetului.

Poezia lui Virgil Todeasă este un model viabil de izbândă a unei geometrii de piramide, sfere și cuburi lexicale, demonstrații stilistice și conexiuni esențializate între obiecte și limbaj, cuvinte și păsări, între oameni și destinele lor. Titlul volumului e relevant în acest sens, *surâsurile realului* implicând atât lumea intimă și nebănuită a poetului, cât și universul în care acesta există. Poeme instantaneu, prin urmare, poeme-zar, poeme-cub în care deslușim, comprimate, note existențiale, combinate cu frânturi de reportaj, secvențe de fals pastel, dar și răbufniri de înțelepciune ancestrală, amară, poetul servindu-ni-le cu o modestie senină, cu o detașare jucăușă, șugubeață uneori, poemele constituindu-se în porții cumpănite de iscusință și trăire, cu rezerve considerabile însă în privința bucătăriei sufletului.

Virgil Todeasă e un spirit neobosit și mereu tânăr. Într-un poem intitulat *ht*, transformă facerea omului într-un subiect actual (și captivant) de dezbatere: „facerea omului a fost o chestie/ de cumpănă./ de stat pe gânduri,// de da sau ba,/ de doi în unul// greu a fost să se introducă/ sufletul omului/ în trupul lui de lut -// chestie de înaltă tehnologie”.

Dincolo de acest paravan (înșelător uneori) de neimplicare, poema sinelui se conturează neostentativ, dar esențial. În *Tulburare*, labirintul existențial se oprește „în aburul râului” pentru „căutătorul de aur” însingurat și care, „de-o vreme umblă cu sita ascunsă sub cămașă”, ca în *Tunelul timpului, orbul*, destinul să fie perceput drept o rătăcire cu poverile inutile purtate pe umeri („sacul purtat pe umerii mei/ duce o gaură neagră”).

Pe parcursul volumului, poetul se dovedește a fi un virtuoz al „istorioarelor” cu tâlc. În *Locul*, se reia, retălmăcit, mitul biblic al mărului și al șarpelui („de când înflorea mărul își punea scaunul sub pom/ și dormea acolo încercând să

descurajeze hoții de fructe// într-o zi a murit mușcat de șarpe”, poemul *Explozia* impresionând prin devotamentul sinucigaș, față de un soldat, al unui câine. Parabola răzbate și în *Știrbul*, în care bătaia pentru „o mână de oase” poate avea urmări nedorite chiar și în destinul unui... „rechin”.

Perspectiva abordării lirice nu se modifică semnificativ nici când la orizont se ivește femeia, poetul neîngrădind chemarea sa ludică, deși din „căutător de aur” este nevoit să se transforme într-un adept al frumuseții eterne. Femeia devine, astfel, „purătoarea unei părți/ dintr-o floare care este în mine/ și doarme”, mărturisește poetul, „strigătul care sărută petală/ din trandafirul palid de toamnă/ carnală// ea este o apă și sub apă/ ca o vidră reîncarnată/ respir” (*Respirația, femeie*). În *Strigătul*, perspectiva devine mai complexă: „când vin ploile/ scoate-ți femeia din cap/ și pipăie-i fața, întoarce-o pe toate fețele/ verifică-i componentele ca la o trăsură de lux/ cheamă doctorul/ strigă din toți rărunchii cum ai găsit-o/ goală./ și cum ochii tăi erau adormiți”.

Dincolo de cuvinte, deslușim la tot pasul un spirit rotund, atent, un bun simț aproape imposibil pentru vremurile impertinente în care trăim. „Sunt plin de mine”, afirmă cu o modestie disimulată Todeasă, „o amforă subțire și-un fir de aur fin./ discret, de lume mă mai ține”.

Micile viețuitoare populează filele volumului, transformate deseori în simboluri existențiale: din albine rămâne doar zborul („pe mine/ m-ar interesa doar zborul// zborul acela nesigur -/ aripile lor tremurânde”), păsările se împrăștie „ca niște picături fierbinți căzute/ pe asfaltul înghețat de iarnă” (*Crainicul*), un mânz însetat, „copleșit” de apă: „gâtul subțire se-ntinde după găleată./ îi freamătă nările// firicelele argintii ating botul mânzului/ apa-l copleșește./ strănută...” (*Nostalgie*).

Motivul șoarecilor, acești „truditori ai găurilor negre” (*Tunelul timpului, orbul*), se reia pe parcurs, aceleași mărunte rozătoare întruchipând truda împovărării versului de semnificație: „dacă mă uit bine, literele acestea/ se mișcă precum niște șoareci/ care duc pe spinările lor semnele negre” (*Șoareci și litere*).

În frecvențele sale „exerciții” pe motive animaliere, poetul nu se dezmințe nici de vocația sa ludică, ca în catrenul econom, intitulat *Odihnă* („în pădurea brumărie/ ca-n borcan de castraveți/ turmă de dungați/ mistreți”), la polul opus poezia *Lacrima* impresionând prin imaginea efemeră a gazelei care își zărește, în secunda morții, propria lacrimă în ochiul sanguinar al leului.

Lirica lui Virgil Todeasă nu este o demonstrație de cursă lungă. Numeroase poeme sunt într-atât de esențializate, încât dau impresia unor aparente haiku-uri: „printre uluci se mai vede praful drumului./ Doamne!” (*Zăbrele*); „peste lac./ ca un balaur./ umbra pescarului/ ușor ghemuită” (*Înserare*); „pleavă/ în mijlocul orașului/ pe vreme de ploaie” (*Pustiul*); „călare pe locomotivă./ ploaia./ cu porniri criminale” (*Furtuna*); „din fluierul său/ se mișcă ca o tânguire./ șarpele” (*Orbul*).

O serie de poeme, cum ar fi *Trucurile*, *Ape*, *Cinicul*, *Stări*, *Tabu* etc., sunt alcătuite, la rândurile, din secvențe disparate de două, trei versuri, catrene ori cvintete cel mult, serii independente de începuturi ori nuclee de poem, frânturi recuperate de gând și simțire, adevărate tresăriri de neodihnă a cugetului și consistență subtil dozată a lucrurilor.

Iată o astfel de secvență-catren din poemul intitulat *Cinicul* (format în total din cinci unități distincte): „alergam spre culmea dealului/ doar să văd frumusețea văilor./ întinderea./ pierderea în desăvârșire”. Sau un terțet (din același poem): „o floare când este vorba despre lucruri grave./ când este vorba despre dragoste./ un cuțit bătut în pietre prețioase”. Și, în fine, și un distih, definitoriu pentru alcătuirea ideatică și stilistică a poetului: „spre ziuă/ cu mine aleargă câinele nopții”.

Deseori poemele se transformă în definiții metaforice: râmele sunt „scriitoare/ pământului reavăn - /secretul țărânei eterne” (*Scribul privind lutul*); „în oglinda cerului”, balerinele par „păpădii cu umbre/ plutind peste aerul serii”, iar „apele stătute în urmele cerbilor” nu sunt decât „semnele spaimii”.

Descoperim, pretutindeni, secvențe generoase de poezie pură: „în liniștea satului/ se aude cum scârțâie moartea”; un mort „ținând încă frâiele calului său/ ca o pasăre adormită pe coarnele plugului” (*Țipătul, tânguire*); „fluviul era galben de atâta risipă de aur/ caii dormeau în picioare cufundați în nisip” (*Trucurile*), „păsările au un fel de mână invizibilă/ peste aripi -/ secretul zborului” (*În nori*).

Ironia fină adaugă o dimensiune nouă poemelor, în viziunea lui Todeasă lumea nefiind decât o minge „cu care Dumnezeu/ joacă fotbal/ duminica după-masă/ în curtea școlii” (*Loisir*), în poemul *Lecția*, destinul câinilor comunitari fiind calitativ „îmbunătățit” prin apariția semnelor de circulație: „toate s-au schimbat când pe stradă/ au apărut semnele de circulație./ era bestial să vezi/ câini vagabonzi așteptând la semafoare/ cu privirea pierdută.”

Înscriindu-și poemele la limita paradoxului, nu puteau lipsi nici demonstrațiile de înțelepciune populară: „apa care n-a fost turbure măcar o dată/ nu-i bună de băut” (*Stări*) sau „există, sigur/ un loc pentru toți -/ nu-l căuta” (*Tabu*).

Dincolo însă de spiritul neobosit, jucăuș și în permanență vigilent, se deslușește o umbră de nostalgie, de renunțare, deseori poetul nefiind decât un arlechin cu zâmbetul pe buze și cu ochiul lăuntric lăcrimând.

La nivelul expresiei, Virgil Todeasă este un pasionat al comparației. Avionul e „ca un fluture alb”, poetul „ca o vidră reîncarnată”, unele poeme structurându-se pe o singură comparație: „oul ca înființare și nu cuibul facerii” (*Misterul*) sau „Ca un burghiu în flăcări/ prin mijlocul turbionului/ pasărea-fulger/ luminează pământul tălpilor mele” (*Speranța*). Fustele frumoaselor ar putea cădea într-o zi „ca niște frunze plutitoare” (*Frumoasele*), ochiul se zbate „ca o pasăre ucisă” (*Trucurile*), ploile sunt reci „ca o privire/ de sabie ascuțită de vânt”, iar în pădure înaripatele își iau zborul „ca niște picături fierbinți căzute/ pe asfaltul înghețat de iarnă” (*Crainicul*).

Rugându-l să-mi vorbească despre poezia pe care o scrie, poetul mi-a mărturisit: „În general, omul este o cutie de rezonanță care-și amplifică trăirile sau poate fi o cutie – depozit de sedimentare și de încărcare. El nu este singur. Trăiește, totuși, o ipostază de singurătate, aceea de primitor-receptor al realului. În esență, omul, pentru mine, este o ființă misterioasă. Să spunem că eu scriu poezie, dar cui sau la ce folosește, cum voi fi înțeles de către cititori? Între cei doi poeți, creatorul și cititorul, există o relație de dualitate, un proces complex care, de fapt, este poezia însăși – un agent al desăvârșirii. Eu scriu împreună cu cititorul pe care nu-l obosesc cu închipuirile mele, ci îi ofer un loc lângă mine, poetic.”

GLASUL POEMULUI, GLASUL NOSTALGIEI

Într-o *Schiță autobiografică* din volumul *Aruncând cu pietre după vânt*, poetul Ioan Vasiu nota: „Într-un colț al pământului există/ o casă de culoarea cerului,/ în curte tata doarme răstignit/ pe-o aducere-aminte,/ iar mama numără mieii/ și sărută pământul cu gust de mentă;/ numai eu împletesc petrecerile satului/ pe-o funie fără sfârșit.” Secvența este relevantă pentru perspectiva poetică și, implicit, umană pe care ne-o oferă poetul, pentru strălimpezimea alcătuirii sale lăuntrice, înnobilită de nostalgie și resemnări.

Recentele sale volume, *Bolnav de poezie* (2013) și *Târziu în cuvinte* (2014), reiau gama ideatică și arhitecturală cu care ne-a delectat de-a lungul carierei sale poetice, mărturisind că, în lipsă de altă preocupare, s-a gândit să *inventarieze niște tristeți*: „dă năvală toamna pe câmpie/ amintirile se coc la focul mic/ vântul ca o domnișoară zglobie/ se-ascunde-n vale ca într-un ibric// n-am acum altă preocupare/ decât să inventariez niște tristeți/ și s-aștept să vină ziua-n care/ să sorb o lacrimă din ochii tăi șireți”.

Astfel, regretul, melancolia, răzbătând de dincolo de cuvinte, devine motiv intrinsec al poemelor, însoțite de o neostenită nevoie de întoarceri (înspre satul natal, copilărie, părinți sau, pur și simplu, casă). O înțelepciune din care izvorăște simplitatea și demnitatea omului încercat, din neodihna spiritului și o nestrămutată credință, ale omului căruia, dincolo de nostalgia trăirii/ netrăirii bucuriilor și durerilor vieții i-au mai rămas aducerile-aminte, buna credință și bunele intenții. Și pentru că „drumul către casă se face/ totdeauna/ pe jos...”, poetul își talmăcește în versuri toate aceste „nevoi” fundamentale, fie ele de iubire, de pace, de regăsire ori, pur și simplu, de flori (vezi titlurile poemelor).

Resemnat, nu neapărat învins, sentimental și în același timp lucid, Ioan Vasiu își conturează cu fidelitate universul lăuntric, acel „bob” minuscul și imens despre care vorbește și care se ascunde în noi, în fiecare, așteptând să fie relevat. Ca și în volumele precedente, poetul alege două tipare pentru construcțiile sale lirice. Pentru o parte din poeme a optat pentru versul liber, excelând prin simplitate și sinceritatea gândului și a trăirii (circa o treime), în celelalte cinzeci regăsind același tipar clasic, poemele, alături de sensibilitatea ideii, detașându-se prin muzicalitate, aidoma unor romane târzii ale sufletului.

Versificator neobosit și rafinat, Ioan Vasiu experimentează cu finețe o serie de formule ale construcției lirice, cele mai folosite fiind laitmotivul, reportajul liric sau epistola, izbutind astfel să aducă poezia în ograda sufletului oamenilor mulți și simpli; este o poezie fidelă sentimentului, trăirii. Crezul poetului este că, indiferent de timpurile care se succed, rămâne ceva ce nu se va schimba în noi,

acel rotund care îl face pe om să se bucure, să se teamă sau să lăcrimeze. Acestui rotund i se adresează el neostenit: sincer, sensibil, nesofisticat. În *De-aș fi fost*, și-ar fi dorit să participe la nașterea și nunta celorlalți în chip de vânt, fluier sau pasăre, poemul înfrumusețându-se prin nețărnută dragoste pe care o emană. Sunt numeroase lucrări care se înscriu sub semnul acestei iubiri de semeni, de locuri, de amintiri, poemele lui Ioan Vasiu fiind adevărate amfore din care se revarsă iubirea, ea constituind și tema dominantă a volumului *Târziu în cuvinte*.

Uneori, poetul se transformă într-un reporter, consemnând fidel spectacolul lumii din jur (*Buletin de știri*), ca în final aceeași lume să-l copleșească, el regăsindu-și, în blândețea înțelepciunii sale, același drum necesar spre casă (*Nevoia de pace*). Motivele care se subscriu ideaticii sunt însă diverse, predominând chipul mamei și al tatălui, râul/ izvorul/ fântâna, câmpia și munții, anotimpurile și fenomenele naturii.

Poetul se regăsește mereu printre ai săi, ca o nevoie permanentă de a se întoarce înspre satul natal („mă-ntorc din nou printre ai mei/ ca vântul care se răsfătă” (*Printre ai mei*); sau „greu de ninsori mă reîntorc în sat” (*Exod de primăvară*). Acolo, mama și tata sunt prezențe veșnic vii, amintind de catrenele îngreunate de durere ale lui Octavian Goga: „tata cosește ne-ncetat/ otava bătrâneții grele/ iar mama țese-n lung și-n lat/ poemul rătăcirii mele”. Despărțirea de mamă este un perpetuu izvor de durere, dar și de reproș, revenind tot mai apăsător în poeme: „nu ți-am mai scris de multă vreme, mamă”; sau: „în ochiul mamei trist și-nlăcrimat/ revăd copilăria mea întreagă”, în cele din urmă poetul întrebându-se retoric: „când oare, voi mai bea cu-atât nesat/ din cupa sărutării tale?”. Dintre fenomenele naturii, vântul îl întâlnește pretutindeni (fiind prezent și în titlul poemului care dă titlul cărții): „pruncii desculți” aruncă cu pietre „după vântul buimac” ce tulbură somnul poetului, în alte lucrări alergând pe ape și „mușcând” buimac din țărături, „ascunzând” frigul în desaga ori „dospind” în văile adânci.

Deseori, în construcția poemelor, Ioan Vasiu devine un adept al *perspectivelor*. Există, astfel, o *perspectivă a râului* („mășăluind” în neodihnă pentru a-și împlini rostul), ca în poemul *Aruncând cu pietre după vânt*. Deslușim acea dimensiune a efemerității umanului și a permanenței cadrului definit cu afecțiune de către poet prin locuri și anotimpuri, ape și arbori, cântece și vise în cele din urmă („mie mi se cuvin/ toate cântecele voastre/ spunea râul/ înainte de a-l înghiți/ Marea”). O altă *perspectivă* este cea a anotimpurilor: iarna se ivește „ca un lup flămând”, ceața deasă lunecă pe stânci „ca o povară grea care ne doare”. Atmosfera amintește mai degrabă de versurile lui Șt. O. Iosif de la începutul secolului trecut, prin muzicalitate, poeziile putând fi considerate adevărate *cântece* ale nostalgiei și ale resemnării.

Perspectiva eului se subordonează aceleiași joc al rimei încrucișate și al ritmului trohaic, repetiția și leitmotivul devenind o formulă valorificată din plin în construcția poemelor. Tonul elegiac și tematica se subordonează acestei rostiri sincere, de împărtășire fără rezerve a trăirii, poetul reușind performanța de a ne propune un poem în care toate cele douăzeci și opt de versuri încep, de pildă, cu „păcat că...” Însă dincolo de acest algoritm care poate deveni riscant din perspectiva liricii de început de secol XXI, Ioan Vasiu reușește să nu sacrifice ideea de dragul expresiei: „Păcat că ne plâng morții-n cimitire./ Păcat că liniștea-i un vis sublim./ Păcat că am uitat de fericire/ Păcat că nu mai știm să ne iubim”.

La nivel stilistic, scriitorul este un adept al epitetelor: tristețea este „deasă”, câmpiile „bolnave”, oglinda e „tremurândă”, toamna „păgână și rea”, păsările „oarbe”, iar roua, „caldă”. Nu lipsesc personificările, pădurile „adormind nelegănate”, iarna „mușcă-ncet cu dinții-i de zăpadă”, „norii au declarat război/ pământului”, în timp ce „copacii goi privesc spre nicăieri”. Ca și frecvență însă, comparațiile conduc detașat. Astfel, sărbătorile vin „ca o ninsoare păgână”, palmele poetului sunt „ca două oglinzi sărutând iarba”, inima „ca un muzeu/ larg își deschide fereastra”, soarele bate-n fereastră „ca un mire fălos”. Însăși vorba poetului e „ca secera când/ mușcă flămândă din papură”, același poet simțindu-se printre oameni precum „un rug/ pe care ard zei de zăpadă”. Jocul metaforelor se înscrie sub semnul aceleiași preocupări pentru dulcele stil clasic: umbra e „o plasă subțire”, trupul, „o rază călătoare”, ochiul e „un fruct necopt”. Cu atât mai mult, unele poeme se bazează pe o înșiruire de metafore, ca de pildă *Definiția patriei*, aceasta fiind, pe rând, „mamă încercată”, „foc intern”, „sete înspre zbor”, cuib etern” și așa mai departe. Deseori definițiile vizează însăși ființa poetului, el devenind, în același poem „limpede fântână”, „senină fereastră”, „mugur pe tulpină” ori „pasăre ce face/ întâiul zbor prin dragoste”. Desigur, imaginile sunt idilice, diafane („plouă cu luceferi pe pământ”, „roua caldă plânge sub călcâi”, „munții ascund izvoare la subsuori”, „amiaza cade blândă peste sat”, iar „toamna-și toarce ploile-n castani”).

Scrisul, pentru Ioan Vasiu, a devenit de-acum o preocupare indispensabilă, o condiție a însăși supraviețuirii, pentru el poezia însemnând spovedanie și regret, tristețe și remușcare, însemnând

dragoste și frumusețe, în lume și în sufletele semenilor deopotrivă. Poemul *Căldura ultimului vers* e emblematic în acest sens, precum o profesiune de credință: „Creionu-i obosit de-atâta șters/ Scriu la căldura ultimului vers/ Mereu dator, dar nicidecum sărac/, Scriu tot ce îi e inimii pe plac/ Chiar dacă-n visul meu e prea târziu/ Eu tot mai sper, iubito, și mai scriu/ Atâta vreme cât iubesc și sunt/ Mă risipesc în fiecăre cuvânt/ Atâta timp cât nopțile mă dor/ Eu scriu cu neodihnă să nu mor/ Iubirea e un dans fără revers/ Scriu la lumina ultimului vers”.

L-am rugat să-mi noteze câteva rânduri/ gânduri despre crezul său în această aleasă artă a rostirii. Iată ce mi-a dăruit: „Nu pot decât să-i mulțumesc lui Dumnezeu pentru talentul pe care mi l-a hărăzit, atunci când am venit în această lume. Pentru mine, Poezia nu este decât o fereastră prin care pot respira mai bine aerul proaspăt al dimineților și prin care, adeseori, pot comunica mai ușor cu cei din jur. Fără poezie, cred că viața mea ar fi fost mult mai tristă, mai săracă și mai opacă. Fără poezie, nu aș fi fost decât un mare anonim...” Fără comentarii.

Ascensiune

de Petru Birău

MUGURAȘ MARIA PETRESCU

PASSIONARIA STOICESCU – Puzzle sunt eu...

O extrem de fină observatoare a multiplelor aspecte ale vieții de zi cu zi, lucruri pe care noi le vedem, le auzim, dar trecem nepăsători pe lângă ele, arta Passionariei Stoicescu, atât în proză cât și în poezie este tocmai aceea de a ridica aspecte ale unui cotidian destul de banal, aspecte relativ minore sau aparent lipsite de importanță la un nivel de *unicitate* arhetipală, personajele ei înscriindu-se perfect în jocul ei de puzzle. Fiecare este acea piesă unică și mică, fără de care tabloul întreg ar fi știrbit, nemaivând niciun fel de valoare artistică. Privite în ansamblul cărții, nicio proză scurtă nu este în plus sau în minus. Și atunci, de ce totuși *Puzzle*? Tocmai pentru că, citindu-i opera (poezia, scrierile pentru copii și proza), ai imaginea perfectă a acestui joc luat foarte în serios de autoare, pentru că seriozitatea vieții noastre trăită zilnic este deosebit exprimată atât prin inefabilul scrisului ei, cât și prin îmbinarea fără de greș a pieselor. Trebuie doar să reușiți să-i dezlegați codul secret al scrisului și veți fi fascinați de curgerea, limpezimea și firescul lui. Chiar dacă viața este complicată, Passionaria Stoicescu ne propune alternativa optimismului ei, ne propune o carte *puzzle* pentru că ea însăși prin tot ce a trăit și a creat până acum este un *puzzle*.

Personajele ei sunt dintre cele mai variate și deosebite. Sunt personaje pestrițe, care trăiesc într-o viață și în împrejurări pestrițe. Dintre acestea, personajul principal nu este construit de autoare ca atare neapărat astfel, el rezultă fiind abia creionat ca să ajungă la această poziție de lider, în jurul lui se învârt acțiunea și toți ceilalți eroi care, la rândul lor, la un anumit moment al ei pot deveni și ele personaje principale, acțiunea însăși impunând poziția centrală din care pornesc ramificate față de cei din jur cu evoluțiile lor, dezvoltându-se apoi diferit, amplificând intriga, pentru ca să revină din nou la poziția inițială, lăsând personajul principal singur, de sine stătător și mereu în mijlocul tuturor. Passionaria Stoicescu își construiește personajele într-un perpetuum mobile, o mișcare de tipul atomilor care se învârt în jurul nucleului lor, punând personajul principal în lumina reflectorului, dar aducându-le și pe cele secundare în prim plan, trecând personajul principal în plan secund, schimbând astfel lumina care cade deasupra lor, făcând din personajul principal un personaj secundar, iar pe cele secundare trecându-le în plan principal. În prozele ei, personajele principale sunt efectiv răstignite între celelalte

PASSIONARIA STOICESCU

PUZZLE

eLiteratura

personaje ale acțiunii. Cel mai elocvent exemplu în acest sens este proza scurtă *Cezar și Cleocinci*. Colonelul Cezar, iubărețul cocoșel ratat și cele cinci Cleopatre ale lui, este practic răstignit între ele: citind textul ajungem să ne dăm seama de schema folosită de prozatoare. În stânga lui, Cleopatra unu (prima soție pe care o părăsește fără niciun fel de regret „pe chestie de pășărică” – *Cezar și Cleocinci*) pentru că în plus „fusesse țeapănă, frigidă, revendicativă, zgârcită și sub tutela lui taică-său”. În dreapta, desigur, simetric se află Cleocinci, cea de a doua soție cu care s-a însurat când ea avea peste patruzeci de ani și era „necăjită că rămăsese până la acea vârstă domnișoară.” Devenită din simplă moașă doamna colonel Monea, reușește cu efort să schimbe total viața ei și a soțului ei, ajungând la mândria supremă de a „se plimba pe aleile parcului din spatele Circului la brațul colonelului”, având o „mândrie caraghioasă în priviri și o călcătură sigură. Era doamnă! Doamna Colonel Monea! Și fericirea asta dură vreo doi ani.”. Jos la picioare o ține pe Cleotrei, fiica Cleopatrei, care nu se știe cu cine este făcută, din punct de vedere biologic fiind deci copila tuturor și a nimănui. Un fel de personaj parcă de tranziție, Cleotrei îi ia ușor locul propriei lui fiice, rapacea Aldela, făcută cu prima soție. „Fata curviștinei o înlocuise în capul și-n sufletul lui pe propria-i fiică”. Cleopatra trei nu cere nimic în schimb, pentru că își dorește să se identifice cu un tată biologic, pe care nu l-a cunoscut niciodată în viața ei. Poate de aici sentimentele de „tată și fiică” dintre cei doi. Rămâne să mai analizăm brațul superior al crucii destinului Colonelului. Cleopatra a doua sau Cercelata „libertină, dar devotată totuși toanelor lui și banilor lui, desfranată și a nimănui.” Aceasta este, de fapt, femeia vieții lui, o dameză de la Crucea de Piatră. Amândoi sunt unul pentru altul *sufletul pereche*. Se înțeleg de minune, se iubesc la nebunie și se acceptă așa cum sunt. Ea își părăsește, fără niciun regret, orice client pentru el, fiind efectiv fericită ori de câte ori îl vede în camera ei, este femeia visurilor lui, ar fi putut să fie soția lui ideală, în ciuda condiției ei, pe care nu și-o ascunde, pentru că nici nu ar avea cum, dar pe care și el o iubește necondiționat toată viața, nemaiplicând rigorile furcilor lui caudine folosite în cazul Cleopatrei unu sau cinci. Ba uneori o plătește regește, chiar și fără să se culce cu ea și va fi bun și protegitor cu ea și cu fiica ei toată viața lui, chiar și atunci când Cercelata va fi trecut în neființă. Dar și așa ea va trona tot de sus: tabloul ei va sta agățat pe peretele din dormitor deasupra patului conjugal împărțit de Colonelul Cezar și de cea de a doua lui soție, Dna Colonel Monea (Cleocinci). Ce vreți dovadă mai bună decât aceasta?

Unele proze scurte ale Passionariei Stoicescu amintesc de realismul filmelor italiene ale anilor '50 în care femeia joacă, mai peste tot, rolul principal. Personajele lor sunt obscure, roase de meschinărie, de mărunțișuri și derizoriu, de neîmpliniri, complexate și, în general, sunt apăsate de o anumită neputință. În ciuda acestor evidente ele se văd „buricul pământului” tocmai pentru că sunt atât de mici la suflet, atât ca spirit cât și ca poziție socială (*Secretarul de partid*) și în neputința lor își dau seama că nu își pot depăși limitele, lucru care le încrâncenează și le înnebunește și mai mult. Intelectualii Passionariei Stoicescu sunt ființe interiorizate, discrete, erudite, dedicate studiului, retrase, sensibile, taciturne, poate par chiar ușor șterse, dacă nu sunt întrebate, nu vorbesc fără rost. Ele au claritatea cristalului ce le vine din logica scrisului ei, a prezentării lor, precum și a modului în care acționează. Chiar dacă sunt niște inși oarecum *anonimi*, *anodini*, în micimea universului lor, fiecare în parte are ceva *arhetipal*. Autoarea nu insistă prea mult asupra acestor personaje „sus-puse”, cu un adevărat ștaif și clasă, pentru că ele nu au nevoie de prezentarea ei favorabilă. Valoarea lor vorbește de la sine în antiteză cu vârfurile de lance simbolice ale gloatei. Pe acestea din urmă le înfierează ea, ele sunt cele biciuite, criticate, analizate. Este, dacă vreți, un alt fel de educație.

Sunt însă și proze scurte în care tristețea este cu adevărat copleșitoare. *Cuibul*, de exemplu, ne pune în fața dureroasei probleme a divorțului părinților și, pe cale de consecință, a poziției copiilor față de aceștia. Chiar dacă sunt mai mari, ei sunt răstigniți, adică trebuie să aleagă între un tată, un om liber (mai mult în cuget decât în faptă), nedivorțat de Chița, dar nici la ea nu se mai întoarce și între o mamă care, ca răspuns fostului ei bărbat, își trimite fiica în vizită la tata. Concluzia este cea așteptată: Fulga simte lacrimile amare, datorate părinților ei despărțiți. Tatăl vorbește despre fosta lui soție numind-o „maică-ta”, în timp ce mama ei îl numește pe fostul ei soț „tatăl vostru”. Ca și în *Cezar și Cleocinci* există un personaj principal la mijloc, care trebuie să fie împărțit între celelalte personaje, de data aceasta, cele mai iubite din viața lui. Pe drept cuvânt Fulga se întreabă: „Oare voi v-ați iubit vreodată?” Pentru că în sufletul ei, cei doi sunt mai egali ca niciodată: „De ce ne-ati făcut?” Din prozele ei scurte transpare un fel de durere, de nostalgie după (oare?) ceva trăit sau pierdut, sau neîmplinit și pierdut dinainte de a se fi înfăptuit. Rezonezi cu ea, redescoperi anumite lucruri sau le vezi într-o altă lumină în care nu le analizaseși până atunci, te bucuri alături de ea, te întristezi cu ea, sau chiar plângi alături de ea (*Mama, copilul meu bătrân*).

În *Lecția de logică*, de exemplu, acțiunea se împletește în mod fericit cu un senzual care, deși pare a fi diafan sugerat și fără nimic trivial, este mereu prezent în destinul și în viața eroilor ei, care firesc, trăiesc și iubesc.

În fine, o a treia construcție este și cea din proza scurtă *Solitaire*. Cele două personaje principale, Iacov și Alta, stau față în față, ca două linii paralele (ce nu se vor întâlni niciodată pe coordonata inimii, deși, după titlu, ca cititor te-ai aștepta sau chiar ai spera ca măcar acum să ai parte de raza aceea scânteietoare și caldă ce țâșnește dintr-o fațetă a unui neprețuit diamant solitaire șlefuit cu minuția scriitoarei). Ei bine, nu. Cei doi eroi depind de femeile din jurul lor, care le controlează viața și îi răstignesc pe fiecare după bunul lor plac, exploatându-i în folosul lor, fie strecurându-se către atențiile sexuale ale lui Iacov prin tertipul masajului, fie torturând-o și înnebunind-o sufletește pe Alta. Paradoxal, situația se răstoarnă, aceste personaje colaterale devenind de fapt cele care stăpânesc întreaga situație.

Numele sunt alese pe sprânceană, cu emfază, tocmai pentru a lărgi și mai mult prăpastia dintre așa-zisa, pretinsa, falsa măreție a unui apelativ care pare a fi de împrumut (Cezar și Cleopatra) și folosirea lui prin mahalaua Crucii de Piatră, cum erau, dacă vă mai aduceți aminte, kitch-urile expuse odinioară pe pereți și cumpărate de la dughenele de rame și oglinzi și care expuneau în acele „tablouri” de un prost gust total, dudu opulente, cu buze roșii, cu bucle lăsate în onduleuri mari pe spate, și care ronțiau șagalnic într-un dinte o mărgică rotundă albă din șiragul petrecut în jurul gâtului. Cu toate acestea, unicitatea numelui e un avantaj foarte mare: femeile nu pot fi încurcate pentru că pe toate le cheamă la fel: Cleopatra. Personajele descrise sunt dintre cele mai simple, ai spune chiar aparent banale: fostul colonel, Cezar, tot aici îl avem pe Cupidon (fantele de mahala), întotdeauna băiatul preferat al unei mame care are o mare slăbiciune pentru el și care, cu bună știință și voință, se lasă amăgită și exploatată până la sânge de fiul ei, Cioroiu Romică zis și Gură de Canal, tipul perfect al mitocanului și al mârlanului făcut inginer șef pe puncte și pe origine sănătoasă, un secretar de partid scârbos și libidinos, așa cum jalnic este și personajul în sine. Cu toții sunt oameni nătângi, proști, mitocani, răzbunători, răutăcioși, uneltitori, clevetitori, îmbârligători. Dna. Aricescu (*Circul*), Coanamare, scris într-un singur cuvânt. Și aici umorul Passionariei Stoicescu este de neegalat. Hoțulete, „un nume partinic” (*Mama, copilul meu bătrân*), ce nume! grandios, cu adevărat, pentru un reprezentant demn de așa partid! Iacov și Alta (*Solitaire*), remarcăm că ea nu are niciun nume, o cheamă simplu ALTA, dar această Alta poate fi oricine.

Comicul de limbaj este exprimat fie prin cuvinte inventate de autoare *pârțotină, prepuelnică, bebidol*, ce ciudat sună (!) (*Mireasa de la miezul nopții*), sau de cuvinte vechi *a sudui* (oare câți mai știu astăzi ce înseamnă acest verb?), scene care amintesc de piesa de teatru *Gaițele* scrisă de Alexandru Kirițescu (*Coanamare*), de pasaje în care naivitatea se împletește cu remarci hazlii (*Rolul*), cu tensiuni crescânde în atmosfera descrisă, sau prin alegerea numelor personajelor. De exemplu măreția lui Cezar și a Cleopatrei din antichitate aici ajunge într-un derizoriu total. Numele Cleopatrei îl va urmări pe Colonelul Cezar, care se va zbate toată viața lui în ciuda unei străluciri demult apuse într-o predestinare dată de Cleopatrele lui fatale. Uimire? Stupoare? Surpriză?

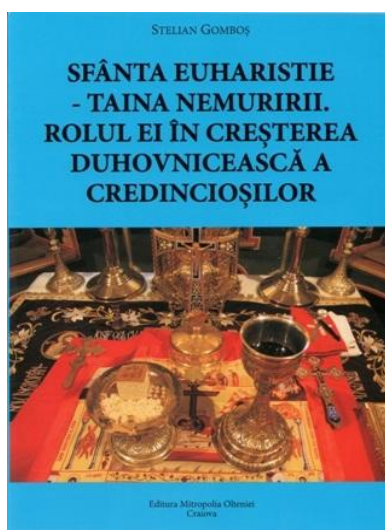
Sfârșitul prozelor scurte nu este nicidecum unul tragic sau fatal sau cu consecințe dezastruoase, așa cum ar prevedea cititorul. Chiar dacă el este neașteptat, realizat astfel, anume prin intervenția unui detaliu simplu, aparent insignifiant, Passionaria Stoicescu renunță la o schemă uzitată des în astfel de cazuri și nu distruge cu putere absolută destinul eroilor ei, soarta nemiloasă, implacabilă nefiindu-i pe plac, ea lăsându-și personajele să-și continue existența chiar și după ce se termină episodul lor de viață. Sunt și lucruri care pot căpăta o importanță majoră, ca un pachet din ziare rupte din care ies mai întâi baretele din piele neagră ale unei poșete al cărei conținut extrem de important se recuperează în totalitate! (*Domnul Freud și poșeta*), sau gândurile Fulgăi, care bine că nu apucă să-și pună în practică intențiile criminale față de Chița, a doua soție a tatălui său (*Cuibul*), sau nicăieri, într-o imagine rece și înțepenită pe ecranul unui calculator. Un joc asemenea celui de Puzzle doar că de această dată jocul *Solitaire* nu are niciun rost, nicio substanță, el anunțând doar o stare de singurătate, dureros simțită de Iacov sau resimțită și mai mult de Alta. Și atunci se întreabă autoarea sau chiar cititorul, pe drept cuvânt: „à quoi bon ?” „Alta deschise ferestrele și aerul rece al nopții o trezi ca dintr-un soi de beție. Se spală pe față, puse ordine în lucruri, luă o meltaonină și-un ansilan și se băgă în așternuturile proaspete, schimbate pentru el. Stinse lumina. Abia atunci stinse calculatorul deschis și auzi fășăitul lui monoton. Rămăsese iarăși înțepenit la „Solitaire”. Apăsă pe Delete.” Sunt întotdeauna detalii strecurate de către autoare cu multă abilitate, ele reușind, desigur neașteptat, să răstoarne, în mod surprinzător, întregul eșafodaj al acelei proze scurte.

Și totuși de ce *Puzzle*? Pentru că opera însăși a Passionariei Stoicescu este un astfel de joc. Și așa cum jocul în sine creează emoții, pentru că nu poți să știi, o piesă așezată greșit într-un loc poate strica totul, la fel și cu scrisul autoarei, orice cuvânt folosit la voia întâmplării măcar, ca să nu mai vorbim de idei sau tehnici literare, ar putea strica armonia întregii opere. Dar în ciuda faptului că Passionaria Stoicescu pare o persoană cu care ușor poți stabili o legătură, în scris atitudinea ei este nemiloasă, tranșantă ca o ghilotină, fără rabat. Passionaria Stoicescu își controlează cuvintele, frazele și textele până în cele mai mici detalii, cuvintele ca și întreaga ei tehnică de a scrie *trebuind absolut* să fie aranjate la locul lor. Iar ele, la rândul lor, vor contura decorul, scenografia, indicațiile scenice, întâmplarea, miezul problemei în care se învârt, atomic, tot universul ei, personajele. Ca cititor, este uneori foarte greu să spui ce te atrage cel mai mult în această carte: desigur varietatea subiectelor alese, tehnica scrisului așa cum am descris-o mai sus, arta ei. Poți să spui că îți pare bine când începi să o citești pentru că totul te prinde în jocul ei, dar îți pare rău atunci când, din motive obiective, mai trebuie să-ți întrerupi lectura. Este clar că *Puzzle* este o carte deosebită, variată, antrenantă, interesantă. Fiecare proză scurtă este un mini-univers, viața nu neapărat din acel moment, ci viața întreagă a celui tip de personaje create de ea și care acționează sau sunt creionate cu mijloace literare puține, simple, dar extrem de bine mânuite, stăpânite și realizate. În această carte sunt cam vreo 19 proze scurte, un fel de cărți mai mici într-o carte mai mare, complexă, pe care Passionaria Stoicescu le conduce ca pe niște marionete, ea acționând asupra eroilor ei ca un *deus ex machina*, aducându-le pentru un moment (cel al acțiunii) sub lumina reflectorului, făcându-le importante, vedetele clipei, pentru ca apoi să le așeze frumos la locul lor, retrase în culise. Lumea creată de ea este cea a unei realități palpabile, cu trăsătură de particular, ce pleacă din generalul banal al lumii mari, în care adulți sau tineri nu sunt altceva decât niște bieți „copii ai unei lumi mici”, ce-și clădesc iluziile, sau speranța zilei de mâine pe nimic. Personajele ei sunt acea lume insignifiantă, lipsită de orice perspectivă, dar care mimează nonșalantă minunea din ei „muști de-o zi pe-o lume mică ce se măsoară cu cotul”, fiindând în nemărginitul lor orizont limitat.

Frescă a societății, cartea trebuie citită neapărat, pentru că ea nu poate fi povestită, oricât de mult am vrea. Farmecul scrisului Passionariei Stoicescu, arta cu care ea mănuieste condeiul, concizia și puterea de a pătrunde în sufletul și în firea personajelor, claritatea și precizia în descriere, dar și arta de a le pune în anumite împrejurări date în care ele trebuie să se comporte cu naturalețe și firesc, fac din *Puzzle* un volum și mai plăcut și mai antrenant. Este într-adevăr o mare artă să te poți propulsa, de fiecare dată, în altă și altă proză scurtă, cu personajele ei diferite. Descrierile ei sunt deosebit de minuțioase, ai mereu impresia că vezi derulându-se prin fața ochilor scene de film: „E două noaptea, dar Dolóres nu poate dormi. Aprinde mica veioză de carte, veioza ei credincioasă la care a tot citit încă de când era copil și proiectează un fascicul de lumină pe fața lui Filip. Obrajii îi sunt supti. Nasul, puțin cam gros la bază, îi dă o notă de virilitate. Buza de sus, cam subțire, nu-l arată prea bun. În schimb cea de jos, groasă și răsfrântă, te face să te gândești la lăcomie. << Țasta e soțul meu? Bărbatul Țasta care doarme aici lângă mine, în timp ce eu mă perpelesc? De ce l-oi fi iubind? >> ... Pune veioza pe noptieră. Nu-i vine somnul. Se gândește că așa a sorbit-o și Filip, ca un ghiol, fără scăpare.” (*Mireasa de la miezul nopții*) Iar detaliile scenice continuă: „În depărtare se zărește satul. Mai sunt case cu acoperiș de stuf, dar asta, aici, în margine. Cupola aurită a bisericii scânteiază în soare. E o clădire de-a dreptul monumentală, cu un aer trufaș, strivitor parcă, față de căsuțele din jur. ... Pe cele două cupole mai mici ale bisericii se răsfață două cuiburi de barză. Într-unul din ele, pasărea, sprijinită într-un picior, își dă capul pe spate și toacă aerul, clămpănind caraghios din cioc.” (*Mireasa de la miezul nopții*) La toate acestea se adaugă mereu descrierea atitudinii și a gesturilor personajelor din film: „Dar Filip tace, se uită într-un fel caraghios, când peste gard, când la bagaje. Pe ea nici n-o băga în seamă. Pipăie lemnul porții ca într-o mângâiere veche, găsește un ivăr știut de demult, deschide încet, se uită la veranda casei mari, apoi pe un brâu de piatră pășește spre casa cea mică.” (*Mireasa de la miezul nopții*) Passionaria Stoicescu este un regizor perfect. Ea nu scapă niciun detaliu, conturându-și personajele cu minuție, doar din câteva tușe sau descrieri colaterale (*Lecția de logică*).

Paradoxul Passionariei Stoicescu vine din însăși ființa ei, dintr-un optimism debordant afișat în mod natural, care te ridică și în care ea își drapează tristețea scrisului. Prozele ei scurte sunt tablouri în miniatură, tehnica ei este de „picture in picture”, nefăcând decât să mărească numărul lucrărilor din expoziția prezentată de ea sub titlul generic de *Puzzle*. Passionaria Stoicescu trăiește impetuos, atât la propriu cât și la figurat prin tot ceea ce scrie, dovadă prozele ei scurte de aici. O discreție a scrisului, deși ea le creează, autoarea nu intră cu forța în sufletul sau în psihologia personajelor ei, asumându-și doar calitatea de formator de caractere. Din acest punct de vedere, *Puzzle* este un strigăt de triumf al ei asupra vieții, cea mai recentă mândrie a ei de creator. *Puzzle* este o carte fără un început anume, dar și fără un sfârșit anume, care încă mai continuă acum și aici.

ÎPS Prof. Univ. Dr. IRINEU POPA – Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei

Stelian Gomboș, *Sfânta Euharistie – Taina Nemuririi. Rolul ei în creșterea duhovnicească a credincioșilor*,

Editura Mitropolia Olteniei, ISBN: 9789731794891, Craiova, 2014.

Cartea de față, a cărei apariție, o salutăm cu multă bucurie, reprezintă teza de doctorat a domnului Stelian Gomboș, ce poartă titlul *Sfânta Euharistie – Taina Nemuririi. Rolul ei în creșterea duhovnicească a credincioșilor* și care a fost susținută în cadrul Facultății de Teologie din cadrul Universității Craiova, la data de 15.10.2013.

Lucrarea de față respectă toate normele științifice în vigoare, cu privire la alcătuirea unei teze de doctorat astfel încât ea este structurată pe șase capitole, având la început cuprinsul și introducerea, iar la sfârșit concluziile, anexe și bibliografia. Lucrarea cuprinde două părți (partea întâi – capitolele I, II și III; partea a doua – capitolele I, II și III), 335 pagini, inspirate de o bogată bibliografie, studiată pentru fixarea în timp și spațiu a Sfintei Euharistii, bibliografie care cuprinde 275 de repere bibliografice din care 115 cărți, 95 reviste, 30 articole în domeniu, 25 contribuții personale publicate și 7 cărți tipărite.

Toată această lucrare, în ansamblul ei, caută și încearcă să arate importanța Sfintei Euharistii în viața creștinilor, altfel spus, în viața Bisericii. În acest context ea arată rolul Sfintei Euharistii – Taina nemuririi și a vieții celei veșnice, în creșterea spirituală sau duhovnicească a credincioșilor, totodată subliniază faptul că această Sfântă Taină este una indispensabilă dobândirii mântuirii în Împărăția cea Sfântă și Veșnică a Împărăției Cerurilor.

Această lucrare și, implicit, această carte este împărțită în două părți, fiecare purtând câte un titlu și având câte trei capitole și fiecare capitol cuprinde mai multe subcapitole. Lucrarea se încheie cu concluziile finale și cu anexele, ce constau din patru interviuri tematice acordate autorului de mai mulți părinți duhovnicești și teologi români. Stilul acestei lucrări este unul îngrijit, cursiv și narativ, respectând metoda de cercetare științifică. Limbajul este adecvat temei abordate, nelipsind accentele critice și viziunea personală asupra doctrinei ortodoxe și a faptelor istorice.

Autorul în cercetarea sa vizează mai multe aspecte care compun tabloul de ansamblu al modului în care credinciosul trăiește viața creștină în Biserică și se împărtășește cu preacuratele Taine ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Încă de la începutul lucrării, domnul Stelian Gomboș a avut o abordare constructivă și științifică a subiectului. Astfel, el a realizat o cercetare bine documentată, serioasă și profundă, atât din punct de vedere dogmatic, cât și din perspectivă biblică și liturgică. De asemenea, autorul a adus în prim plan stadiul cercetării temei respective, pentru a stabili foarte clar unde se află acum cercetarea în legătură

cu subiectul propus. Totodată, domnia sa a dezvoltat acest subiect bazându-se nu numai pe lucrări generale, ci mai ales pe cercetarea surselor și a lucrărilor de bază ale Teologiei Euharistice. Astfel, o mulțime de izvoare și documente editate au fost consultate, fie în limba română, fie în limbi străine, cum ar fi engleza, franceza și greaca. Deci, munca de cercetare a autorului se îndreaptă spre viața Bisericii, examinând fenomenologia euharistică și felul în care Biserica noastră Ortodoxă a știut să transmită fiilor și fiicelor ei evlavie și experiența harică, dobândită de la Mântuitorul nostru Iisus Hristos și transmisă, prin Sfinții Apostoli, până în zilele noastre. Prin această prezentare, oricine poate lua act de conținutul divino-uman al învățaturii noastre de credință dar și de felul cum trebuie credinciosul să se prezinte înaintea lui Dumnezeu, pentru a lua iertare de păcate și sfințenie. În virtutea acestui fapt Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți, învățătorii și purtătorii de har ai Bisericii, ne sunt călăuzitori și îndrumători în Biserica dreptmăritoare, pentru dobândirea mântuirii.

Dacă este să ne referim, în mod concret, la conținutul lucrării de față, vom reține că în partea întâi, capitolul întâi, autorul tratează tema Sfintei Euharistii în cadrul spiritualității ortodoxe. Concluzia la care se ajunge este că Mântuitorul Iisus Hristos a săvârșit, cel puțin o dată, după Înviere, Euharistia, ca o prezentare văzută a stării Lui, de aducere permanentă a Sa din planul nevăzut. Sau, altfel spus, ea dă mărturie despre trecerea de la săvârșirea văzută a Euharistiei, de însuși Mântuitorul, la prezența Lui, ca aducere nevăzută în timpul consumării ei, din toate locurile și timpurile. În episodul Emaus, Iisus Hristos arată ucenicilor calitatea în care El va săvârși, în continuare, Euharistia, în vinul cel nou, prezis în seara ultimei Cine (Marcu 14, 25), adică în calitatea Sa de înviat; le arată acum, că dețin dovada, că-l pot avea pe El în mod real în Sfânta Euharistie, odată ce a înviat, chiar dacă este acum nevăzut. Așadar, „Frângerea pâinii” la Emaus a fost și va rămâne pentru totdeauna în Biserică, marele semn al misterului pascal și al prezenței Celui înviat în sacramentul euharistic post-pascal.

În capitolul doi autorul s-a concentrat asupra teologiei euharistice din punct de vedere biblic și patristic. Deci, Sfânta Euharistie, conchide domnul Stelian Gomboș, este o lucrare dublă a lui Iisus Hristos: pe de o parte, El se prelungește în lume, iar pe de altă parte, El asumă lumea. Iisus Hristos se extinde pe pământ, asumând lumea în Trupul Său, ca să o transfigureze. Biserica nu este o realitate statică. Ea reprezintă o dinamică transfiguratoare, ca nunta neîncetată și neîntreruptă, în spațiu și timp, a Creatorului și a creaturii, în acest amestec fără contopire, a naturii create cu cea necreată, creația se așează în Trupul Domnului prin Sfânta Euharistie, fiindcă Euharistia face din Iisus Hristos binele nostru, înainte chiar de darurile noastre naturale, deoarece Iisus Hristos s-a unit cu Trupul, și aceasta pentru faptul că Euharistia este Iisus Hristos. Astfel, față de Domnul nostru Iisus Hristos, care spune Tatălui ceresc „precum Tu, Părinte, În Mine și Eu în Tine, ca și ei să fie una în Noi” (Ioan, 17, 21), aici vedem că toate câte face Iisus Hristos se împlinesc prin Sfânta Euharistie, fără să mai vorbim de înălțarea credincioșilor la comuniunea cu Tatăl și Fiul, în Duhul Sfânt.

În partea a doua a acestei teze, autorul prezintă, în capitolul întâi, locul Sfintei Euharistii în cultul divin, din perspectivă morală și pastorală, mai precis încearcă să prezinte unele aspecte dogmatice și eclesiologice, referitoare la Sfânta Euharistie în cultul divin.

În capitolul doi autorul dorește să trateze despre problema Sfintei Împărtășanii în Spiritualitatea Ortodoxă Românească contemporană, mai precis despre Euharistia ca Taină a comuniunii în cadrul spiritualității răsăritene și în rândurile credincioșilor. În esență, domnul Stelian Gomboș consideră că Împărtășania, fiind o Taină care se repetă, trebuie să fie luată de cât mai multe ori, dar cu vrednicie, pentru că ea este cea care ni-l înnoiește în noi pe Domnul nostru Iisus Hristos, și ne crește în El, Iisus Hristos fiind țelul nostru suprem către care trebuie să tindem. Împărtășania rară produce însă creștinilor toate cele contrare și potrivnice; căci cine întârzie să se împărtășească, acela nu face nicio pregătire, nu devine atent, nu are o pază strânsă față de gândurile rele, pentru că întârzierea în face să cadă în nepăsare și indiferență, iar înflăcărarea evlaviei și a iubirii dumnezeiești se răcește; lungimea timpului îi permite să umble cu ușurătate și indiferență în viața lui, să nu aibă teamă în suflet, contracție în simțuri și pază în mișcările lui, ci-l face să aibă o dezlegare desăvârșită și la mâncăruri și la cuvinte și la privereli și gesturi necuviincioase și să ajungă asemenea unui dobitoc care, fiindcă n-are frâu, alunecă în prăpastia păcatului...

În concluzii și în concluzie, autorul precizează că în viața și spiritualitatea ortodoxă, Sfânta Împărtășanie are o însemnătate deosebită. Împărtășirea reprezintă momentul cel mai important din viața noastră creștină, pentru că atunci primim în ființa noastră Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos. Problema care se pune în legătură cu Sfânta Împărtășanie este cât de rar sau cât de des trebuie și putem să ne împărtășim. Primitorii deplin îndreptățiți ai acestei Sfinte Taine sunt numai creștinii valid botezați, adică aceia asupra calității cărora de membri ai Bisericii nu există niciun fel de îndoială. Pentru împărtășirea acestora există reguli sau rânduieli, potrivit cărora unii se pot împărtăși mai des, având chiar această îndatorire, iar alții mai rar. Cei care sunt datori a se împărtăși mai des sunt slujitorii Sfintei Taine și, implicit,

ai Sfintelor Altare, adică în primul rând preotul și diaconul, precum și toți ceilalți membri ai clerului, care nu fac parte din preoția sacramentală, de instituire dumnezeiască.

Cu alte cuvinte, așadar, domnul Stelian Gomboș în lucrarea de față *Sfânta Euharistie – Taina Nemuririi. Rolul ei în creșterea duhovnicească a credincioșilor* și-a propus să scoată la lumină principalele elemente ale Sfintei Euharistii. Acesta considerăm că ar fi elementul de noutate și originalitate a acestei teze de doctorat.

Prin urmare, lucrarea domnului Stelian Gomboș, din cele prezentate mai sus, constituie rodul unui studiu duhovnicesc și moral al doctrinei despre Sfânta Euharistie. Lucrarea prezintă un bogat volum de documente care întregesc aria de cercetare a temei studiate, conferind acestei teze de doctorat o valoare documentară onorabilă. Prin aceasta se împlinește imperativul unei necesități teologice, care se impunea pentru cunoașterea, în profunzime, a vieții euharistice în conștiința omului.

Așadar, această teză de doctorat se adresează deopotrivă slujitorilor Bisericii, credincioșilor, studenților teologi, dar și tuturor acelor care doresc să cunoască mai multe în privința Sfintei și Dumnezeieștii Euharistii, altfel spus, ea se adresează celor care doresc un sincer și real progres duhovnicesc. Voi încheia aceste rânduri cu un citat luat dintr-un capitol al tezei, care mi s-a părut sugestiv, și anume: „Euharistia actualizează într-un dinamism convergent, spre plenitudinea existenței, marile potențialități umane care semnifică și simbolizează ceea ce trebuie să devină lumea, adică o dăruire și un imn de laudă adus, neîncetat, Creatorului; o comuniune universală în Trupul Domnului Iisus Hristos, o împărăție a dreptății, a iubirii și a păcii în Duhul Sfânt, pentru unitatea și mântuirea tuturor în Iisus Hristos Domnul și prin Iisus Hristos, ajungând, astfel, la desăvârșirea noastră cu ajutorul Sfintei Euharistii căreia îi descoperim, în acest fel, valoarea ei duhovnicească de neprețuit”...

Viață

de Petru Birău

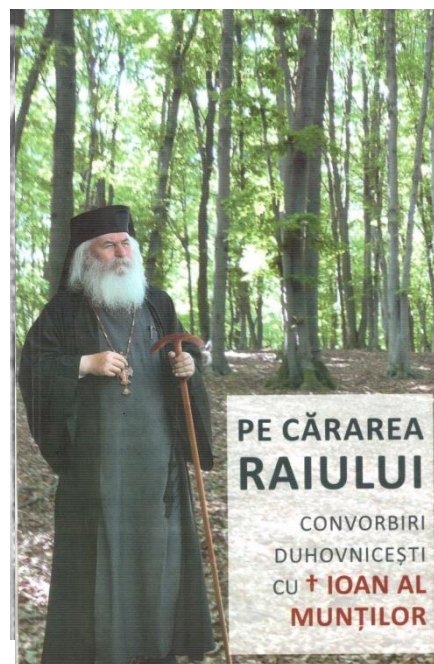
STELIAN GOMBOȘ

Convorbiri duhovnicești cu Înaltpreasfințitul Ioan al Munților.

Ediția a doua, revăzută și adăugită. Autor: Luminița Cornea, Editura „Sophia”, București, 2014.

Cartea aceasta, în ediția a doua revăzută și adăugită, care cu adevărat zidește, a venit acum, când se împlinesc douăzeci de ani de existență a Episcopiei Ortodoxe Române a Covasnei și Harghitei, ca un dar duhovnicesc de Crăciun, din partea protagoniștilor ei, adică a *Înaltpreasfințitului Părinte Ioan Selejan – Arhiepiscopul Covasnei și Harghitei și a doamnei Profesoare de limbă, grai și cuget românesc Luminița Cornea* – care a purtat un viu, folositor și binecuvântat dialog duhovnicesc cu Arhiereul demn și destoinic ori pilduitor Ioan al Munților – care s-a născut la 16 noiembrie anul 1951, în localitatea Pietrani, județul Bihor, fiind primul Episcop al Episcopiei Covasnei și Harghitei, înființată în anul 1994... Studiile sale sunt următoarele: Liceul „Constantin Brâncuși” din Oradea, promoția 1971; Facultatea de Instalații și Automatizări din București, promoția anului 1976; Seminarul Teologic din Craiova, promoția 1986; Facultatea de Teologie Ortodoxă din Sibiu, promoția anului 1990; Institutul Biblic din Ierusalim, perioada anilor 1991-1994; Cursurile de doctorat le-a urmat la Institutul Biblic din Ierusalim, domeniul Biblice, Egiptologie și Orientalistică. Iar din activitatea sa bogată și deosebită spicuim următoarele: în anul 1980 și-a început viața monahală la Mănăstirea Lainici, județul Gorj; a fost hirotonit Diacon la aceeași mănăstire în 6 august anul 1990; fost hirotonit Preot la Mănăstirea Tismana - Gorj în ziua de 15 august anul 1990; între anii 1990-1994 a fost Starețul Mănăstirii Lainici - Gorj; în anul 1994 a fost Arhimandrit și Superior al Așezămintelor Românești de la Ierusalim; în 9 iulie anul 1994 a fost ales Episcop al Covasnei și Harghitei; a fost hirotonit Episcop la Mănăstirea “Sf. Proor. Ilie Tesviteanul” din orașul Toplița, județul Harghita în 20 iulie anul 1994; în 25 septembrie 1994 a fost instalat Episcop al Covasnei și Harghitei, la Miercurea Ciuc. În ziua de 12 septembrie anul 2007 a fost unul din cei trei candidați la scaunul patriarhal al Bisericii Ortodoxe Române. Pe 23 februarie anul 2008 sinodul mitropolitan ortodox de la Iași l-a desemnat drept candidat pentru funcția de Mitropolit al Moldovei și Bucovinei.

În urma ședinței Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din luna iunie anul 2009, Preasfințitului Episcop Ioan al Covasnei și Harghitei i-a fost acordat titlul de Arhiepiscop onorific, ca un gest de răsplată, prețuire și profundă recunoștință pentru întreaga sa activitate, plină de trudă, jertfă și sacrificiu, în cei șaisprezece ani de Arhipăstor duhovnicesc al ținutului românesc din centrul țării, al Covasnei și Harghitei. Aceasta s-a petrecut după mari și multe lupte. După decembrie anul 1989, pe fondul frământărilor existente în viața credincioșilor din județele Covasna și Harghita, a fost reluată propunerea de înființare a unei Episcopii pentru credincioșii români ortodocși din județele Harghita și

Covasna. Asociațiile locale, Liga cultural-creștină „Andrei Șaguna” din Sfântu Gheorghe și Fundația cultural-creștină „Miron Cristea” din Miercurea Ciuc, întreprind numeroase demersuri pentru sprijinirea Bisericii Ortodoxe de aici, printre care amintim: audiența la vrednicii de pomenire și de pie memorie sau amintire Patriarhul Teoctist Arăpașu și la Mitropolitul Antonie Plămădeală al Ardealului (1991, 1992).

În cadrul Zilelor „Nicolae Colan” de la Sfântu Gheorghe, din 4-5 decembrie anul 1993, în prezența Mitropolitului Antonie Plămădeală, se discută problema înființării unei Episcopii cu sediul la Sfântu Gheorghe (Arcus) sau Covasna. În ședința Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului din 9 ianuarie anul 1994 a fost propusă pe ordinea de zi, de către Mitropolitul Antonie, după discuția preliminară cu Patriarhul Teoctist și membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, înființarea unei Episcopii pentru zona Harghita-Covasna. La data de 11 ianuarie anul 1994, Adunarea Națională Bisericească a hotărât înființarea acestei noi eparhii. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat, în ședința din zilele de 22-23 martie anul 1994, la propunerea Adunărilor Eparhiale ale Arhiepiscopiei Sibiului și Episcopiei Albei Iulia, organizarea și delimitarea teritorială a Episcopiei Covasnei și Harghitei, cu reședința în Miercurea Ciuc.

În prezența vrednicului și distinsului Mitropolit Antonie Plămădeală al Ardealului, în 31 mai anul 1994, la Catedrala Ortodoxă din Miercurea Ciuc s-a constituit Adunarea Eparhială a Episcopiei Ortodoxe a Covasnei și Harghitei, iar în 12 iulie anul 1994, Colegiul Electoral Bisericesc a procedat la alegerea întâistătorului nou-înființatei Episcopii a Covasnei și Harghitei, cu sediul la Miercurea Ciuc, sufragana a Mitropoliei Ardealului, în persoana Arhimandritului Ioan Selejan - Superiorul Așezămintelor românești de la Ierusalim și Iordan. La praznicul Sfântului Prooroc Ilie Tesviteanul, în 20 iulie anul 1994, la Mănăstirea „Sfântul Ilie” din orașul Toplița, județul Harghita, s-a săvârșit hirotonia Preacuviosului Părinte Arhimandrit Ioan Selejan ca Episcop al Covasnei și Harghitei, fiind întronizat la 25 septembrie același an, la Miercurea Ciuc. Și unde în cei 20 ani de arhipăstorie, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Ioan Selejan a înmulțit, dezvoltat și crescut numărul parohiilor de la 99 la 137 de unități, a hirotonit 83 de preoți, s-au construit 26 de biserici, șase mănăstiri și schituri, patru capele militare, 23 de case parohiale, au fost reparate 90 de biserici și 60 de case parohiale, au fost restaurate și repictate 40 de biserici. Iar Duminică, 23 august anul 2009, s-a mai scris o dată de aur în hronicul Ortodoxiei de pe aceste bătrâne și vitregite meleaguri: cu prilejul împlinirii a 15 ani de existență a Episcopiei Covasnei și Harghitei, întâistătorul acesteia, Părintele Episcop Ioan Selejan, a fost înălțat în treapta arhierescă, onorifică de Arhiepiscop, de către Preafericitul Părinte Daniel Ciobotea – Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Atașată fiind Bisericii, doamna profesoară Luminița Cornea încearcă în acest volum să-și lămurească anumite întrebări despre locul, rostul și menirea omului pe acest pământ. Căutarea unor răspunsuri la multele și variatele probleme care o preocupă și o frământă au determinat-o să se îndrepte și să se adreseze unui ales părinte duhovnisc, în persoana Arhiepiscopului Ioan. Cu alte cuvinte, cartea de față este rezultatul acestor întrebări și căutări și, totodată, o mărturie vie că intelectualul român, omul de cultură, dorește să se apropie din ce în ce mai mult de Dumnezeu și de Împărăția Sa Cea Sfântă și Veșnică. Aș mai adăuga că această lucrare recuperează și recapitulează o mărturisire de credință a cărturarului, având în vedere mediul în care au trăit, au crescut și s-au format generații întregi de intelectuali români înainte de anul 1990. Este și cazul autoarei volumului de față, în care dialogul cu un adevărat părinte duhovnic „lasă în suflet multă pace și lumină. Este lumina care ne călăuzește pe cărarea raiului, dacă i-am pătruns înțelesul. Cu cât vom pricepe mai bine semnificația, lumina va pune stăpânire pe sufletul nostrum, înfrumusețându-l. Glasul ierarhului duhovnic reprezintă lumina care ne acoperă cu harul său. Sămânța aruncată va răsări și va supraviețui, dacă vom avea grijă să nu-I tăiem rădăcina – credința. Lumina străbate în întuneric. Văzând-o, ne entuziasmăm, ne înflăcăram, dar este necesar să luăm aminte asupra ei, să-I pătrundem înțelesul, semnificația. Cuvintele Înaltpreasfințitului Părinte Ioan – Arhiepiscop al Episcopiei Ortodoxe Române a Covasnei și Harghitei – sunt cuvinte pline de încărcătură duhovnicească, pe înțelesul tuturor, dar cu profunde semnificații. Înaltpreasfinția Sa este întruchiparea ierarhului adevărat, apropiat de popor, aflat mereu între enoriași. Are darul de a zidi pe fiecare om cu un cuvânt bun, conducându-l spre lumina cunoașterii adevărului, deoarece nu este om care să meargă prin întuneric și să nu dorească să-I apară în priviri lumina. Cum? Calea cea mai importantă este dialogul, convorbirea cu duhovnicul. O astfel de convorbire redăm în cartea de față, prin dialogul cu Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Ioan al Covasnei și Harghitei, având în vedere subiecte și teme de larg și real interes, cum ar fi: „Să deschidem ușa sufletului nostru”, „Oamenii cinstitori de Dumnezeu și de aproapele”, „Nevoia rugăciunii – adânc săpată în inima omului”, „Cuvinte despre cinstirea icoanelor”, „Cinstirea Sfintei Cruci”, „Despre Sfânta Liturghie”, „Cinstirea Maicii Domnului”, „Învățăături la diverse periscope evanghelice”, „Despre sfinți”, „Tâlcuirea înțelesului unor pilde, legende, proverbe”...

„Am pornit în a scrie rândurile de față de la dialogurile susținute de Î.P.S. Părinte Arhiepiscop Ioan cu reporterii ai mass-mediei românești. De fiecare dată, ascultând cuvintele de învățătură ale Înaltpreasfințitului

Părinte Arhiepiscop Ioan, rostite cu diferite prilejuri și ocazii, mi-au rămas în suflet explicații deosebite în legătură cu diverse periscope din Sfintele Evanghelii ori sfaturi sau îndemnuri referitoare la diverse situații de natură duhovnicească și bisericească” – după cum afirmă autoarea, doamna profesoară Luminița Cornea, din municipiul Sfântu Gheorghe, județul Covasna – care este profesoară de grai și limbă românească, după cum îi plece Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Ioan să-I numească pe profesorii de limbă și literatură română. Îndelungată și de succes carieră didactică și-a încununat-o cu publicarea tezei de doctorat, cu titlul: “Locuțiuni verbale în romanul istoric sadovenian – o abordare gramaticală, stilistică și poetică”. Preocupată fiind de cercetarea filologică și cea istorică, de literatura română veche și de texte religioase, doamna profesoară Luminița Cornea a editat și a reeditat volume și scrieri ale unor vrednici preoți și ierarhi. Mă gândesc, în mod special, la cartea preotului Ioan Graure „Cinstirea părinților” și la reeditarea volumului „Pentru neam și pentru lege” al Episcopului Iustinian Teculescu.

În altă ordine de idei, Părintele Arhiepiscop Ioan al Munților este unul din ierarhii de vârf ai bisericii și ai țării, un model de slujitor valoros, modest, apropiat de popor, care nu și-a lăsat mintea și ambițiile omenești călăuzite și alimentate de aburii succesului efemer și deșert, cuvântul fiindu-i întotdeauna în consonanță cu fapta, adică da ce este da și nu ce este nu. La rândul ei, doamna profesoară Luminița Cornea, doctor în filologie, născută și crescută în climatul de adâncă evlavie al unei familii preoțești – tatăl însuși fiind un foarte pasionat și talentat condeier – stăpânește cu ușurință și folosește cu abilitate terminologia religioasă și chiar teologică, înlesnind substanțial elaborarea cărții.

Parcurgând cuprinsul acestei cărți, sau *Convorbirile* dintre cei doi autori, ne apare în ochii minții imaginea de la Stejarul Mamvri și convorbirea pe care patriarhul Avraam a avut-o cu Dumnezeu, ascuns sub chipul celor Trei tineri. Cartea de față este extrem de atractivă prin ineditul ei, în sensul că fiecare idee scoate la lumină un lucru nou, sau altfel spus față de cum l-au spus alții. O carte de convorbiri emană direct din minte și din inimă, interviuul exprimând gânduri și simțăminte în premieră. Între primele tematici abordate este cea a *păcii*, concret ilustrată de către Mântuitorul prin *Fericirea* a șaptea: „Ferițiți sunt făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema”(Mt.V, 9).

Înaltpreasfințitul Părinte Ioan afirmă că singura pace durabilă și adevărată este pacea în Iisus Hristos, deoarece între oameni „au fost încheiate atâtea tratate de pace de-a lungul istoriei, dar s-a văzut în timp că nu au fost altceva decât false tratate de pace”(p. 19). Pacea mai poate fi realizată și prin mijloace caritative, adică prin practicarea milei trupesti și sufletești, săvârșite cu fapta și cu cuvântul, prin susținerea materială și morală a omului de lângă noi. Această idee este ilustrată prin pilda *Samarineanului milostiv* și este atribuită calității de doctor a Sfântului Evanghelist Luca, desigur, omul cel mai în măsură să înțeleagă și să simtă „cât de greu și cât de grav este să fii rănit și părăsit la o margine de drum” (p.22). De la învățătorul de lege, care nu știa cine este aproapele, învățăm că atunci când nu știm ceva, să ne îndreptăm către Mântuitorul, Cel ce are răspuns la toate întrebările. Î.P.S. Sa strămută cu abilitate, din mers, pe „aproapele” de lângă noi, în noi înșine, chiar în inima noastră, după cuvântul Mântuitorului, care, după Înviere, nu li se adresează apostolilor cu cuvintele „Rămân alături de voi, lângă voi”, ci le-a spus „rămân cu voi și în voi”.

O altă tematică arzătoare dezbătută în cuprinsul cărții este *rugăciunea*, care ar trebui să ne fie tovarăș de călătorie pe întreg parcursul vieții, deoarece rugăciunea este pavăză și zid de apărare împotriva potrivnicilor, a primejdiiilor și a necazurilor.

Pornind de la textul „căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și toate celelalte vi se vor adăuga vouă”, Părintele Arhiepiscop Ioan Carpatinul își dovedește capacitatea de a selecta prioritățile care ar trebui să ne preocupe și pe care ar trebui să le abordăm în viață, dând întâietate valorilor nemuritoare, fără a neglija însă grija față de trup, ci dimpotrivă realizând un paralelism perfect, armonios, echilibrat între grija față de trup și cea față de suflet, cele două componente ale întregului uman, spunând: „un trup nehrănit este un trup bolnav, un suflet fără rugăciune este și el slăbit” (p.37).

Referitor la *pomelnice*, afirmă că prioritare sunt pomelnicele și rugăciunile făcute pentru cei ce nu pot merge la biserică. Într-o atare situație ne asemănăm celor patru care l-au dus pe paralyticul din Capernaum cu targa în fața lui Iisus Hristos. În acest caz pomelnicul ține loc de targă, iar Iisus Hristos din Sfânta Împărtașanie este același din Capernaum.

În ceea ce privește prezența *icoanelor* în școli, spitale, penitenciare, primării sau în alte instituții publice, Î.P.S. Părinte Ioan afirmă că România este țara lui Dumnezeu, țara icoanelor, în fiecare casă de român regăsindu-se o icoană „pe peretele dinspre răsărit, fiind împodobită cu maramă, cu ștergarul foarte frumos țesut în război, gătită cu fir de busuioc” (p.49).

Despre *Sfânta Cruce* afirmă că este „stindardul creștinilor. Părinții noștri nu au pus nici un alt semn pe turla bisericii decât Sfânta Cruce”, ori se știe că biserica este asimilată corăbiei lui Noe, prin care seminția

umană a fost trecută din viață, prin moartea popoului, la o nouă viață. Și în creștinism biserica se compară cu corabia lui Noe și este protejată de crucea suferințelor lui Iisus Hristos.

Spațiul alocat acestui material nu ne permite să despicăm firul în patru, nici măcar să facem referiri cât de cât asupra fiecărui subiect, dar după parcurgerea întregului material, avem credința și convingerea că prezenta carte este gândită și lucrată la un nivel foarte înalt, absolut profesionist, iar prin apariția ei devine izvor și document chiar pentru preoții ce doresc să-și lărgescă orizontul profesional sau să-și aprofundeze cunoștințele în mai multe discipline teologice precum Dogmatica, Morala, Liturgica, Studiile biblice (Noul și Vechiul Testament), I.B.U., I.B.O.R. ș.a., din fondul doctrinar al fiecărei materii regăsindu-se citate elemente importante. Ori dacă pentru preoți și teologi este o carte de doctrină, pentru cititorul profan este o reconfortantă sursă de meditație și recreare spirituală.

Fără să exagerăm, socotim că, deși de dimensiuni restrânse ca extensie sau volum, cartea este vastă prin varietatea conținutului și prin profunzimea ideilor cuprinse în răspunsurile date fiecărei întrebări.

Întreaga carte este ca o cale pavată cu nestemate de cea mai bună calitate, care ne poartă pașii spre împărăția lui Dumnezeu. La fiecare răscruce sau nou subiect adus în discuție este așezat câte un indicator pe care scrie „către împărăția lui Dumnezeu”. Toate drumurile sau tematicile, indiferent din ce direcție vin, ne conduc spre poarta raiului, iar tâlcuirea dată fiecărui subiect este atât de lină și de netedă încât pașii călătorului sau a cititorului care o parcurge străbat cu mult spor acest drum cu final fericit.

Cartea mai prilejuiește un încântător popas de recreare și de reflecție asupra trecutului vieții noastre, dar mai ales asupra a ceea ce avem de făcut în viitorul nu prea îndepărtat, când fiecare ne apare tot mai clar și tot mai aproape tabloul propriului nostru apus de soare.

Altfel spus, cartea „Pe Cărarea Raiului”, deși abordează tematici teologice fundamentale, deci greoaie – care de-a lungul istoriei au solicitat intens cele mai luminate minți ale Bisericii (ierarhi, teologi, preoți, precum sfinții Nicolae, Atanasie, Spiridon ș.a.), ca să pomenim doar câteva nume de mare notorietate ale veacului al IV-lea, cu contribuții hotărâtoare la finalizarea lucrărilor primului Sinod Ecumenic de la Niceea (325), trece cu notă maximă proba exigenței pe care orice autor și cartea sa o susțin în fața cititorului. Unele tematici comentate în prezenta carte, precum cele referitoare la Sfintele icoane, Sfânta Cruce, Maica Domnului, cu o pondere covârșitoare în cultul și doctrina bisericii noastre, au prilejuit de-a lungul istoriei nenumărate controverse.

Cartea nu este elaborată după documente stătute de arhivă, ci este un produs proaspăt, actual, conceput și elaborat în direct, la minut am putea spune, din inițiativa a doi foarte laborioși ostenitori în grădina Domnului și a Maicii Domnului. Este vorba despre Înalt Prea Sfințitul Ioan, Arhiepiscopul Covasnei și Harghitei și despre prof. dr. Luminița Cornea din Sfântu Gheorghe. Rezultatul respectivului dialog sau *Convorbiri*, se citește cu mare interes și se gustă cu multă plăcere, asemenea unui fruct delicios, proaspăt cules din livadă.

În concluzie vom sublinia și reține că volumul de față reprezintă, între altele, (și) o cronică grăitoare despre „starea Ortodoxiei și Românității” din Arcul Intracarpatic, la cumpăna dintre aceste secole și milenii creștine, o contribuție la cunoașterea istoriei celor două județe românești, căci autorii și protagoniștii ei sunt cât se poate de obiectivi și de echilibrați în acțiunile, activitățile, judecățile, atitudinile și realizările lor, așa cum îi stă bine oricărui creștin și român, care emite opinii și concluzii, întemeiate pe reconstituirea faptelor și oferă explicații în măsură să aducă unele lămuriri necesare lumii, istoriei și societății românești, contemporane.

Așadar, cartea de față este de o imperioasă actualitate care invită la multă luciditate, discernământ și dreaptă socoteală. Este o lucrare foarte bogată, densă și în același timp concisă, cu care ar trebui să se întâlnească atât intelectualii cât și credincioșii țării și Bisericii noastre, în calitate de membri ai Ei, pentru a înțelege cât mai bine urmările și consecințele înstrăinării și izolării pentru acest popor, care astăzi, mai mult ca oricând, este chemat să-și asume destinul istoric al strămoșilor săi!...

În încheiere vom susține cu toată convingerea că prin publicarea acestor convorbiri duhovnicești cu un cunoscut, recunoscut și renumit ierarh și slujitor al Bisericii noastre, strămoșești și dreptmăritoare – Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Ioan Selejan din Carpați – căruia îi dorim, cu acest prilej aniversar, să aibă parte, în continuare, de mult spor și de multe împliniri duhovnicești, autoarea ne-a făcut un scump cadou sufletului și cugetului nostru, al cititorilor, pentru care îi mulțumim în mod deosebit, dorindu-i multă sănătate și mult succes în continuare!...

Dan C. Mihăilescu, Oare chiar m-am întors de la Athos?

Editura Humanitas, București, 2012.

Motto: «Nu am fost și nu sunt un om închinat la icoane», se caracterizează extrem de sugestiv și exact Dan C. Interesul principal al acestei cărți constă tocmai în faptul că povestește întâlnirea unui astfel de om, în același timp atât de sensibil, cu un spațiu aparte, cum este Muntele Athos. Cu totul alte reguli și criterii de orientare structurează viața acolo. O rânduială adesea stânjenitoare pentru pelerinul fără voie care este Dan C. Iată-l, de pildă, incapabil să ingenuncheze, ceea ce-mi aduce aminte de frumoasa Eugenia din «Nostalgia» lui Tarkovski. Nici ea nu putea face acest lucru, cu toate că se afla în ea, cum se află în Dan C., o tângire secretă, irezistibilă, al cărei glas nu poate fi înăbușit. Nu este atât o carte despre Athos, cât o carte despre Dan C. Despre răsfângerea (sau frângerea? sau înfrângerea?) lui de sine în oglinda Athosului. Chipul din această oglindă este redat cu o sinceritate totală, fără menajamente, fără cosmetizări («Mi s-a părut mai cinstit să-mi dezvălui necredința doritoare de har»), lucru rar în lumea culturală de azi. Situația sa pare să fi avut ceva din lupta lui Iacob cu îngerul (Facerea, 32, 24 -30), cu farmecul aferent... Cum se știe, Îngerul este, de fapt, Dumnezeu Însuși. Iacob s-a luptat ca să-l smulgă binecuvântarea. Până la urmă a obținut-o, ceea ce-i doresc din inimă și dragului de Dan C. Însă pentru el lupta abia dacă a început...» (Costion Nicolescu).

Dan C. Mihăilescu – câteva referințe bio -bibliografice

Este fiul lui Constantin și al Petruței Mihăilescu, născut în București la 12 dec. 1953.

Este absolvent al Facultății de limba și literatura română (secția română-franceză), Universitatea București (1972–1976).

Din anul 1980 până în anul 2003 este cercetător științific la Institutul de istorie și teorie literară „George Călinescu”.

Secretar de redacție la *Revista de istorie și teorie literară*, 1983–1986.

Editorul suplimentului „Litere, arte, idei” al ziarului „Cotidianul”, 1991–1996, 2001–2004.

În anul 1999 este consilier pe probleme de comunicare al Președintelui Societății Române de Televiziune.

Este realizatorul emisiunii „Omul care aduce cartea”, la Pro TV, din anul 2000.

Este cronicar literar la revistele „Transilvania” (1984–1989), „22” (1994–2000), „Ziarul de duminică”, supliment al „Ziarului financiar” (2000–2006).

Din februarie 2006 până în octombrie 2007 deține rubrica săptămânală *Lecturi la tavă* în „Jurnalul Național” (duminica).

Din 14 decembrie 2007 deține rubrica săptămânală *Cartea de vineri* în „Evenimentul zilei”.

În anul 2008 este membru în juriul Uniunii Scriitorilor, juriul AFCN (Administrația Fondului Cultural Național), juriul Festivalului de Comedie, juriul pentru premiile Clubului Român de Presă și membru în Consiliul director al Fundației Soros pentru o Societate Deschisă (2008–2011).

Membru de trei ori în juriul UNITER « pentru cea mai bună piesă a anului », de șase ori în juriul Freedom House pentru jurnalism cultural, ales în anul 2005 pentru o perioadă de patru ani în juriul Uniunii Scriitorilor, membru în juriul URSUS, iar în anul 2007 – membru în juriul premiilor Societății Civile, al AFCN, CNC și Dakino.

Debut publicistic, după mai multe prezențe în reviste liceale și studențești: anul 1974, „România literară”.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din anul 1990.

Premiul Uniunii Scriitorilor în anul 1982 (pentru debut) și în anul 1999 (pentru traducerea integrală a dramaturgiei lui Eugène Ionesco). **Premiul UTC**, 1982, ș.a.

Premiile revistelor „Ateneu” (1976, 2004), „Luceafărul” (1978), „Tribuna” (1980), „Transilvania” (1984, 2007), „Flacăra” (2004); medalia „150 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu” (2000).

Premiul Consiliului Național al Audiovizualului, pentru emisiunea „Omul care aduce cartea”, difuzată de Pro TV (2003), nominalizat la Premiul de critică al UNITER, 2001.

Premiul Radio București, 2004, Premiul Radio România Cultural, 2007.

Premiul de critică al Asociației Scriitorilor din București, 2004.

Nominalizat la Premiul de critică al UNITER, 2001, la Premiul revistei „Cuvântul”, 2005 și la Premiul „României literare”, 2005, 2012.

„Premiul pentru educație - dascălul românilor”, acordat la gala MEDIAFAX 2013.

Cărți publicate:

– *Perspective eminesciene*, Ed. Cartea Românească, 1982 (ed. a II-a, Humanitas, 2006), 1982 (ed. a II-a, Humanitas, 2006)

– *Dramaturgia lui Lucian Blaga*, Ed. Dacia, 1984

– *Întrebările poeziei*, Ed. Cartea Românească, 1989

– *Stângăcii de dreapta*, Ed. Dacia, 1999

– *Scriitorincul*, Ed. Dacia, 2001

– *Bucurști, Carte de bucăți*, Ed. Fundației Pro, 2003

– *Literatura română în postceaușism, I. Memorialistica sau trecutul ca re-umanizare*, Ed. Polirom, 2004; *II, Proza. Prezentul ca de-umanizare*, Ed. Polirom, 2006; *III, Eseistica. Piața ideilor politico-literare*, 2007

– *Scrieri de plăcere*, Ed. Fundației Pro, 2004

– *Îndreptări de stânga*, Ed. Humanitas, 2005

– *Viața literară I*, Ed. Fundației PRO, 2005; *II*, idem 2006

– *Dansând pe ruine*, Idea Design, 2006

– *Idei cu zimți*, Ed. Humanitas, 2008

– *Despre omul din scrisori. Mihai Eminescu*, Ed. Humanitas, 2009

– *Despre Cioran și fascinația nebuniei*, Ed. Humanitas, 2010

– *Si așa mai departe?* Ed. Humanitas, 2011

– *Oare chiar m-am întors de la Athos?*, Ed. Humanitas, 2011

– *I.L. Caragiale și caligrafia plăcerii*, Ed. Humanitas, 2012

– *Ce mi se-ntâmplă. Jurnal pieziș*, Ed. Humanitas, 2012

Titlul cărții „*Oare chiar m-am întors de la Athos?*” mi-a atras atenția, de la prima vedere, fără să știu precis dacă autorul este, sau nu, un smerit, inițiat în tagma bisericească sau un personaj „neînchinat la icoane”, așa acum avea să se descrie Dan. C. Mihăilescu, pe la jumătatea cărții sale.

Pe parcursul lecturării acestei cărți această mărturisire a sa capătă diverse și nuanțate forme, pe care le-am surprins în paragrafele de mai jos: „*Izolată în context, antinomic față de situații, inconfortabil pentru echipă, de-a dreptul agasant pentru unii, pitoresc, poate, pentru gazde, dar surprinzător pentru sine. Până la 58 de ani, eu am intrat în biserică la vreo cinci, șase nunți și tot atâtea botezuri (de două ori ca naș). În total, cel mult 15 ore de slujbă religioasă. Or, acum, aveam să stau în fața altarului (mai mult în picioare, slujbele fiind, majoritatea, oficiate în grecește!) cam 40 de ceasuri în zece zile!*”

M-am spovedit și împărtășit de două ori în viață: în clasa I (când, la Denii, mi-am lovit crunt scăfârliu de colțul mesei și am jurat că e ultima oară când mă mai prinde bunică-mea-n biserică), apoi la 22 de ani, înainte de nună, la mănăstirea Antim, în luna mai 1976, când am avut un dialog amețitor cu părintele Sofian Boghiu. Iar a treia oară acum, la schitul Prodromu, luat ca din oală, aproape în chingi, cu toți dracii din mine, și supus unei năprasnice limpeziri de sine cu anafură și agheasmă.” (pag. 28)

„*Oriunde în lume am ajuns în vechi lăcașe de cult, m-am împărțit egal, zic eu, între neutralitatea binevoitoare a turistului sincer curios și freământul efectiv al doritorului de credință.*” (pag. 50)

„*Totuși la sfârșit, când a început lunga perindare a credincioșilor la sărutatul icoanelor, m-am strecurat cu tăcută vinovăție afară. Nu am fost și nu sunt un om „închinat la icoane”. Regret sincer și profund acest lucru, dar nu am să mă prefac niciodată. Rămân un slujitor al fireshului și autenticității. Autofalsificarea mi se pare o perversiune. M-am simțit literalmente scrijelit de privirile celor pe lângă care mă fofilam vinovat, oameni care-și așteptau rândul la icoane și pe lângă care eu alunecam netrebnic, să ies cât mai iute afară...*” (pag. 59)

Nu știu despre voi, dar mie mi-a trezit interesul tocmai sinceritatea aceasta cu care Dan C. Mihăilescu povestește. Nu pretinde sentimente pe care nu le are, nu își ascunde gândurile necurate și se întreabă de multe ori ce caută acolo. Jurnalul său athonit vorbește despre Sfântul Munte, dar mai ales despre oamenii care îl populează și despre cei care îl vizitează. „*Flexibilitatea duhovnicească*” – asta înseamnă Athosul pentru mine! Știu că multora li se va părea paradoxal, dată fiind legendara severitate monahală a locului. Numai că, dincolo de dogmă, canoane și cazne, este de găsit în mințile intens fosforescente de acolo multa înțelepciune, multă subtilitate, o fericită măsură. Un soi aparte de îngăduință și rafinament psihologic, perfect pliant pe cele mai diverse înzeestrări umane și așteptări sufletești.” (pag. 62). (Elena Ciric)

În altă ordine de idei, Dan C. Mihăilescu este un cunoscut critic și istoric literar contemporan. Însă cei mai mulți îl cunosc ca realizator al emisiunii „*Omul care aduce cartea*”, de la ProTv. Traducător înzeestrat și autor al câtorva cărți de critică literară cu greutate, Dan C. Mihăilescu publică o carte de suflet, de o sinceritate aproape dureroasă. Este vorba de evocarea unei întâlniri aparte, a omului profan (care mărturisește deschis: „*Nu am fost și nu sunt un om închinat la icoane*” cu Sfântul Munte Athos, patria călugărilor și țara monahilor – Grădina Maicii Domnului.

(...) Pelerin din întâmplare pe colinele athonite, Dan C. Mihăilescu povestește cu multă sensibilitate, dar și cu umor și autoironie, despre lumea monahală ce i se dezvăluie. Autorul nu este un credincios practicant, gata să primească cu inimă deschisă toate rânduilele din obștile Sfântului Munte. Recunoaște că este incapabil să îngenuncheze la slujbe, dar și jenat că toți cei din jur o făceau: „...*De două ori într-o singură slujbă. M-am străduit mental să accept, dar în final nu am putut s-o fac. Este groaznic să-i vezi pe toți cei din preajmă că îngenunchează, iar tu să rămâi, trufaș îndrăcit, în picioare. De ce să-l mint pe Dumnezeu? Mi s-a părut mai cinstit să-mi dezvălui necredința doritoare de har, decât să mă prăbușesc fariseic pe podea, mimând habotnicia*”. Dacă acest drum fără voie se va dovedi a fi fost un drum inițiat, ca al lui Pavel pe drumul Damascului, timpul o va arăta. Cert este că niciodată un pelerinaj la Athos nu te poate lăsa într-ale tale, ci te va arunca într-o frământare de gânduri despre rosturile lumii și a devenirii noastre întru ființă, obligându-te tainic să faci ordine în viață, în alegeri, în priorități. (Laurențiu Dumitru).

„*Mi-aș dori ca, înainte să începeți lectura acestor pagini, să vă opriți măcar un minut agitația interioară, așa cum ni se întâmplă când ajungem brusc în fața mării, ori la poalele muntelui. Să coborâți alene pleoapele, să întindeți precauți, dar cu înfiorare auzul, nările, degetele, pecetluind buzele, și să vă închipuiți alunecarea unei corăbii pe apele mării Egee. Flancată la o lungime de braț de șiruri de pescăruși năstrușnic-flămânzi, năbădăioși, obraznici, apucători și gureși cât cuprinde, gata să-ți fure din zbor firimitura. Departe, în zare – creste de munți, într-o ceață diafană, ca faldurile unei rochii de zână. Dincoace, țărnul mării, însemnat de cetăți și fortificații creștine cu nume de basm: Dochiaru, Xenofont, Xeropotamu, Gregoriu, Dionisiu, Sfântul Panteleimon, Pantocrator, Vatopedi, Stavronikita, Iviron, Karakalu, Prodromu...*”

Iar marea, sub noi, maică iubitoare și amenințătoare, virgină, lascivă și crudă, leagăn, altar și sicriu, cu albastrul incredibil, ucigător și vital deopotrivă. Maternă și perversă, amăgitoare, eliberatoare și, totodată, sufocantă prin majestate, alinătoare prin grație. Dincolo și dincoace, munții cruciați, împăduriți cavaleri înzăuați în stânci musculoase, piatra colțoasă, aspru și bogat mușcatoare a creștelor năprasnic prăvălite în brațele mării.

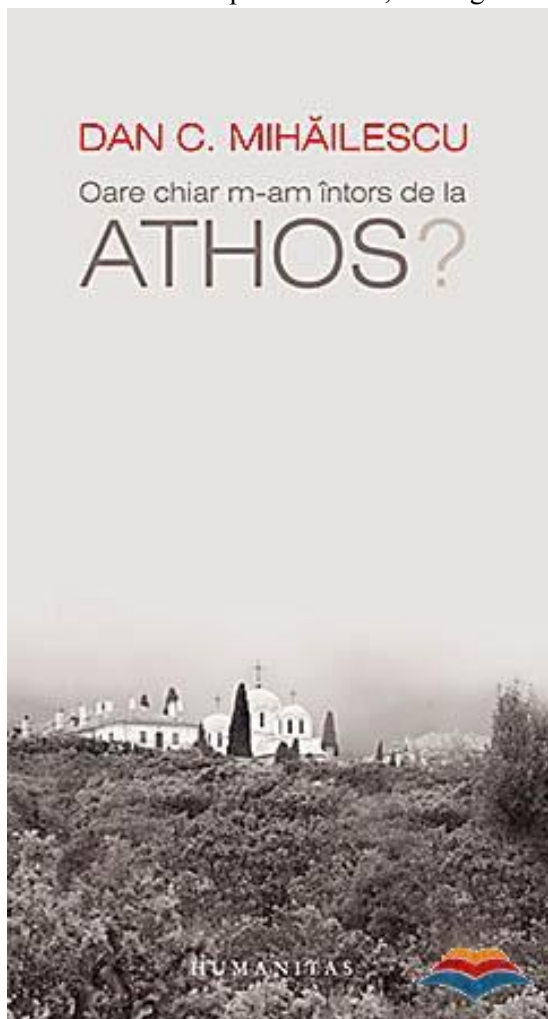
Țipetele nervoase ale pescărușilor, înfipte în imaginea chiparoșilor țâșnind mândru către cer, odată cu foșnetul apelor mării sub chila vaporului și cumințenia întipărită pe cer a turelor blând aurite sub mărinimia soarelui pârguitor – iată ce a însemnat pentru mine primul contact cu lumea Athosului. Plutirea între două porturi, Uranopolis și Daphni, pe vaporul Sfântul Pantheleimon, cu mâna întinsă către aripile încordate și ciocurile averse ale acestor prevestitori ai libertății ca supunere”... (Potrivit afirmațiilor autorului Dan C. Mihăilescu, din Prologul cărții, pag. 9 – 11).

Cu alte cuvinte, invitat fiind de către prietenul său, Teologul Costion Nicolescu (căruia îi și dedică acest volum), într-o Munte Athos, cu viu al episoadelor trăite acceptat propunerea, și-au asumat ascultarea în aerul de nevoie al Alături de el, Constantin Flondor, ucenicii lor („dascăli de spune frumos autorul), câțiva apropiați. virtutea de condeier achitat de datorie, sufletul i-a întâmpinat și schiturilor athonite.

În general, să se rupă de lume: te scârbe sociale și, dacă ai presimți gustul lui imbold lăuntric care să te săpate în stâncă ale Vatopedi sau Prodromu, exotica, al cărei singur spună că au fost acolo. cu condiția austeră a un minim resort de resort care te predispune duh. Tresărirea este poate fi un fir de tămâie, lumânare sau bruscetea Sau poate să nu fie nu, trăirea ține de felia indicibilă a impresiilor condamnate să moară într-o intimitate fără expresie, de aceea, orice comentariu făcut în marginea lor are darul de a le altera.

Despre Sfântul Munte Athos se tăce, nu se scrie. Sau dacă totuși scrii, o faci cu împuternicire mistică, cu acea prerogativă pe care ți-o iei singur atunci când simți că ceva ți-a adus atingere pe dinlăuntru. În schimb, calea cea mai lesne de măsluire a spiritului athonit e să simulezi revelații inspirate de numenul aflat în spatele Muntelui. Genul de pietism postiv ivit din nevoia de a ascunde constatarea că Athosul, lăuntric vorbind, te-a lăsat acolo unde erai înainte de a-l atinge cu piciorul.

Nimic din toate acestea la autorul Dan C. Mihăilescu, scriitorul și criticul literar fiind hotărât să descrie sincer tribulațiile prin care a trecut. La drept vorbind, ar fi fost o dezmăgire să-l vezi alunecând într-un scenariu previzibil: să-l vezi laudându-se, sub perdeaua smereniei jucate, cu adâncimea și profunzimea revelațiilor de care s-a înfiorat sub incidența logosului divin. Mai mult, ți-ar trebui o imaginație fără frâu să ți-l închipui pe Dan C. Mihăilescu prins în fervoarea mistică a răpirilor suprafirești. Din acest motiv, dacă ar fi mărturisit că s-a întors de acolo transfigurat, jurând a fi întrezărit printre pietre pocrovul Maicii Domnului

călătorie de 10-12 zile la Sfântul rugămintea de a fi cronicarul pe acolo, Dan C. Mihăilescu a intrând în grupul de români care și canonul de a respira câteva zile spiritului cenobit.

pictorii grupului Prolog – Horea Paștina și învățăceii sau erminie și alumnii lor”, cum criticul plastic Oliv Mircea și alți Respectându-și calitatea și talentat, Dan C. Mihăilescu s-a consemnând tresăririle cu care climatul alpestru al mănăstirilor

Athosul este ținta celor care vor duci acolo ca să te desfăci de un dram de chemare, ca să mysterium tremens. Fără un împingă spre contraforturile mănăstirilor Pantocrator, escapada aduce cu o promenadă rost este să dea prilej snobilor să Prin urmare, ca să te pui în acord sihăstriilor rupestre, ai nevoie de credință simplă, tocmai acel spre degustarea unei tresăriri de imprevizibilă și capricioasă: o clătinare a limbilor de psaltică a cântăreților de strană. deloc. Dar indiferent că apare sau

intimitate fără expresie, de aceea,

și, într-o clipă de abandon, de a fi simțit adierea pulpanei cristice, autorul ar fi făcut figura unui spirit atins de clișeu conformist. Și ar fi dezamăgit negreșit, prin simulacrul de simțire pe care l-ar fi pretins.

Altfel spus, pelerinul și autorul Dan C. Mihăilescu este foarte sincer, fără mască și fără calcule de imagine. Se înfățișează nud în fibra seacă, searbădă, a necredinței sale: un intelectual sceptic, hedonist, trăind departe de ritualul Bisericii, și totuși cu gândul aproape de destinul ei istoric, o persoană care nu se închină la icoane, nu participă la slujbe și nu se împărtășește decât în situații rarissime. În termeni de uz ideologic, avem de-a face cu un cetățean liber care s-a pătruns de vocația luminată a agnosticismului contemporan, iar în termeni eclesiali, cu o oaie rătăcită, fără proptea transcendentă, ce și-a întors fața de la altar spre a o apleca asupra nuanțelor sterile ale culturii laice.

În schimb, în termeni filosofici, criticul și scriitorul Dan C. Mihăilescu este un intelectual care are noțiunea lui Dumnezeu, dar nu și intuiția lui, asta însemnând că nicio umbră de presimțire a divinului nu i-a încrețit vreodată fruntea. Cu alte cuvinte, din fibra lui Dan C. Mihăilescu umoarea religioasă a fost extirpată fără șanse de remediu în această viață și este de remarcat că lipsa aceasta autorul nu numai că și-o recunoaște, dar are tactul de a nu o preschimba într-o calitate a inteligenței arogante (Sorin Lavric).

Cu acest portret sub ochi, ce izbește în litera cărții este inadecvarea crasă dintre fibra autorului și stringența decorului în care se pomenește strămutat. Autorul merge în Athos ca și cum s-ar deplasa în Rhodos, trăgând după sine toate obișnuințele căpătate în etosul bucureștean, suficiența aceasta de spirit predispunându-l la crize de inadaptare. Crize care de altfel chiar au loc, căci, scos din regimul tabieturilor, autorul trece printr-o iritare a nervilor cu deznodământ sever: în primele zile este muncit de o dispoziție irascibilă care îl împinge la gesturi de frondă (stă cu mâinile la spate în timpul liturghiei, refuză să sărute icoanele, cât despre bătut metanii nu încape vorbă), pentru ca apoi să acuze resemnarea omului care simte că împrejurările sînt mai puternice decât el. Etapele, fazele prin care trece sunt tipice, specifice, pentru sindromul intelectualului atins de acedie: furia frustratului, apoi ataraxia învinsului și apoi senzația caracteristică de înstrăinare lucie, dată de neputința de a-și găsi locul și de a pricepe ce Dumnezeu caută acolo. Perplexitatea aceasta îi provoacă reacții de copil răsfățat: zdruncinăturile camionului îl irită, lipsa cafelei matinale îl debusolează, sforăitul colegilor de chilie îi provoacă traume cazone, mîncarea pe sponci îl descumpănește, iar neplăcerile date de telefonul mobil îl revoltă.

Pe scurt, lumea athonită îl chinuie prin disconfort, asprimea condițiilor trezindu-i năbădăi existențiale. Și ca orice estet care nu are apetență pentru deus absconditus, Dan C. Mihăilescu admiră natura și își găsește refugiul în ea. Singurele desfătări îi sunt date de concretețea sălbatică a locului, fauna și flora părăndu-i-se mult mai frumoase decât smalțul șters al icoanelor vetuste. Senzația pe care ți-o lasă este că cele mai bogate clipe i-au fost prilejuite de contemplarea cuiburilor de rîndunici, de silueta chiparoșilor băștinași și de lujerul irișilor împodobind incinta schiturilor.

Toate aceste detalii – descrise mustos cu o limbă senzuală, grație aceluia lexic pitoresc de care Dan C. Mihăilescu știe să fac uz ca nimeni altul, toate aceste detalii dau carne și farmec cărții, atîta doar că farmecul este de înveliș estetic, iar carnea este de superficial verbal, căci întreaga epopee athonită rămîne fără consecințe în planul duhului. Spiritual vorbind, cartea e de o platitudine care uimește, amănunt pe care autorul nu numai că-l simte, dar caută să-l micșoreze inserând citate lungi cu conținut creștin, alături de un preambul cu considerații istorice privind relațiile românoathonite. Numai că lacuna cărții nu stă în armătura culturală – care este impresionantă, de la distincția dintre „idioritmic” și „chinovial” și până la arta descrierii fiecărui schit, ci în penuria creștină a spiritului care poartă armătura. Autorul nu este în duh, și de aici tot marasmul. Este o stinghereală de cavou în sufletul diaristului, chiar dacă la exterior hazul este în toi (Sorin Lavric).

Neavînd organ pentru dimensiunea sacră, Dan C. Mihăilescu descrie lucrurile în coaja lor fenomenală, lipsindu-i acea ochire care să-l aducă în condiția de degustător discret al tentelor nevăzute. Până la urmă este o dramă la mijloc, aceea a unui scriitor avînd convingerea că e un intrus estetizant, fără predilecție pentru trăiri ominoase. Fără această dramă subiacentă, cartea ar fi rămas în ton minor, de peripeție bufă.

Prin urmare, cartea este sprințară, poate fi citită dintr-o răsuflare, dar nu este înaripată sau, neapărat, entuziasmantă. Este zemoasă sub unghi lexical, dar iremediabil plată sub unghi duhovnicesc, inapetența autorului pentru stihii obscure blocîndu-i ochiul lăuntric și încărcîndu-l cu tenta mată a unui turist ocazional, atins de clasică miopie a intelectualului școlit sub coerciția lui esse est percipi (Sorin Lavric).

În concluzie și încheiere, vom afirma că cititorul reține, așadar, un spirit ludic care face haz de nevoințele prin care trece, de aceea cartea amuză prin comedia de situații și contrariază prin carența de duh, însă, totuși, impresionează prin sinceritate debordantă și prezentarea nedisimulată și neipocrită, ceea ce, până la urmă, îl convertește pe Dan C. Mihăilescu, din simplul turist în pelerinul aflat pe calea inițierii, după cum mărturisește, cu multă înțelegere, blîndețe și răbdare, și domnul Costion Nicolescu...

LADISLAU DARADICI

NEPETRECUTELE POVEȘTI ALE DESTINELOR NOASTRE

SE PARE CĂ NU TOT CE NU NI SE ÎNTÂMPLĂ ESTE ÎNTRU TOTUL NEADEVĂRAT. Sau, altfel spus, există lucruri pe care nu le-am trăit, deși suntem convinși că s-au petrecut aieva; e posibil oare să le fi visat ori să le fi trăit într-o altă viață? Singura problemă este că în aceste întâmplări apar și alte persoane și dacă încerci să le amintești, te vor privi ca pe un nebun. Așa se face că am încetat de-acum să mai pomenesc cuiva despre întâmplarea care urmează, ea făcând parte din tinerețile mele, din copilăria copiilor mei și din aproape bătrânețea tatălui meu; mi-o mai spuneam uneori, în taină, mie însumi, ori mă culcam cu ea în gând, ca s-o re trăiesc în vis, aproape la fel de intens de fiecare dată, de parcă s-ar fi întâmplat într-adevăr...

ERAM TRECUT DE TREIZECI DE ANI, însurat de-acum, cu familie, cum s-ar zice, când, în vizită în satul părinților mei, am plecat cu copiii într-o pădure de la poalele munților Poiana Ruscă; era o amiază de început de iulie. Iulia, fetița mea, trebuia să aibă vreo șapte ani, iar Mihai, băiatul, vreo cinci... Mai era cu noi și Ania, fetița fratelui meu, puțin mai mare decât copiii mei. Era o zi fierbinte, însă pădurea nu era departe și, odată ajunși, aveam și umbră și răcoare berechet. Vorbesc de pădurea-paradis a copilăriei mele, știindu-i pe de rost cărările, gorunii găunoși și bătrâni, cireșii sălbatici, cuiburile de pițigoi ori de gaiță, cerbii din luminișuri și șopârlele din poieni, izvoarele, desigurile... Am plecat cu gândul să prindem fluturi și să culegem bureți, încercând să-i inițiez pe cei mici în frumusețile naturii. Într-un loc, la marginea pădurii, se deschidea o poiană largă, în pantă, unde creștea iarba cea mai mătăsoasă din lume și găseai cele mai parfumate flori sălbatice; acolo era raiul fluturilor. Pentru că raiul este, nu-i așa, în primul rând al vietăților fără grai și al copiilor și nu al popilor, al călugărițelor inutile, bătrâne și încăpățânate. Când puștii s-au săturat de alergat, am coborât spre un cârpiniș, căutând drumeagul care ne ducea spre inima pădurii unde, printre gorunii și fagii rari, creșteau crăițele, gălbiorii, pitoancele și iuțarii. Eram în sandale, într-o cămașă cu mâneci scurte și pantaloni scurți. Înaintând pe cărare, la un moment dat Ania a început să țipe, sărind într-un picior: călcase pe intrarea unui viespar construit sub pământ, iar insectele, înnebunite, o atacară, ivindu-se în zbor, în șir indian, prin gaura cât pumnul. Fugiți, am strigat ca ieșit din minți și copiii o zbughiră spre pădure, eu încercând să astup cu tălpile sandalelor gura cuibului, și doar când i-am văzut în siguranță, am luat-o și eu la fugă, cu picioarele umflate de înțepături. Puștii râdeau de mine, deși Aniei îi curgeau încă lacrimile de durere, ea însăși încasând câteva înțepături pe glezne... Nu-i nimic, încercai s-o liniștesc, ajungem la izvor și apa rece ne vindecă de durere...

ADÂNCINDU-NE ÎN PĂDURE, NICI NU NE-AM DAT SEAMA că cerul s-a întunecat, un vânt puternic pornindu-se dinspre vest. În câteva minute, tuna și fulgera. Am socotit ce este de făcut și mi-am dat seama că nu puteam ajunge în sat înaintea furtunii. Din pricina fulgerelor, nu eram în siguranță nici la adăpostul arborilor bătrâni și până să mă dezmeticesc, ploaia începuse, o rupere de nori cum nu mai văzusem până atunci abătându-se peste ținut. Fulgerele se mai răriră, în schimb se stârnise furtuna, în locurile unde pădurea era mai rară vântul aplecând carpenii tineri aproape de pământ. Crengile uscate zburau prin văzduh, lovindu-se de trunchiuri și ricoșând spre pământ. Aproape că nu vedeai de întunecime și de apa care se prăvălea din cer. Și atunci am avut unul din momentele rare de inspirație din viața mea, amintindu-mi că în apropiere se afla un șanț prin care se scurgeau apele după topirea zăpezilor, cu un mal înalt din care atârnav rădăcinile de stejari. Surprinși de dezlănțuirea furtunii, copiii mă priveau cu spaimă, cumiți, iar eu, practic apărându-i cu trupul meu, i-am mânat ca pe niște miei spre albia aceea. În câteva secunde, i-am înghesuit sub mal, aplecându-mă peste ei, agățat cu încăpățânare de câteva rădăcini mai groase atârând din peretele de pământ negru și șiroind de apă. Între timp, peste ținut se dezlănțuise infernul. Auzeam prăbușindu-se câte un arbore, ramurile rupte amestecându-se cu cele care rezistau, bucați de crengi uscate zburând în jurul meu, lovindu-mă în cap și sfâșiindu-mi spinarea. Apa creștea în șanț, prăvălindu-se cu iuțeală, dar eu îmi înfipseam tălpile în bulgări, simțind respirația celor trei copii pe pieptul meu, lipindu-mi fața de pământul reavăn, prins cu disperare de rădăcini. Încă puțin și trece, am izbutit să spun, încercând să-i liniștesc pe copii. Înghesuți unul în altul, la adăpostul trupului meu, practic nici nu vedeau ce se petrecea afară. O bucată de lemn mă lovi în creștet, însângărându-mă; amețit, mă forțam să nu-mi pierd cunoștința. Pădurea vuia, vijelia amestecând totul, viitura din șanț care-mi trecuse deja de genunchi pârând un amestec straniu de apă, frunze

și crengi rupte. La un moment dat parcă asurzisem, parcă eram smuls din realitate, izolat, ca pe o insulă de tăcere și de nepăsare. Simțeam doar durerea cârnii, de câte ori umerii, brațele sau spinarea îmi erau lovite de câte o bucată de lemn zburător, îmi pusesem o mână peste cap, ca într-o tentativă de a mă proteja, cu cealaltă strângând rădăcina ca pe un colac de salvare... După o jumătate de oră, cerul era din nou senin, iar vântul se potolise. Niciodată nu mai văzusem așa un dezastru într-o pădure, atâția arbori doborâți, atâtea crengi rupte. Pământul mustea de apă și când am pornit pe drumeag spre luminișul de la marginea pădurii, călcam pe crengi rupte și pe un covor gros de frunze parcă tocate. Copiii erau în regulă; râdeau deja. Ești plin de sânge pe cap, îmi spuse Iulia; aveam capul spart într-adevăr, mă durea groaznic și eram amețit încă. Și pe spate numai vânătăi și zgârieturi, adăugă Ania; atunci realizau și ei prin ce trecusem cu toții. Cămașa mi se făcuse ferfeniță, la fel pantalonii scurți pe care trebuia să-i țin cu mâna să nu cadă. Asta da aventură, le-am spus. De ținut minte... Apoi auzirăm vocea bunului meu tată, plecat în căutarea noastră, strigând disperat la marginea pădurii. I-am răspuns cu toții într-un singur glas; bătrânul meu era atât de speriat, încât până acasă a tremurat tot, abia mai putând vorbi.

ACEASTA ESTE POVEȘTEA, UNA DIN POVEȘTILE cele mai veridice ale existenței mele; a fost ziua în care aș fi murit fără cea mai mică ezitare ca să apăr viața celor trei copii, parcă simt și acum, cu spatele gol, crengile rupte lovindu-mă, spărgându-mi capul, aproape pierzându-mi cunoștința, aplecat peste micuți, transformându-mi trupul de carne în adăpost, sub malul acelui șanț salvator prin care se scurg și astăzi torentele involburate ale furtunilor. Întotdeauna am fost convins că am făcut *asta*. Și că aș fi făcut-o de câte ori ar fi fost necesar. Cu copiii mei, deși ei erau mari de-acum și aveau nevoie de un alt gen de ocrotire, dar și cu alți copii, cu orice alt copil de pe lumea asta, așa cum ar face, sunt convins de acest lucru, oricare dintre noi... Doar că acum știu că uneori ne amintim de lucruri care nu ni s-au întâmplat niciodată. Sau, cel puțin, așa consideră alții că nu s-au întâmplat... Dar oare între ce știu ei și ce știi tu, ce ar trebui să alegi? Ce ar trebui să conteze? Cine îți garantează care este adevărul dacă nu chiar tu însuși? În cine să te încrezi? Chiar dacă alții sunt de părere că fabulezi ori că ți-ai pierdut poate mințile... Însă unele lucruri ni se întâmplă în vis și poate că atunci ceilalți au dreptate. Chiar dacă tata e de părere că nu există nicio diferență între un vis consistent și o felie de viață trăită, cândva, în trecut. Și de ce oare unele lucruri ni se par mai adevărate decât altele? De ce unele vor conta atât de mult, iar pe altele le trecem pur și simplu cu vederea?... Așa că, la un moment dat, mă împăcasem cumva cu ideea că nu voi ști niciodată dacă ceea ce v-am relatat s-a petrecut sau nu. Nimeni nu-și mai amintea, doar eu țineam minte totul. Retrăiam ziua aceea în vis, ca pe ceva real, cu adevărat important pentru destinul meu. Ca pe un fapt definitoriu. Stupul de viespi sălbatice. Umflăturile din talpă și de pe glezne. Fluturii miraculoși. Și copiii. Apărându-i cu trupul meu. Simțindu-i speriați, însă în siguranță. Ca trei pui de pasăre într-un cuib sfârâmat, nezburați încă. Apoi tata venind în calea noastră, tot timpul venindu-ne în întâmpinare, tot timpul însoțindu-ne la despărțire... Pentru că așa fac tații de pretutindeni... Lucruri reale toate, atât de reale încât simt și-acum rănilor de pe cap și de pe spate, toate acele vânătăi de pe umeri, brațe și picioare... Însă azi s-a petrecut ceva minunat și straniu în același timp, oferindu-mi o nouă perspectivă a vieții și a lumii în care trăim sau ne amăgim că trăim. Fiica mea și soțul ei s-au întors din Australia, după ce aproape două luni au cutreierat continentul. Toată viața am visat să ajung acolo; iată că uneori visele cele mai frumoase ni se împlinesc prin copiii noștri... Pentru că e bine și așa. Ne-am uitat la fotografii, la filmele pe care le-au făcut. Printre ele, și unul terifiant, surprinzând o furtună înspăimântătoare de pe coasta de est... Da, a fost cumplit, mi-a spus Iulia. Apoi, zâmbind: Dar nu se compară, oricum, cu furtuna aceea care ne-a prins în pădure, când tu ne-ai băgat sub mal și ne-ai apărut cu trupul tău... Aveai capul spart și spatele însângerat, dar în ziua aceea am înțeles că nu mi se poate întâmpla nimic rău pe lumea asta cât timp exiști și tu... O priveam uluit. Iar ea: Să nu-mi spui că nu-ți mai amintești, măi tată... M-a strâns de gât și m-a sărutat. E o poveste veche, am băiguit. Atât de veche, încât uneori am senzația că nici nu s-a întâmplat cu adevărat...

DANIEL LĂCĂTUȘ

POEME

FEMEIA ACEEA

Era o voce ușoară precum glasul unui cerșetor
 cântecul cursese mai apoi de-a lungul gâtului meu
 pentru a năvăli puternic ca o revărsare de ape
 în cap unde s-a învârtit îndelung înainte să adorm
 ochii îmi erau sub asediul acelei femei
 care cu privirea ei poate sfărâma armele zeilor desfrânați
 și care îmi amintea de bunica mea
 ce a murit cu numele libertății între dinți
 a învins holera și cancerul
 dar au răpus-o gloanțele
 de atunci scriu pe sicriul defunctei
 până într-o zi când i se vor deschid pleoapele
 auzeam urcând cântecul în trupul acelei femei
 umflându-i sânii și străbătându-i mâinile
 și picioarele și coastele în ondulații fantastice
 în ochii ei se deschideau irisurile ca niște eclipse
 iar cântecul acela a reușit să mă pătrundă și pe mine

NU-L VREAU PE $\sqrt{-1}$

cât de mult timp a trecut
 de atunci din timpul școlii
 când am întâlnit prima dată pe $\sqrt{-1}$
 o amintire vie
 ca și când ar fi tăiată în timp
 sala sferică
 zeci de capete rotunde
 și profesoara noastră de matematică
 etalându-și geometria formelor sale
 multă vreme am crezut
 că ea era necunoscuta din ecuațiile mele
 într-o zi ne-a vorbit
 despre radicali
 și îmi amintesc că am plâns
 bătând cu pumnii în masă
 și am țipăt nu-l vreau pe $\sqrt{-1}$
 acest număr care a crescut
 în mine ca o neliniște

CIMITIRUL DIN GÂNDURILE MELE

noaptea a pus stăpânire pe mine
lovindu-mi memoria pentru totdeauna
cu acel strigăt care mi-a intrat în carne
ca să prindă rădăcini
cu acele fețe strălucind ca niște candel
într-o biserică antică
asemenei unui animal de pradă
durerea mă devora dinăuntru
cimitirul din gândurile mele
vuia de rafale ca o vijelie
cădeau obuze avioane rachete
bulgări enormi de pământ
cădeau oameni în fiecare clipă
din toate direcțiile zburau cu grație gloanțe
ziua focurile se răreau
se opreau perioade lungi
așa a fost zi după zi
noapte după noapte
din camerele cu geamurile făcute zob
cu pereții muscați de gloanțe
am sfârșit prin a aștepta
căzând peste mine bucăți de cer

EU SUNT REGELE OASELOR FĂCUTE ȚÂNDĂRI

Inima-mi tremură
ca frunza toamnei, orfană,
știu că n-ai să mai vii.

Când ai plecat
nici măcar nu te-ai uitat înapoi
ca să vezi cum mă prefac
într-o statuie de cenușă

O ZI ÎN IRAK

În orice minut putea fi posibil
să devin cenușă.
În acest loc
ura este un cancer
care crește în fiecare zi.
Cu cât înaintam, corpul meu
dezintegrându-se
părea opera unei întregi armate.

LA MOARTEA POETULUI

Acolo era Aius
împărțind cuvinte,
speranțe și iluzii
celor morți.

Aflând în cuvânt o forță
mai adâncă decât moartea,
poetul s-a trezit,
înaintând spre asfințit
îmbrățișând lumina

(Aius a fost, la romani, zeul cuvântului)

ADOLESCENȚĂ

Etapele se succedau
într-un ritm accentuat;
primii bani, prima țigară,
primul contact sexual -
ultimele noastre griji erau
sida și cancerul.

Splendoare

de Petru Birău

POEME

IUBIREA MEA

iubirea mea e-o calmă libelulă
ce-alunecă pe-un râu vijelios
înspre-o cascadă veșnic nesătulă
ce curge învers nu de sus în jos

iubirea mea e-un vânt care adie
prin părul tău mereu nepieptănat
înlăcrimând amurgul care știe
să stea ca o umbrelă peste sat

iubirea mea e-un cântec care cade
ca un blestem pe-o muchie de cuțit
e-un curcubeu ce râde cu ocheade
prin universul tău nemărginit...

ATÂTA POEZIE

în jurul meu e-atâta poezie
amurgul pare-un ghem imens de jar
ce se rostogolește pe câmpie
și toaca ploii bate tot mai rar

mă-nvăluie tăcerea demiurgă
a unei zile plină de mister
îmi pare că din nou încep să curgă
troițe-aprinse din înaltul cer

în jurul meu e-atâta poezie
se-ascunde vântul prin păduri de fagi
și-aleargă toamna prin livezi zglobie
iar ochii tăi căprui mi-s tot mai dragi

AȘ VREA

aș vrea să te mai văd să te admir
și să-ți strecor în sân un trandafir

aș vrea de subsuoară să te prind
ca într-un blestemat și lung colind

aș vrea s-adorm mereu cu tine-n gând
s-aud tăcerea nopții picurând

aș vrea iubita mea să mai rămâi
să-mi storci în vise fructe de lămâi

NOSTALGIE DE PRIMĂVARĂ

la ochiul pe câmpii să se răsfețe
ca-ntr-o explozie de verde crud
cireșii-s pregătiți de mari ospețe
semințele-ncolțind în lut se-aud

piciorul pân`la gleznă se îngroapă
în lanurile grâului mănos
se-adapă mieii într-un ochi de apă
ciobanii cântă-n fluier de os

pe vârf de munți zăpada nu se-ndură
să plângă-n pârâiașele zglobii
e-atâta primăvară în natură
încât cădem în calme nostalgii...

PĂCAT

ca și un sculptor venit din neant
îți mângâi trupul încă necioplit

ca și-un poet mereu adolescent
îți scriu pe piept poemu-acesta lent

ca și un pictor trist, dar visător
îți desenez pe suflet un cocor

ca și-un copil rămas neîntărcat
ma uit la sfârșul tău ca la păcat...

MARIA

dragostea ta
ca un fagure
de miere
mă alungă
mereu
și mă cere

supărarea ta
ca o floare
de păpădie
se scutură
când versul meu
o adie

maria
ca un vânt
strecurat
prin perdele
își scutură furoul
peste visele mele..

THEODOR DAMIAN

POEME

GÖRENOPTIK

Ankara este calmă
 la miezul nopții
 credeam că-i mai cald
 la început de august
 dar e perfect
 la ora asta un domn bine
 îmbrăcat tot în alb
 mătură în fața porții
 magazinului său ce se cheamă
 Görenoptik
 multă lume pe stradă
 și multe femei cu batik
 legat sub barbă
 așa cum am văzut și la noi
 în copilărie
 când visul se-mpletea cu cerul
 poate încă și acum
 cine știe
 cine știe și ghicește
 pân' la anu de trăiește
 vorba Părintelui Gică Vieru

Apocalipsa a venit peste noi
 orișicum
 drumurile se-nfundă
 se blochează
 cel mare și larg pe zi ce trece
 se-mpuținează
 însăși apocalipsa
 e pe ultimul drum
 vrea să treacă și ea
 și se-nghesuie până la urmă
 va trebui să dea un peșcheș
 mulți chemați puțini aleși
 dar ea e și-n mine
 s-a cuibărit crezând
 că n-o vād
 s-o trec de partea cealaltă

să scape și ea
de prăpăd
Domnul în alb încă mai mătură
se vede că e conștiincios
lui nici nu-i pasă
de semnele timpului
și că e lumea întoarsă pe dos
Görenoptik
este important
acolo trebuie să se oprească oamenii
să vadă de ce nu văd
să se prindă pe ei înșiși
în delict flagrant

Apocalipsa a scăpat
n-a prins-o nimeni
iar eu n-am trădat-o
nu se știe când am nevoie de ea
ce bine însă
că pustia n-a fulgerat-o

Turcii sunt drăguți
îți explică tot ce vrei
și merg cu tine un extra-kilometru
dar de apocalipsă
nu știu
acum s-a făcut târziu
domnul în alb a plecat
măine clienții vor veni să vadă
și vor vedea
ce curat a lăsat tot
în urma sa
dar despre apocalipsă
cine le va povesti
nici măcar eu
care i-am așteptat
în pustiul nopții târzii
o singură noapte
ca niciuna alta
doar ca aceea în care Adam se uita
cum cădeau din pomul oprit
fructele coapte
dar coapte nu de el
și încă nenumite
cu semințele în întunericul luminii dintâi
primerite
Când a căzut
de la fața lui Dumnezeu
Adam încă nu numise
totul
lucrurile nenumite
mai multe decât celelalte
au început să protesteze
și să plângă
unele au înnebunit
Give me a name

strigau râzând
bietul Adam
cel mai înzestrat om
de pe pământ
care vedea esențele
înainte ca ele să-l vadă pe el
Adame, unde ești
lucrurile strigau
sunt după Eva
le zicea
din hăul căderii
și azi este tot după ea
nu contează că ești la New York
sau Ankara
singurul lucru pe care el nu l-a cunoscut
a fost ea
pentru că nu el a numit-o
și nici pe sine
ci numele era ascuns în sâmbure
de acolo ni se trage dorul
de ziua a opta
și visul din noaptea subțire
Give me a name
what name
nici apocalipsa nu are unul
doar Calipso are
frumoasa călugăriță
venită la Neamț
în miezul nopții
travestită
fără să spună că e femeie
așa cum focul în fața peșterii
nu pare că-i foc
ci scânteie
după aceea se vede
după ce a intrat
când arde
explodează
și umblă prin trup ca prin casă
nevoind de-acolo să mai iasă
peștera însă-i mai tare ca focul
mai tare
și ca apocalipsa
peștera cu destin de mireasă

Adame, unde ești
sunt aici
mă lupt cu apocalipsa
aici în Ankara
nu mai recunoști nimic din ea
în Ankara
nici măcar
locul unde s-au adunat episcopii
să-i pună la punct peeretici
și să dea canoane Bisericii

Între timp
Adam a cunoscut-o
pe Eva
și de atunci umblă amândoi
prin apocalipsă bezmetici
ceea ce numești
cunoști
dar cum a cunoscut-o Adam
pe Eva
dacă n-a numit-o el
numele ferecat în sâmbure
probabil toată confuzia
vine din marea cădere
el căzând după ea
în viață și-n moarte
fidel
dar așteptând răspunsul
și dezlegarea
în Înviere

Ankara este calmă
la miezul nopții
minaretele fulgeră
chemări la rugăciune
mirele stă neclintit
la peșteră
în fața porții

GÖRENOPTIK

Ankara is calm
at midnight
I thought it was warmer
at the beginning of August
but it is perfect like that
at this time a man
properly dressed
in white
is sweeping in front of the door
of his shop which is called
Görenoptik
there are a lot of people in the street
and a lot of women wearing on their heads a batik
knotted under their chins
like I saw in my country
in my boyhood
when dream used to mix with the sky
maybe this happens even now
who knows
"he who knows and riddle solves
will survive till end of dawns"
used to say Father Gică Vieru

Apocalypse has tumbled down on us
anyway
roads come to a dead end

they block up,
every day which passes the broad and large way
becomes smaller
apocalypse itself
is on its last way
it wants to go in front at all costs
and crams into
finally
it will have to pay a peșkeș
many called and few picked up
but it stays in me too
and nestled up into me thinking
that I cannot see it
so I thought take it to the other side
in order to help it escape
disaster
The Gentleman in white is still sweeping
one can see he is conscientious
he does not care
about the signs of time
and that this world is turned upside down
Görenoptik
is important
it's there where people have to stop
to see why they can't see
to catch themselves
in the fact

Apocalypse has broken free
nobody has caught it
and I haven't betrayed it
one can never know when I need it
how nice
that wilderness hasn't dashed it to the ground

Turks are nice
anything you need they'll explain to you
walking with you even for more than one kilometer
but knowing nothing
about apocalypse
now it's getting late
the gentleman dressed in white is gone
tomorrow customers will come and see
and they will see
what a cleaning he did
before leaving
but who will tell them about apocalypse
not even me
who have been waiting for them
in the wilderness of this late night
just one night
unlike any other
only like that one when Adam was looking
how from the forbidden tree mellow fruits
were falling
but they were not ripe by him

and yet unnamed
with their seeds in the darkness of the first light
adjusted
When he fell in disgrace
from God's face
Adam had not yet named
everything
the unnamed things
more than the others
began to protest and cry
some became crazy
Give me a name
they were screaming and laughing
poor Adam
the most endowed man
in this world
who could perceive essences
even before they could see him
Adam, where are you
were things crying out
I'm after Eve
he was telling them
and from the abyss of falling
even now-a-days he runs after her
it doesn't matter whether you are in New York
or in Ankara
the only thing he did not know
was she
because he did not name her
nor did he name himself
yet the name was hidden in the kernel
hence our nostalgia
for the eighth day
and our dream from the thin night
Give me a name
what name
not even apocalypse has one
only Calypso has
the beautiful nun
who came to Neamț
by midnight
disguised
without mentioning that she was a woman
just like fire in front of the cave
does not seem to be a fire
but a spark
only after that can one see
after it has come in

when it burns
it blows up
and walks through the body as if in the house
refusing to get out from there
however cave is stronger than fire
stronger
even than the apocalypse
the cave with a bride's destiny

Adam, where are you
I'm here
I'm fighting the apocalypse
here in Ankara
there's nothing you can recognize out of it
in Ankara
not even
the place where bishops gathered together
to put heretics in their place
and give canons to the Church

In the meantime
Adam met
Eve
and since then they have been walking through
the apocalypse like two scatter-brained people
whatever you put a name to
you know
but how could Adam know
Eve
if he did not name her
the name locked up in the kernel
maybe all the confusion
comes from the big falling
he falling down after her
in life and in death
faithfully
but waiting for the answer
and absolution
in Resurrection

Ankara is calm
at midnight
minarets flash
calls for prayers
the bridegroom stands still
at the cave
in front of the gate

Traducere din limba română de
Muguraș Maria Petrescu

Prof. Drd. PETRU- ILIE BIRĂU

GOSPODĂRIA, NUCLEUL SOCIETĂȚII ORGANICE TRADIȚIONALE

Bătătura casei, loc al încheșării și perpetuării familiei ca micro-societate și al dezvoltării culturii tradiționale

Specifice pentru zonele subalpine ale Carpaților sunt satele tradiționale cu case răsfirate, înșirate din vremuri imemorabile pe toate dealurile din România: „*Satul cu case risipite* în mici grupuri, fiecare cu denumire distinctă, plasat pe teritorii întinse în zona montană unde predomină masivele forestiere, este un tip de sat arhaic, unde se practică o agricultură mai puțin avansată (cultura cerealelor pe suprafețe reduse și creșterea extensivă a vitelor) menținându-se forme de viață tradiționale.”¹²

Gospodăria familială în aceste comunități organice constituie centrul societății, „inima” care pulsează viața, întreținând întregul ansamblu al satului ca un organism funcțional. În jurul familiei se desfășoară toată viața inter și intracomunitară.

Ca structură arhitecturală a obștei, în cultura țărănească străveche românească etnologii au identificat o alcătuire simplă, funcțională, legată de necesitățile principalelor îndeletniciri, cultivarea pământului și creșterea animalelor, determinând următoarele componente esențiale:

1- „*Locuința* - cea mai importantă construcție din gospodăria rurală;

2- *Anexele gospodărești* - construcții cu caracter economic, legate de practicarea ocupațiilor: șura, grajdul, bucătăria, cotețele, crama, etc.;

3- *Construcții comunitare* - de utilitate publică: primăria, școala, biserica, hanul;

4- *Instalații țărănești* - vâltori, mori, pive.”¹³

Gospodăria tradițională românească este un univers creat de om, ca o replică a paradisului pierdut, în care omul viețuiește în tihnă alături de animalele sale și în mijlocul naturii, unicul simbol peren al grădinii Edenului.

În cadrul acestor societăți arhaice gospodăria are o întindere destul de mare, fiind alcătuită de fapt din două sau trei „bătături”, una în vatra satului și una sau două undeva în zona subalpină, asta pe lângă stâna administrată vara de două sau trei familii sus în munte.

Locuința numită „de acasă”, adică din sat, reprezenta și mai reprezintă încă, în unele comunități rurale izolate, centrul gospodăriei, format în general din casă, șopru (șopron sau hambar) și grajdul pentru animalele mari de care sunt alipite, anexate, acareturile cu porcii și păsările. În satele din estul Văii Jiului casa și grajdul pentru animale erau în cadrul aceleiași construcții, așa cum se mai pot

¹² Lucia Apolzan, *Carpații- Tezaur de istorie, Perenitatea așezărilor risipite pe înălțimi*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1987, p. 278.

¹³ Apud Paula Popoiu, *Etnologie*, Cluj- Napoca, Editura Mega, 2007, p. 174.

vedea și astăzi câteva asemenea construcții. Locuința reprezintă o singură încăpere cu o vatră pentru foc, iar alături, cu o intrare separată este grajdul pentru vacă. Așa cum subliniază cercetătoarea Lucia Apolzan, pe teritoriile românești, casa și gospodăria reprezintă un loc al stabilității, în care omul se simte creator și stăpân: „Casa, în cadrul gospodăriei, este în primul rând o noțiune permanentă, legată de continuitatea familiei. Casa are structuri fixe și funcții complexe, este centrul vieții familiale și sociale; ea este purtătoarea unor tradiții arhaice cu semnificații spirituale exprimând ideea durabilității casei și a familiei.”¹⁴

Despre semnificațiile sacre ale casei în comunitatea tradițională românească ne vorbește aceeași cercetătoare: „Semnificațiile adânci ale obiceiurilor legate de construcția casei, ca și simbolurile unor componente (talpa casei, grinzile), corespund funcțiilor pe care le deține casa ca centru al vieții familiei cu caracter de permanență. Casa tradițională își putea schimba destinația, o dată cu îmbătrânirea ei sau putea rămâne goală prăbușindu-se încet măcinată de vreme, dar ea nu putea fi dărîmată de om, trebuind să cadă de la sine.” (...) „*Talpa casei* - prima bârnă așezată pe pământ- avea multe valențe spirituale. Pământul de sub talpa casei menținea ideea de succesiune a generațiilor, păstra matricea ascunsă. Sub talpa casei, adânc în pământ, se așezau toate urmele nașterii copilului (cuțitul cu care a fost tăiat buricul, placenta, fînul pe care a născut femeia), așa cum cereau practicile cunoscute la Luncani până acum câteva decenii. Pe pragul casei, care era chiar talpa, se așeza mama la răsăritul și la asfințitul soarelui pentru a-și alăpta copilul care era „cu spaimă” (plîngea noaptea); repeta gestul mai multe zile, ca practică împotriva forțelor rele care au acționat în timpul întinericului. (Ioana Bodea Sufletoaia, 75 ani (1976) din Tîrsa, grupul de case Dealul Grosului).”¹⁵

Fete din Cimpa în costume populare (Foto: Petru Birău, 2012)

Adaug aici, ca o conotație importantă a sacralității locuinței în societățile organice arhaice, că împărtășirea cu Sfintele Paști, la Cimpa și în satele dimprejur, are loc tot pe talpa sau pragul casei, după următorul ritual: capul familiei, cel mai vârstnic bărbat din familie, în dimineața sărbătorii Învierii, deschide ușa, stă în picioare pe prag și dă, dintr-o ulcică, câte o lingură de Paști aduse de la Biserică, fiecărui membru al casei, rostind „Cristos a înviat!”, acesta răspunzându-i „Adevărat a înviat!”.

Pe lângă această vatră principală, gospodăria țărănească din zonele subalpine ale României, are încă două vetre aproape la fel de importante, una undeva la hotarul cu muntele, unde este construită între fagi seculari o așa numită „colibă”, care în trecut era ceva mai mică decât casa din sat, dar prezenta aceleași caracteristici. Lângă fiecare colibă este un pâlț de pruni, din care toamna o parte se puneau la fermentat pentru țuică, iar o parte erau coapte în gropi speciale și uscate pentru iarnă, fiind numite de localnici „poame”, care iarna erau fierse și consumate cu mălai. Tot în preajma colibelor era plantat, sau altoit un măr care asigura merele pentru anotimpul hibernal, fiind depozitate în gropi săpate în pământ la fel cu cele pentru cartofi, unde merele își păstrau aceeași prospețime ca și atunci când erau culese, până primăvara. Din ele printr-o fierbere mai îndelungată se obținea chisălița de mere, care îndulcită în trecut cu mierea de

¹⁴ *Idem*, Lucia Apolzan, *op. cit.*, p. 19.

¹⁵ *Idem*, p. 100, 101.

albine obținută tot în gospodărie, era o adevărată resursă de energie și sănătate. La colibe familiile de țărani locuiau o perioadă vara și alta iarna. Acest lucru se petrece și astăzi în unele sate. O a treia vatră o reprezintă stâna, aflată în munte și gospodărită vara de una sau mai multe familii. O descriere a acestei gospodării întâlnim în studiile publicate de Lucia Apolzan despre Munții Apuseni: „În ansamblul gospodăriei, locuința prezintă un nucleu central, materializat în grupul de clădiri separate: *casa*, *cămara* de haine și alimente, *comnia* (*cuhnă*, *comnărie* = bucătărie), care-i alcătuiesc componentele. Construcțiile tradiționale erau din bârne încheiate la colțuri „băbește” („încleștat”), așezate pe piatră la nivelul solului; acoperișul înalt, cu învelitoare de *prăstilă* (șindrilă) era în patru ape, dar și în două ape la comnie; pentru nivelarea pantei, zidul de piatră din spatele clădirii ajungea la 1 m și chiar 1,5 m înălțime păstrând intrarea la nivelul solului; în spațiul de pantă se formau mici *pimițe* (pivnițe).

Această structură este rezultatul unei evoluții îndelungate. Tipurile arhaice de locuință pot fi reconstituite după relictele existente. Diferența se constată mai ales în ce privește spațiile aferente funcțiilor principale ale locuinței: odihnă și viață familială; sistem de încălzire și preparare a hranei; păstrarea rezervelor alimentare. Ca tipuri caracteristice distingem:

- *casa cu căloi* (vatră) cu o singură încăpere, unde se păstrează și o parte a rezervelor alimentare; casa are *târnaț*, în față, iar ca anexă, o construcție separată, *cămara*, adecvată păstrării rezervelor alimentare de lungă durată;

- *casa cu căloi și cămară* (două încăperi), fiecare cu intrare separată din *târnaț*.

Casa cu căloi, atât cu o singură încăpere, cât și cu două, cu *târnaț*, a avut o arie largă de răspândire în Țara Hațegului.¹⁶

Aceleași tipuri de locuințe arhaice le întâlnim și în satele din estul Văii Jiului unde este tot o regiune de dealuri, dar și în ținuturile subalpine din Maramureș, Banat sau Moldova. Toate casele vechi din satele tradiționale românești au în comun cele două încăperi (camera în care ziua familia își desfășura activitatea, iar noaptea dormea, cămara pentru păstrarea alimentelor) și *târnațul*. Semnificativ este faptul că acest model vechi de locuință diferă aproape în totalitate de cel întâlnit în alte țări ale Europei, unde nu a fost utilizată acea îmbinare „încleștată” a bânelor, ci metoda încastrării în ușiori.

Denumirea celei de-a doua părți a gospodăriei diferă de la o regiune la alta și dacă în zonele momârlanilor avem denumirea simplă de colibă, în zonele învecinate întâlnim alte denumiri: „Menționăm că termenul de *sălaș* este generalizat în zona Porților de Fier, în satele de la vest de Cerna; în Oltenia este numit *conac*. În Munții Apuseni, anexele gospodăriilor sînt numite *mutături* (sau măietori).¹⁷

După cum am aflat de la bunicii mei și de la alți bătrâni din sat, în trecutul mai îndepărtat, principala activitate a țăranilor jieni, legată în special de creșterea animalelor, se desfășura mai mult la colibe din zonele subalpine și la stânilor de pe munte, și abia mai târziu, când s-au înființat școlile prin aceste locuri, băștinașii au început să coboare și să formeze satele din văi: „N-am avut toți casă în sat- ne spunea Elena Chisăliță, în vârstă de 82 ani (1977, n.n.) -, înainte baza o fost la colibi; acum s-o mai deșteptat lumea. Înainte vreme nu stătea lumea în sat, era la sălaș.”¹⁸

Același lucru mi-l spunea bunicul meu, Birău Petru (1894- 1990): „Înainte nu o fost satu’, toți oaminii stăteau la colibă și în munte.”¹⁹

Faptul că baza viețuirii pentru țăranii jieni a fost întâi muntele mă face să cred că aceste comunități străvechi au dăinuit încă din vremea dacilor, neîntrerupt, la adăpostul codrilor seculari, trăind în armonie cu natura, având o autodeterminare axată pe funcționalitatea organică și fiind prea puțin știute de majoritatea societății, aflată la șes și ocupată cu viața de obște a cetății sau a urbei. O altă mărturie în acest sens sunt numeroasele vetre cu colibă și acareturi aflate în zonele montane din masivul Șureanu, despre care mi-au povestit bătrânii din satul Cîmpa, dar și urmele unora dintre ele pe care le-am descoperit singur pe plaiurile Fătăciuniului sau ale Muncelului Birăonilor.

Trăsăturile comune ale gospodăriilor arhaice din zonele subalpine ale Carpaților, cât și denumirile diferențiate ne transmit nouă, celor din vremurile moderne, atât caracterul unitar, specific al comunităților tradiționale, cât și imuabilitatea față de adoptarea unor termeni specifici, diferiți, chiar și de la o comunitate învecinată din aceeași categorie sau chiar identică.

¹⁶ Ibidem, p. 94-95.

¹⁷ Ibidem, p. 60.

¹⁸ Apud. Lucia Apolzan, op. cit., p. 293.

¹⁹ Relatare orală din anul 1984.

BIBLIOGRAFIE:

- Apolzan, Lucia, *Carpații- tezaur de istorie, Perenitatea așezărilor risipite pe înălțimi*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1987;
- Blaga, Lucian, *Trilogia culturii*, București, Editura Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1944;
- Deleanu, Nicolae, *Nedeia din Poiana miresei*, vol. I-II, [București], Editura pentru literatură, 1968;
- Eliade, Mircea, *Aspecte ale mitului*, București, Editura Univers, 1978;
- Evseev, Ivan, *Cuvânt-Simbol-Mit*, Timișoara, Editura Facla, 1983;
- Gălățan- Jieț, Dumitru, *Tradiții și obiceiuri în satele din Estul Văii Jiului*, Petroșani, Editura Focus, 2005;
- Gălățan- Jieț, Dumitru, Birău, Petru, *Din lumea momârlanilor*, Petrila, Editura Confluențe, 2009;
- Jung, Gustav Carl, *Arhetipurile și inconștientul colectiv*. Traducerea din limba germană de Dana Verescu, Vasile Dem. Zamfirescu, București, Editura Trei, 2003;
- Noica, Constantin, *Devenirea întru ființă*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981;
- Popoiu, Paula, *Etnologie*, Cluj- Napoca, Editura Mega, 2007;
- Pрут, Constantin, *Calea răătăcită*, Timișoara, Editura Fundației Interart Triade, 2012;
- Stahl, Henri H., Stahl, Paul H., *Civilizația vechilor sate românești*, București, Editura Științifică, 1968;
- Vulcănescu, Mircea, *Dimensiunea românească a existenței*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1991;
- Vulcănescu, Romulus, *Mitologie română*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1985.

Pădure de cobalt

MARIA TOMA-DAMȘA

ZOE DUMITRESCU-BUȘULENGA

(20 august 1920 – 5 mai 2006)

„Doamna criticii literare românești”, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, s-a născut la București în 20 august 1920. Este fiica juristului N. Dumitrescu și a Mariei (n. Apostol) și și-a petrecut copilăria și adolescența într-un mediu intelectual, care și-a lăsat amprenta asupra personalității sale.

Unchiul său, colonelul Dumitrescu-Jipa, a întocmit arborele genealogic al familiei, dovedind că sunt descendenți din familia domnitorului Caragea.

A absolvit din București, apoi de Litere, luându-și și germană și Științele obținut doctoratul în

La formarea conturarea

„doamne a criticii hotărâtoare a fost profesor Tudor Vianu, Bușulenga l-a cunoscut

Ea recunoaște: cercetarea științifică, Mi-a sugerat și pus la de lucru...” „Am tot continui pe Vianu” a impus foarte mult”.

Fosta studentă, recunoaște că profesorul maioreșciană, o grijă cuvânt rostit”. A mai „noblețea ținutei, rigoarea intelectuală și

Aceasta

că „ceea ce spunea profesorul era pentru noi nu liteartură, ci spirit” confesându-se: „...am fost devotată și am să rămân până la moarte profesorului Vianu [...], modelul meu suprem”, neascunzând faptul că a fost martora „zbaterilor teribile”, asistând „la drama” acestuia.

A fost căsătorită 45 de ani (1949 - 1994) cu omul „de cultură clasică”, juristul Apostol Bușulenga, bun cunoscător al limbilor latină și greacă.

Între 1948 și 1957, Zoe Dumitrescu-Bușulenga a fost redactor la Editura de Stat, cu o întrerupere de doi ani, când a ocupat postul de cercetător la Institutul de Istorie Literară și Folclor.

Activitatea didactică și științifică o începe în 1971, la Universitatea din București, la Catedra de literatură română și comparată - șef de catedră din 1974. În 1973 a fost director al Institutului de Istorie și Teorie Literară „George Călinescu” și redactor-șef al „Revistei de istorie și teorie literară” și „Synthesis”. Zoe Dumitrescu-Bușulenga a făcut parte din conducerea revistei „Cahier roumains d'études littéraires”, „Studii de literatură universală” etc.

A fost vicepreședinte al Uniunii Femeilor din R. S. R., deputat în Marea Adunare Națională, membru corespondent (1974), apoi titular al Academiei Române, vicepreședinte al Academiei de Științe Sociale și

Școala Centrală de Fete Universitatea, Facultatea licența în filologia engleză juridice. În 1970, a filologie.

intelectuală și la personalității acestei literare românești”, contribuția marelui pe care Zoe Dumitrescu-din copilărie, în familie.

„Vianu m-a orientat în accentuându-mi rigoarea. îndemână [...] o metodă timpul senzația că îl cărui natură etică „mi-a

apoi asistentă a lui Vianu, „emana o gravitate enormă pentru fiecare fost influențată pozitiv de seriozitatea chiar gravă, morală...”

recunoaște, de asemenea,

Politice de la înființare (1970), președinta Academia di Romania de la Roma (1991 - 1997), membră a Comitetului Executiv al Asociației Internaționale de Literatură Comparată.

Carierea universitară a parcurs toate etapele: asistent (1948), conferențiar/ profesor (1971), președinta Comitetului Național Român de Literatură Comparată (1975), visiting professor la Universitatea din Amsterdam (1972), membră în Biroul executiv al International Comparative Literature Association (1973 - 1979), Membru corespondent al Academiei Române (din 1974).

Prezență luminoasă în viața publică, erudită, manifestând un adevărat cult pentru valorile umaniste, comparatist și critic literar de formație anglo-germană, cu preocupări de interdisciplinaritate, Zoe Dumitrescu-Bușulenga a lăsat posterității lucrări inestimabile.

A debutat în 1959, semnând, în colaborare cu Savin Bratu, volumul „*Contemporanul*” și vremea sa.

Editorial, debutează cu monografiile *Ion Creangă* și *Mihai Eminescu* (1963). Prima este un studiu comparatist, apropiindu-l pe Creangă de Boccaccio și Rabelais prin viziunea critică și comicul satiric, prin ludic drept trăsătură diferențială a prozei sale de excepție.

Eminescu este prima dintr-o serie de monografii dedicate poetului: *Eminescu. Cultură și creație* (1976), *Eminescu și romantismul german* (1986), *Eminescu. Viață, creație și cultură* (1989). Autoarea surprinde și subliniază – în aceste studii – relația individ – cosmos; polaritatea mit – istorie, concretizată prin simbolurile mării și ale soarelui, racordându-l pe Eminescu la destinul istoric al poporului român: vocația libertății absolute; trăirea spirituală a iubirii, conceptul de melancolie, refacerea în sens invers a drumului îngerului căzut și salvarea lui prin mijlocirea visului investit cu funcții cognitive, ipostazierea imagistică și filosofică; corespondențele cu romantismul european. Exegeta argumentează că Eminescu este un creator total, expresie integrală a sufletului românesc, consubstanțială spiritualității universale. Concepția autoarei evoluează, din punct de vedere metodologic, de la discursul istorico-literar spre comentariul de idei din zone abstracte, cu deschideri speculativ-comparative (Cf. *Dicționarului general al literaturii române*, Editura Universul Enciclopedic, București, 2004, p.787).

Reeditând în 1999 volumul *Eminescu și romantismul german*, Zoe Dumitrescu-Bușulenga afirma în *Argument*: „În pragul mileniului III, ținând seama de perspectivele deschise de opiniile celor mai de seamă critici, esteticieni și filosofi cu privire la Eminescu și opera lui, putem prevedea și noi, românii, durata și înrâurirea acestui geniu tutelar și în secolele ce vor veni”. În 1964, a scris volumul *Oameni de seamă*, reeditat în 1967.

Alte lucrări importante: *Surorile Brontë* (1967) – o introducere în opera romancierelor engleze, stabilindu-le locul în romanul englez, *Renașterea. Umanismul și destinul artelor* (1973), *Sofocle și condiția umană* (1974) – investigând pe cel mai interesant analist al omului din marii tragici greci, *Periplu umanistic* (1980), reluat în *Itinerar cultural european* (2007).

Zoe Dumitrescu-Bușulenga a inițiat și coordonat sinteze de istorie literară, a ținut cursuri universitare și conferințe de înaltă ținută științifică, intervenind public prin interviul acordat revistei „Convorbiri literare” nr.4/2002, colaborând la revistele „As” și „Universul cărții”.

Culegerea de articole *Itinerarii prin cultură* (1982) se structurează în *Portrete pentru istoria culturii române*, *Literaturi străine*, *Miscellanea* și *Gânduri de umanist*.

Volumul *Renașterea. Umanismul și destinul artelor* debutează cu un studiu erudit asupra umanismului și continuă cu varietatea și procesualitatea variatelor sale fațete, în capitole comparatiste privind poezia, arta, literatura platonizantă și cea burlescă.

În *Valori și echivalențe umaniste*, autoarea valorifică metoda comparatistă pentru a realiza excursul critic și comparatist pe o diversitate de teme. Eseișta operează suveran cu interferențe și paralelisme între curente literare, scriitori, opere, idei, proiectând persuasiv cultura română în plan universal. Astfel, reușește să definească originalitatea literaturii române, racordând-o în timp și spațiu la fluxul spiritualității europene, pentru a-i fixa locul și contribuția la constituirea patrimoniului universal. Eminescu este acela care asigură sinteza național – universal și folclor – poezia cultă, primind impulsuri și din alte culturi, pentru a-și releva plenar propriul talent, specificul național.

Studiile despre Mircea Eliade, Arghezi, Philipide, I. Alexandru fac obiectul volumului *Itinerarii prin cultură*, în care este valorificată preocuparea pentru problematica literaturii, culturii și autorilor contemporani.

Realizând *Antologia poeziei românești*, în 1974, eruditul critic și istoric literar o prefațează în 61 de pagini, format mare, într-un *Cuvânt despre evoluția poeziei românești*. Cu acest prilej, a închis într-un florilegiu drumul sinuos al poeziei noastre, de la geneză (poezia populară și Dosoftei) „la Eminescu, Blaga, Barbu și Arghezi, până la cei mai tineri poeți de azi, oferind vederii un evantai multicolor de forme și motive, de sentimente, de stări, izvorând din fântâni comune în straturile cele mai adânci care unifică istoria și spiritul popoarelor”, vădind nu numai „drumurile evoluției individuale”, ci „și vârstele istorice și spirituale ale unui popor în totalitatea lui, capacitatea lui de sincronizare cu restul lumii...”

Autoarea semnalează faptul că în „literatura colectivă, anonimă [...]” se resimte „un puternic fond liric”, generând „o poezie predominant lirică, stăpânită de starea specific românească a dorului, a acelei melancolii dulci, de calme înfiorări [...], experimentând [...] o aspirație spre absolut...” și că „fondul liric transpare și în epică”.

„De la 1848, când s-a petrecut orientarea lui Alecsandri spre izvoarele poeziei populare, până la Eminescu [...], până la Blaga [...] și până la cei mai tineri poeți [...], literatura populară a devenit determinantă ca o hotărâtoare matcă și acceptată [...] ca un model neschimbat de perfecțiune”, constată autoarea. Astfel, „pecețile spiritul național [...] purtate de poezia populară au fost atât de puternice, încât au supus și producțiile culte”: versurile *Psaltirii* lui Dosoftei, ale *Vieții lumii* a lui Miron Costin, ale *Istoriei hieroglifice* a lui D. Cantemir, ale *Țiganiadei* lui I. Budai-Deleanu, precum și poeziile lui Ienăchiță Văcărescu, Alecu Văcărescu, V. Cârlova, Gr. Alexandrescu, D. Bolintineanu, C. Bolliac.

„Prin sânguința și înzestrarea lui Alecsandri s-a pregătit instrumentul expresiei de la care avea să pornească Mihai Eminescu”, pentru că „Mihai Eminescu a însemnat [...] un salt, o împlinire, care dă măsura puterilor spirituale ale unui popor”, reușind să aducă expresia poetică la „numitorul comun al simplității clasice a folclorului” susține Zoe Dumitrescu-Buşulenga.

După etapa de la „Contemporanul”, George Coşbuc este cel care „aduce un sunet mai nou, dar destul de clar, de simplu și de variat, pe o inspirație țărănească autentică [...], izbutind să dea cea mai deplină mlădiere exterioară versului și scoțând [...] efecte muzicale...”

Este amintit, apoi, Octavian Goga cu forța poeziei sale profetice, situându-se între clasicism și romantism, reeditând „un nou titanism, țărănesc și folcloric”.

„Universul poetic al lui Blaga pornește de la sat, de la acea «zonă de minunate interferențe» între realitate, povești și mitologie biblică...”. În opera sa, „folclorul apare tot mai insistent ca temă și sursă de inspirație..., în timp ce „Arghezi se juca, se mira, şuiera, întreba”, apropiindu-se, de toate bucuriile lumii cu suflet de copil și de răzvrătit...”

Poezia românească evoluează de la romantism la simbolism, Ion Barbu îngemănând poezia cu matematica, avangardiștii tinzând spre libertatea totală de expresie, experiența războiului generând „neconformiști” ca M. Radu Paraschivescu sau Geo Dumitrescu și o „poezie nouă”.

În partea finală a prefetei, autoarea pledează pentru „lărgirea câmpului de cunoaștere a unei culturi, juxtapunând poeziei pictura, sculptura, arhitectura, artele minore, așa încât de la folclor la arta modernă cititorul să se poată scălda lăuntric în atmosfera specifică a culturii românești care exprimă atâta unitate și atâta adâncime spirituală în admirabila ei dezvoltare”.

Pentru fiecare operă sau autor, eseista folosește câte o expresie caracterizantă: Ovidius este „exilatul de la Tomis”, *Miorița* este „poezie a începuturilor noastre”, *Monăstirea Argeșului* este „legenda constructorului care-și sacrifică ce are mai drag pentru ca opera sa să dureze”, Dosoftei „a avut un deosebit talent literar”, Miron Costin „a fost unul dintre cei mai interesați umaniști târzii”, la Cantemir, „exercițiul poetic întregeste portretul cărturarului”, opera lui Ion Budai-Deleanu „echivalează [...] cu marile eposuri eroi-comice ale Occidentului”, Poezii Văcărești sunt „pioasă recunoaștere a unor merite de înaintași fără apus”, C. Conachi „marchează între primii noștri poeți o prezență interesantă”, Anton Pann este „poetul și muzicantul de formație populară și bisericească”, Ion Heliade Rădulescu este o „figură simbolică pentru începuturile culturii românești moderne”, Vasile Cârlova - „o adevărată fângăduință poetică”, Gr. Alexandrescu e „un prim prototip de poet modern român”, Cezar Bolliac e „un talent mărunț”, Andrei Mureșanu - „poetul profet”, Dimitrie Bolintineanu - „poet tipic al generației de la 1848”, Vasile Alecsandri - „poetul național prin excelență până la apariția lui Eminescu”, Mihai Eminescu - „cel dintâi poet al poporului nostru, care i-a exprimat filosofic esența și i-a fixat limba în valorile sugestive și muzicale cele mai înalte”, Alexandru Macedonski - „personalitate scriitoricească puternică, urmată de mulți discipoli”, Alexandru Vlahuță - „mai important ca personalitate culturală decât ca poet”, Duiliu Zamfirescu - un destin „legat de roman”, George Coşbuc - cu „viziune clasicizantă, foarte apropiată de aceea a folclorului”, Ștefan Octavian Iosif - „un poet de nuanță sămănătoristă”, Elena Farago - „pendulând între tradiționalism și simbolism”. Octavian Goga „a însemnat în poezia românească o pagină cu mari puteri”, George Bacovia - „a dat naștere unei tonalități noi în literatura noastră”, Tudor Arghezi exprimă „simbolismul începuturilor [...]” care „s-a topit [...] într-o clasicitate...”, George Topârceanu este „personalitate originală, plină de humor”, Lucian Blaga e „poetul - filosof”, Ion Barbu - „împătimește [...] un limbaj poetic și o viziune insolită asupra lumii”, Dan Botta e „un clasic de epocă alexandrină”, Magda Isanos „a deschis zăgăzurile marii poezii feminine”, Nicolae Labiş e „o existență și o creație retezate amar [...], a izbutit mici capodopere”, Al. Philippide „a arătat fețe variate într-un neconținut suîș”, M. Beniuc e descendent al „lui Goga și Cotruș”, Eugen Jebeleanu scrie o poezie „prin excelență militantă”, Maria Banuș dezvăluie

„sensibilitate feminină îndrăznească, modernă”, Veronica Porumbacu „a celebrat anii de după Eliberare”, Ștefan Augustin Doinaș pendulează „între tradițional, livresc și modern”, iar Nina Cassian „face o figură îndrăznească și originală”.

Zoe Dumitrescu-Bușulenga crede în cuvânt, considerându-l „un lucru sacru”, având „permanență” și „taină”. În colaborarea cu Iosif Sava, a scris în trei volume: cartea *Muzica și literatura. Scriitori români* (1986, 1987, 1994) și volumul *Eminescu în muzică* (1989). A coordonat *Istoria literaturii române* (1979) și a scris mai multe studii în cuprinsul acesteia, precum și numeroase prefețe, a făcut numeroase traduceri.

A fost beneficiară a numeroase premii dintre care amintim: Premiul special al Uniunii Scriitorilor, Ordinul „Meritul cultural”, Premiul internațional „Herder”, Premiul „Kiril și Metodiu”, „Meritul Cultural Italian în grad de comandor” etc.

Zoe Dumitrescu-Bușulenga a conferit literaturii de călătorii o altă dimensiune, cerând „observația atentă, exactă și nuanțată a universului celui nou, în acumulări de fapte care să îngăduie [...] evaluările, adică integrările totalității datelor în sfere de civilizație și cultură” prin „demersul comparativ”. Autoarea motivează titlul volumului *Itinerar cultural European*, fiindcă afirmă „un punct de vedere mai specific”, explică și interpretează faptele „de viață culturală trecute în revistă, raportând la o scară veche și certă de valori”: „Căci scopul unei călătorii bine făcute și adânc înțelese este acela de a te întoarce acasă mai bun, mai înțelept, mai deschis spre orizontul fără afârșit al umanității”.

Autoarea consideră că „în chip ideal, călătoria umanistului ar trebui să înceapă cu Grecia”, să continue cu Italia, Anglia, Suedia, Olanda și să se încheie cu Franța, numită de către Ernst Robert Curtius „țară de mijloc, trăsătură de unire între extreme, dorind să sugereze [...] o specificitate nu numai de forme naturale, de moravuri, dar și de personalitate și gândire”, pentru a ajunge la concluzia exprimată de președintele Alain Poher în toastul său privind „afinitățile adânci dintre popoarele francez și român, aspirațiile comune, ținând de analogiile unor istorii și de dialogul dintre culturi”.

Despre valoarea operei lui Zoe Dumitrescu-Bușulenga s-au pronunțat numeroase personalități, precum G. Munteanu, Aurel Marin, I. Vlad, Ovidiu S. Crohmălniceanu, C. Vișan, I. Dodu Bălan, M. Zamfir etc. Vom spicui din opiniile lui Dan Grigorescu: „Cărțile doamnei Zoe dezvăluie o cunoaștere adâncă a istoriei literare, a muzicii, a artelor privirii. Așa se face că, în plămada textului, analizele de orientare comparatistă [...] se dezvăluie ca forme ale unei istorii a culturii spre care tind, în ultimele decenii, unele direcții semnificative ale culturii comparate, refuzând clasificările anchilozante ale unui textualism excesiv”.

În ultimii ani de viață, Zoe Dumitrescu-Bușulenga s-a retras la Mănăstirea Văratec, iar la 85 de ani s-a călugărit, luând numele de maica Benedicta. S-a stins din viață la 5 mai 2006 și a fost înmormântată la Putna.

În anul 2013, a apărut – la Editura Nicodim Caligraful, Putna – volumul *Zoe Dumitrescu-Bușulenga – Maica Benedicta, Credințe, mărturisiri, învățăminte* – Interviu și dialoguri, participări la Emisiuni TVR1, TVR2, TVR Iași, Antena 1 (între 1995 - 2000).

Spicuiem câteva elemente relevante pentru biografia inegalabilului om de cultură: Teze de doctorat: la drept (*Evoluția noțiunii de suveranitate*), la filologie-comparată (*Renașterea și dialogul artelor*).

Opinii privind condițiile conștiinței scriitoricești: autoexigența, evaluarea relației cu publicul, lărgirea orizontului cognitiv, îmbogățirea limbii cu instrumente ale comunicării.

Constatări amare privind gravul proces de degradare prin care trece în această perioadă limba română datorită „prestației lingvistice” a presei și a emisiunilor TV, care contribuie la sărăcia și vulgaritatea limbii, la îndepărtarea publicului de lectură. Acest fenomen este și o consecință a faptului că se scrie „tot ce-ți trece prin minte” în numele post-modernismului.

„Drogul, sexualitatea, crima intră tot mai mult în circuitul literaturii contemporane, alterând frumusețea, distrugând idealurile care au adus omenirea spre progres” constată Zoe Dumitrescu-Bușulenga cu mare amărăciune, iar ziaristului îi recomandă „să fie în mijlocul lumii care îl înconjoară aidoma unei medic diagnostician [...], cu mâna pe pulsul actualității [...], să slujească adevărului...”

Neînțelegând repetatele maculări la care a fost supus, cu inima grea, înaltul om de cultură consideră că „Eminescu [...] merge pe acea cale a universalității la care l-a îndreptat genialitatea și jertfa vieții lui” și că „Legând lumile miturilor indice de cele ale miturilor germanice și grecești și corelându-le pe toate cu substratul mitic al culturii române, Eminescu a izbutit o sinteză rară în istoria culturii...”

Toate studiile distinsei erudite conduc spre un portret spiritual al unui critic literar și eseist valoros, care a operat cu mijloacele necesare cercetării moderne, pluridisciplinare a fenomenului literar.

Păsări

de Petru Birău

Ramură de kristal cu pasăre

de Petru Birău

ŞAH NEGRU LA DAMA ALBĂ

În contextul invaziei de poeți și cărți care domină piața, vitrinele sau dulapurile, apariția volumului *ŞAH NEGRU LA DAMA ALBĂ* a lui Dorian Raul Crăciun vine să infirmă butada serios-ironică, privitoare la tot românul s-a născut poet. Pentru că, deși la debut, poemele sale irump din pagină cu o vioiciune aparte, ca un tril nou într-un cor obișnuit cu alte glasuri. Cartea lui e un debut adevărat, echilibrat și incitant.

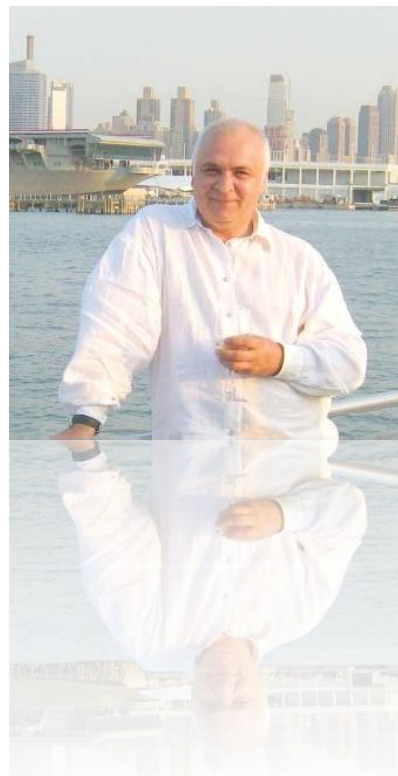
Structurată în cinci părți, cartea de poeme trece fulgurant printre stări, fixate armonic în vers, debordând sentimente, lansând uneori lasciv, chemări ale dragostei ori strigând neputința de a schimba realitatea, copleșitoare prin scurgerea ei, atât de anacronică uneori. Pendulând între varii sentimente, autorul își desfășoară o multitudine de stări, menite să găsească un limbaj comun cu cititorul ales, exprimând printr-un dialog ușor intelectualist, o voce lirică, armonioasă, plină de idei poetice.

Conceptual, poetul se definește în perimetrul unui logos desprins din manifestarea naturii înconjurătoare, în toate formele ei. Lumina e apanajul spre care tânjește, patul de flori și pământul care-l hrănește îi sunt gânduri și stare (*Dionis*). Neliniștile metafizice îl duc amar spre gânduri de sinucidere, acea sinucidere izvorâtă și reprimată în gând, din cauza unei realități în care se regăsește cu greu (*Atent...*) Registrul liric se întregeste cu poemele de dragoste, unde-am fi dacă iubirea n-ar fi o stare sublimă spre iluminarea lăuntrică, iar poetul se transformă în solist al dorurilor și durerilor (*Împietrificare, În Câmp, Ea etc.*)

Întrebările metafizice și existențiale pe care și le pune devin și răspunsuri în desfășurarea poemului, contopind starea de incertitudine cu neîncrederea acceptării unor verdicte care i-ar aduce echilibru (*Cultivatorul de idei, Porumbelul, Și?, Revelație,...*).

Aș încadra volumul într-un modernism târziu, din cauza acestui amalgam de sentimente și noțiuni care sfârșește dur în malaxorul cuvintelor ce este prezent în poemele autorului, ca un răspuns la întrebări strigate mut în același registru al incertitudinilor care-l copleșesc.

Așa cum viitorul se naște din pânțele zilei de azi, sper ca prezentul volum să fie precursorul unui altul nou, în care să regăsim farmecul poemelor celor din prezent și dovada evoluției unui suflu poetic nou creat.

DANIEL MARIAN

IOAN VASIU - *CREDINCIOS SOLDAT AFLAT TOT ÎN LINIA ÎNTÂI, DEȘI SE ÎNTÂMPLĂ SĂ FIE TÂRZIU ÎN CUVINTE*

Se spune, pe bună dreptate cred, că există o vreme pentru toate, în cazul poeziei fiind vorba despre o porțiune de timp a acumulării, o alta absolut necesară, a cristalizării, urmată de o alta, aceea a decantării fluide, și în fine una anume a maturizării tot mai elocvente în parcursul spre deplinătate. Sensibilitate cu sensibilitate, se poate ajunge la acel moment care generic se poate identifica în conștiința mult-așteptată a cuvântului scris, altfel putându-se numi și *Târziu în cuvinte*, fără a lua ad-literam termenul de târziu, totodată nefiind nici devreme, ci atunci când trebuie !

Poezia nu ține cont de vârsta poetului, precum nu ține cont de vreme sau de vremuri, ea există pur și simplu. Ioan Vasiu se resimte biologic așa cum e și firească, pe o anumită treaptă existențială, însă poezia sa e la fel de tânără ca acum zeci de ani, doar că se face simțită acea stabilitate în sensuri, în idei, în timp ce altădată cu predilecție și cu prisosință erau scrutate și fluturate orizonturi, pe care iată-le, fiind atât de limpezi încât sunt deschise larg drept în față. De fapt, erau căutați întocmai pilonii care acum se întâmplă să fie...

Spune astfel poetul, ușor mâhnit, abătut, îndurerat, dar neîmblânzit de valențele sentimentului în sine; suficient de plin de curajul parcurgerii mai departe a unui drum predestinat: „îmbătrânesc și asta mă-ntristează / nu vreau să cred că e adevărat / rămâne însă-n continuare trează / ambiția-mi neștirbită de bărbat // chiar dacă flori pe umeri or să-mi cadă - / e o destrăbălare într-un fel - / eu încă te aștept pe-aceeași stradă / încrezător în unicul meu țel // e-atâta de târziu între cuvinte / și nu-nțeleg ce ar mai fi de spus / când zi de zi pământul ne mai minte / c-un răsărit sau poate c-un apus...” (*Târziu în cuvinte*).

Pentru că tot vorbeam de unda ramificației tristeții, aceasta se împacă omeneste cu melancolia, ușoară și ea, pe undeva intrinsecă într-un demers poetic veritabil, pornit din adâncurile de suflet și adus aproape din pana cea care transpune esențializarea trăirii... „Acum, când anormalul e normal / În țara care geme și suspină, / Te-aștept iubito cocoțat pe-un val / Cu inima de deznădejde plină. // Îmi suflă vântu-n buzunarul gol, / Distracțiile-au rămas o amintire, / Trec zile-nșiruite ca-ntr-un stol / Spre-un apogeu fantastic de subțire.” (*Apogeu subțire*).

Era firească, aproape de neconceput altfel, ca în spațiul poetic al lui Ioan Vasiu să își aibă locul de căpătâi, poemul de dragoste. Doar că de astă dată, poetul în modul surprinzător de proaspăt-inventiv, vine cu un Rechizitoriu în toată regula, de un lirism pe care întotdeauna l-am căutat și de care m-am bucurat când l-am găsit în creația sa, dincolo de încrâncenările momentelor, de pragurile metafizicului destul de grele... „te-ntreb, Maria, până când se-ascunde / lumina dimineții-n ochii tăi, / de ce mai plângi și-acum în somn și unde / îți faci din fânul dragostei, tu, clăi ? // în care apă-ți speli iubirea oare / la umbra cărui arbore-odihnești / și ce cocor învață cum să zboare / în palma ta, ca-n vremuri de povești ? // pe cine-aștepti privind lung pe fereastră, / de care anotimp îți este dor / și unde fugi când noaptea e albastră / pierzându-te atâta de ușor ? // cât din melancolia ta-i fardată, / de unde vii și unde mergi de fapt, / de ce nu dai crezare niciodată / fiorului, de parc'ar fi inapt ? // n-aș vrea iubito să te-ntreci cu gluma / privind ironic propriu-ți univers / de nu-mi poți da răspunsul tău acum / așterne-l pe hârtie, într-un vers !...”

Am putea crede că ar fi vorba din nou despre vreun fir din mănunchiul de tristeți / melancolii, atunci când ne aflăm în fața textualei declamații: „tot mai puține zile mi-au rămas / s-alerg printre poeme răzvrătit...”, dar ne dăm seama de îndată de substratul care vine din dorința și speranța de mai mult decât până acum: „...să te sărut cu gust de ananas / să te iubesc cum nu te-am mai iubit...”, iar mai departe, conjunctura pe care o parcurgem, converge înspre ideea de statornicie: „...tot mai puține zile dar și nopți / se scurg încet spre un deșert visat / când sânii tăi miros a struguri copți / îți sunt același credincios soldat” (*Credincios soldat*).

Astfel încât nu cred să fi greșit când spuneam despre maturitatea firii, a trăirii și a expresiei poetice; la care se adaugă alături de greutatea timpului care ne supune, o consecvență pe care putem conta la poetul Ioan Vasiu.

IOAN VASIU

MARIN IFRIM - UN POET CARE „ÎȘI CARĂ ILUZIILE“

După ce a debutat cu volumul de versuri intitulat „*Spre orașul cu un milion de ferestre*“, tipărit la Editura Litera, București, în 1986, Marin Ifrim a mai publicat peste 20 de volume de versuri, proză scurtă, critică literară și monografii. Despre cărțile sale au scris renumiți critici literari, dintre care amintesc pe Alex Ștefănescu, Florentin Popescu, Radu G. Țeposu, Gheorghe Neagu, Dan Silviu Boerescu, Ion Roșioru, Lucian Chișu.

Am avut fericita ocazie, ba aș putea spune privilegiul, de a lectura câteva dintre minunatele cărți de poezie pe care mi le-a dăruit însuși poetul Marin Ifrim, un om cu suflet sensibil, cald și generos. De data aceasta mă voi referi la volumul intitulat *Săptămâna de sare*, (inspirat titlu !), apărut în anul 2011, la Editura Rafet, Râmnicu-Sărat. Sunt grupate un număr de 57 de poeme, care, citite cu răbdare și mai ales cu atenție, lasă impresia că fiecare poezie nu este decât o strofă dintr-un lung poem al întoarcerii spre locurile natale: „E ceva în orașul acesta / (ca într-o mâncare) / Ce dă gust vieții / Într-o bună sau rea zi / O să mor aici / Departe de / Continentele de sincigași !“ (*În piesă*-pag.24) sau: „Numele se plimbă / Împins ca o roabă / Spre micul deal / Din afara târgului // Undeva în câmpie / Un alt copil visează / Râmnicu(l) Sărat“ (*În absența mea* - pag. 25).

Se observă o ușurință a versificației, încât cititorul avizat poate rămâne cu impresia că autorul acestui volum vorbește pur și simplu în versuri până și în viața lui de toate zilele: „Cine crede în / Dumnezeu merge / Călare pe timp / Ca pe un / Măgar albastru !“ (*Stație* - pag. 58) ori: „Aici, pe cruce, / Sunt toate „datele“ / Poetului // Restul e / Doar / Lectură. // De la cititor la / Cititor / O cruce zboară / Anapoda.“ (*Cartea fatală* - pag. 49).

Atent la caligrafia discursului oferindu-ne adeseori metafore surprinzătoare, capabile să impresioneze, Marin Ifrim nu cade deloc în așa-zisa beție de cuvinte, ba dimpotrivă, versul alb pe care îl preferă îi permite să-și exprime sentimentele și trăirile într-un mod cursiv, plăcut și sincer: „Se zice că / Dracul nu are genunchi / Pentru a nu se putea ruga. / Mă uit la apa aceasta / A Râmnicului / Și nu-mi vine să cred / Că îngerii / Se împoșcă senini cu / Apă rece / Acum / În iulie / În văzul Cerului. / Ce apă puțină ! / Ce armată de îngeri !“ (*În erori pozitive* - pag. 43).

Aproape toate poemele lui Marin Ifrim sunt străbătute de un frison nostalgic, care dă o anumită culoare versurilor, astfel încât s-ar putea crede că acestui talentat poet îi place să se piardă în amintiri: „Cui îi pasă ce și cum / Eu mă ghemuiesc noaptea / În pernă și visez / Că dorm sub orașul / În care oasele ar putea / Să se macine mai / Târziu cu un anotimp ?“ (*Oraș în gamă* - pag. 12).

Înzestrat cu o dragoste exacerbată față de oamenii în mijlocul cărora a trăit cândva sau față de cei care îl înconjoară astăzi, Marin Ifrim nu ezită să-și exprime și dezamăgirea vizavi de nedreptățile cotidiene, convins fiind că: „Pentru o vreme / Ca asta / Cu atâtea bețe / Și câteva spițe / Ar trebui o roată / Ceva pe care / Să ne tragem sufletul / Cum am făcut / Atâtea secole / Cu multă pricepere / În dezastre.“ (*Bețe în spițe* - pag. 37).

Tradiționalele ospete românești, cu nuntași petrecăreți și cu lăutari care cântă până ce adorm pe instrumentele lor muzicale, i-au rămas întipărite în memorie poetului buzoian: „În plămâni acordeonului / S-a adunat / Fumul unui popor / de nuntași // Instrumentul e bolnav / De o boală omenească / Tușește / Se oprește și iar tușește / Numai lăutarul / E tânăr și sănătos / Ceilalți foști / Stăpâni ai muzicii / Zăcând în burduful / Afumat al / Acordeonului cu / Miri și mirese / Cu tot...“ (*Oprire* - pag. 36).

Marin Ifrim încearcă să ne convingă că „În noul mileniu / S-a pășit / Cu vechile vorbe / Din Cromagnon“ (pag.38) și că „Tăcerea e un pact / În ajutorul cuvintelor“ (pag. 40). În propriul său Univers „E atâtea Cer peste tot / Încât doar / Raiul mai lipsește“. (pag. 29), iar „Trenurile par a traversa / O junglă în maturitate / Vine o pasăre / Un avion / Furtuna“ (pag.28). Poetul nu ezită, la un moment dat, să ne avertizeze, spunându-ne că: „Istoria noastră e o carantină silențioasă.“ (pag. 11).

Încercând să descrie, succint, urbea dragă inimii sale – Râmnicu-Sărat - poetul ne asigură că „Orașul / Pe retina noastră / Ca o noapte / Infinită... // Aici se pleacă / Fără drumuri / Fără trenuri / Fără avioane.“ (pag. 59), sau: „Pe Strada Mare / Un poet asfaltat / Își cară / Iluziile.“ (pag. 62).

Poet al cetății, Marin Ifrim izbutește o lirică sensibilă, cu o vibrație intensă, fără să lunece spre un patetism forțat și deloc avantajos creației sale. Modest și exigent cu sine însuși, gata însă oricând să întindă o mână de ajutor semenilor săi, autorul acestui volum de versuri ne surprinde, încă o dată, cu talentul și haru-i de netăgăduit.

Când a împlinit vârsta de 50 de ani, Marin Ifrim a declarat că nu va mai scrie poezie. Sunt aproape sigur că nu-și va putea respecta acest liman autoimpus, pentru că, din când în când, va simți nevoia să-și descarce sufletul, așa cum un vulcan își descarcă energia acumulată aruncând spre văzduh lava-i incandescentă. Cu siguranță că Marin Ifrim încă nu a spus tot ce are de spus în lirica noastră contemporană. Iată de ce așteptăm cu interes viitoarele sale cărți de versuri.

IOAN SEBASTIAN BARA

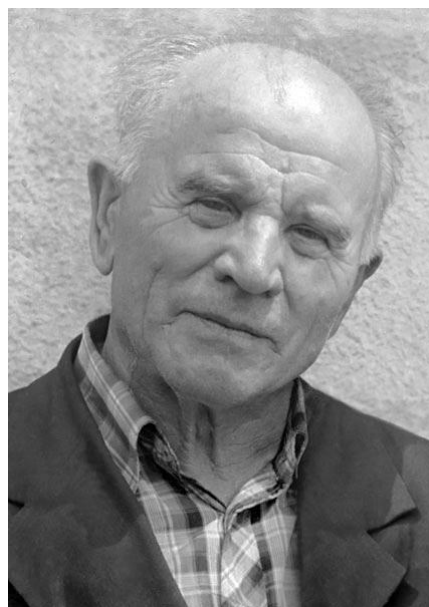
SUB SEMNUL CREDINȚEI

Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” Hunedoara-Deva a avut deosebita onoare de a fi organizatoarea manifestării spiritual-culturale dedicate împlinirii a 100 de ani de la nașterea lui Traian Dorz, personalitate de prim rang a spiritualității creștin-ortodoxe din România. Manifestarea s-a desfășurat în ziua de 18 decembrie 2014, la Salle d’Or din incinta Deva Mall.

Traian Dorz s-a născut la 25 decembrie 1914 în comuna Mizieș din județul Bihor, într-o familie de țărani înstăriți, de confesiune ortodoxă. Din cea mai fragedă tinerețe, la 15 ani, sub puternica impresie a scrierilor preotului Iosif Trifa din Sibiu, întemeietorul mișcării religioase „Oastea Domnului”, s-a apropiat definitiv de Dumnezeu și de această mișcare. A devenit colaborator al părintelui Trifa și a început să publice versuri religioase la gazeta sibiană „Isus Biruitorul”. La 21 de ani, în 1935, i se tipărește primul volum de poezii, „La Golgota”, urmat la doi ani de volumul „Pe drumul crucii”. Publicațiile editate de „Oastea Domnului” sunt interzise de Mitropolia Sibiului, iar după moartea părintelui Trifa, în 1938, Traian Dorz este obligat să părăsească Sibiu. Va scoate la Oradea gazeta „Ogorul Domnului”, apoi gazeta „Viața creștină”, la Cluj. După izbucnirea războiului, împreună cu prietenul și colaboratorul său, Ioan Marini, scot revista „Familia creștină”.

A cunoscut și suferințele vieții de pe front, iar după instaurarea comunismului a avut parte, ca adept și militant al „Oastei Domnului”, de persecuții, umilințe, privațiuni și ani grei de închisoare la Oradea, Gherla, București, Caransebeș, Satu Mare. A fost condamnat la 16 ani de muncă silnică, 10 ani degradare civică și confiscarea totală a averii. În toți acești ani, nu a încetat să scrie poezii inspirate din profunda credință în Dumnezeu, în Iisus Hristos și Fecioara Maria, poezii pe care le-a memorat și pe care, după ieșirea din închisoare, le-a așternut pe hârtie sau le-a rostit în fața benzii de magnetofon.

Scrierile, poeziile sale s-au răspândit, în ciuda faptului că „Oastea Domnului” era interzisă de autorități. În ultimii ani ai vieții a avut o intensă activitate misionară, a organizat sărbători literare și a atras numeroși tineri spre „Oastea Domnului” și valorile creștine promovate

de această mișcare. Ultimii ani ai vieții i-a petrecut la Hunedoara, unde a trăit auster, dar cu o mare putere de muncă, de creație a unor poezii religioase ce au atras aprecierea a sute de credincioși.

Manifestarea dedicată împlinirii a 100 de ani de la nașterea lui Traian Dorz a beneficiat de prezența unor personalități ecleziastice și culturale care au susținut un program ce a cuprins comunicări, recitaluri de cântece și versuri. Aceste momente au fost prezentate de cântărețul Costel Busuioc, Părintele Gheorghe Gogan, poeta Nuți Dragomir, Conf. Univ. Dr. Maricel D. Popa, cântăreața Alisa Toma, exegetul operei lui Traian Dorz, Ille Ionatan, și editorul Nelu Beg.

Acești oaspeți deosebiți au ținut să fie prezenți la Deva pentru a comemora personalitatea de la a cărei naștere, în ziua de Crăciun, se împlinesc o sută de ani. Poate că nu este o simplă întâmplare, o coincidență, nașterea lui Traian Dorz în această zi cu semnificații profunde pentru fiecare creștin. A fost o zi aleasă, o zi sfântă, o zi prevestitoare a unui destin remarcabil pentru Traian Dorz, cel care a trăit o viață întreagă cu iubirea lui Dumnezeu în suflet, cu dragostea și devoțiunea pentru Isus Hristos și Sfânta Fecioară Maria.

Grație comunicărilor susținute, cei prezenți au avut prilejul să cunoască mai bine viața și creația lui Traian Dorz, au aflat detaliile unui destin unic, a unui destin clădit numai pe credință, pe încredere, pe iubire adâncă față de Dumnezeu și față de semenii noștri.

Această întâlnire ne-a făcut mai bogați spiritual, ne-a înălțat, ne-a apropiat unii de alții, dar în primul rând ne-a apropiat de Dumnezeu, în zilele ce au precedat sărbătoarea Crăciunului.

IOAN VELICA, LA ANIVERSARE

Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” Hunedoara-Deva a organizat în ziua de 19 decembrie 2014, la Salle d’Or din incinta Deva Mall, un eveniment cultural dedicat scriitorului și jurnalistului Ioan Velica la împlinirea a 60 de ani. Cu acest prilej, a fost lansată biobibliografia scriitorului realizată de Biblioteca Județeană.

Ne-a făcut o mare plăcere să-i urăm Corala Parohiei „Bunavestire” din Deva, sub care în finalul acțiunii a susținut și un recital

În semn de prețuire și recunoștință Hunedoara-Deva i-a acordat scriitorului Ioan prezența remarcabilă în viața culturală a

Am fost onorați să-i dăruim întocmită cu profesionalism de este o oglindă fidelă a unei vieți Deși de formație tehnică, inginer, cea mai fragedă tinerețe aplecare numismatică, sport, înșiruirea este intelectual autentic al domniei sale.

Lista lucrărilor semnate și aria tematică: istoria mineritului

Valea Jiului, istoria fanfarelor, viața teatrală, istoria minorităților etnice din zonă, pagini regăsite și puse în valoare grație unor asidue cercetări de arhivă. Pe drept cuvânt, domnul Ioan Velica este un adevărat cronicar al Văii Jiului, cea mai autorizată personalitate care poate oferi orice informație, din orice domeniu, legată de această fascinantă și complexă zonă a țării. De aceea, cărțile sale reprezintă un adevărat tezaur, un fond documentar de neocolit pentru oricine va dori să afle cât mai multe informații despre Valea Jiului, așezările și oamenii ei, istoria și tradițiile, viața culturală etc. Numeroasele premii obținute de domnul Ioan Velica, pentru multiplele sale realizări de-a lungul timpului – în domeniul literar, al cercetării istorice, în jurnalism – sunt o dovadă a faptului că munca plină de pasiune pe care a depus-o nu a rămas nerăsplătită.

Trebuie să remarc și generozitatea domnului Ioan Velica, grija pe care o manifestă pentru educația și formarea tinerilor, remarcabil fiind gestul domniei sale de a institui o bursă care îi poartă numele, în beneficiul elevilor de la Școala „Ana Colda” din Petrila.

Am fost extrem de onorați că ne-am aflat astăzi aici, împreună cu domnul Ioan Velica, am fost bucuroși că am putut să-i oferim această biobibliografie care va demonstra oricui realizările importante ale domniei sale în atât de multe domenii.

Încă o dată biblioteca județeană a dovedit că știe să-și aprecieze scriitorii, știe să le facă cunoscute realizările, știe să se bucure de prietenia lor.

și să-i cântăm „La mulți ani” împreună cu bagheta dirijorului Gelu Onțanu-Crăciun, de colinde.

Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” Velica o *Diplomă de excelență* pentru Văii Jiului și a județului Hunedoara.

scriitorului Ioan Velica biobibliografia biblioteca noastră, o biobibliografie care dedicate culturii, literaturii, istoriei. domnul Ioan Velica a manifestat din către literatură, muzică, teatru, către lungă și ea demonstrează profilul de

Ioan Velica este impresionantă, la fel din Valea Jiului, personalitățile din

Poetul

Din expoziția ECO-SENZAȚII (foto: Paulina Popa)

COLOCVIUL NAȚIONAL AL REVISTELOR DE CULTURĂ DIN ROMÂNIA, 28, 29, 30 martie, 2014, Arad

În organizarea Revistei de cultură ARCA, revistă care în luna februarie 2014 a împlinit 25 de ani de existență, și a colectivului condus de domnul Vasile Dan, președintele Filialei USR, Arad, manifestarea a adunat la Arad numeroase personalități culturale, scriitori din toată țara.

Lucrările Colocviului Național au fost moderate de Nicolae Manolescu, Președintele USR, de domnul Gabriel Chifu, Vicepreședinte USR și de Vasile Dan. Dacă ar trebui să enumerăm personalitățile prezente, atunci cu siguranță am porni din vest, cu Aradul și toți membrii acestei filiale care nu se dezice și care ridică la un standard meritat revistele de cultură, cele care prin sacrificii neștiute de cititori apar cât de cât periodic.

”În deschidere, **Vasile Dan**, redactorul-șef al revistei „Arca”, a prezentat personalitățile invitate la colocviu: **directori, redactori-șefi, redactori, critici literari** ai revistelor literare editate de Uniunea Scriitorilor din România, ai celorlalte reviste de cultură cu greutate în economia publicisticii intelectuale de astăzi din țară. I-a numit pe fiecare în parte, mulțumindu-le pentru prezență: **Nicolae Manolescu**, președintele U.S.R., director al „României literare”, **Gabriel Chifu**, director executiv al aceleiași reviste, **Nicolae**

Prelipceanu, redactor-șef al „Vieții Românești”, **Alina Ledeanu**, director al „Secolului 21”, **Cassian Maria Spiridon**, redactor-șef al „Convorbirilor literare”, **Ioan Modovan** și **Traian Ștef**, director și redactor-șef al revistei „Familia”, **Al. Cistelecan**, critic literar, **Aurel Pantea**, redactor-șef al revistei „Discobolul”, **Adrian Popescu**, redactor-șef al revistei „Steaua”, **Mircea Mihăieș**, redactor-șef, **Cornel Ungureanu**, **Adriana Babeți**, **Robert Șerban**, revista „Orizont”, **Dan Mircea Cipariu**, Agenția de Carte, **George Vulturescu**, redactor-șef al revistei „Poesis”, **Arcadie Suceveanu**, președintele

Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, **Leo Butnaru**, revista „Contrafort”, **Gellu Dorian**, redactor-șef al revistei „Hyperion”, **Pavel Gătăianțu**, redactor-șef al revistei „Europa” din Novi Sad, **Adriana Weimar**, redactor-șef al revistei „Banatul”, **Paulina Popa**, redactor-șef al revistei „Semne”, **Ela Iakab**, redactor-șef al revistei „Realitatea bănățeană”, **Romulus Bucur**, **Gheorghe Schwartz**, **Gheorghe Mocuța**, **Ioan Matiuț**, **Onisim Colta**, **Lucia Cuciureanu**, **Lia Faur**, **Horia Ungureanu**, revista „Arca”, **Ion Mureșan**, fondatorul revistei clujene „Verso”, **Dagmar Maria-Anoca**, redactor-șef al

Eveniment

revistei „Naše Snahy”, *George Țărmure*, *Cornel Nistea*, *Mihai Vieru*, *Felix Nicolau*, *Lia Alb*, *Nicolae Szekely*, *Ilie Chelariu*, *Ion Corlan*, *Lavinia Ionoaia*, *Andrei Mocuța*, *Carmen Neamțu*, *Domnica Pop*, *Diana Achim*” (uniunescritorilorarad.ro).

Un eveniment remarcabil care s-a încheiat cu un Podium Poetic, un moment în care poeții prezenți au lecturat din propriile creații.

Redactor

COLOCVIILE REFLEX, 11-14 Iunie 2014, Herculane – ediția a XII-a

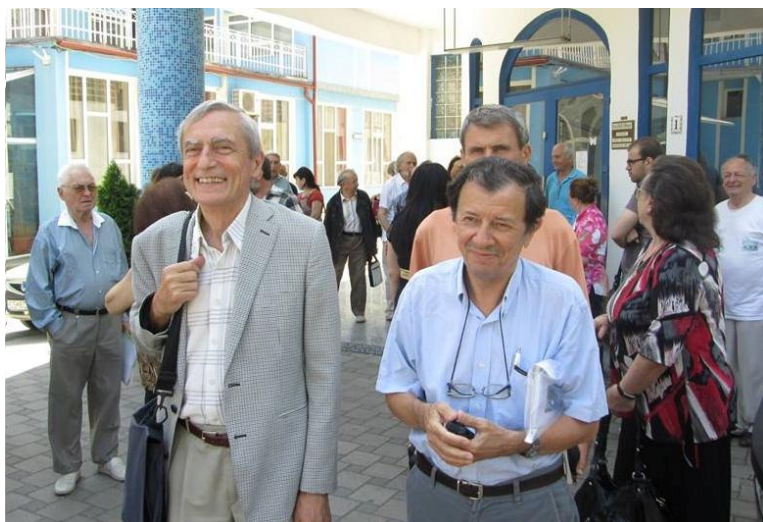
Ediția din acest an a Colocviilor revistei *REFLEX*, a fost una specială, datorită caracterului său internațional, cu o participare numeroasă și valoroasă de scriitori și oameni de cultură din Serbia, Muntenegru, Voivodina, Austria și SUA. Alături de oaspeți de peste hotare, la lucrările colocviilor au mai participat și critici literari, editori de carte și redactori de reviste literare din întreaga țară.

După deschiderea și prezentarea oaspeților din prima zi, a avut loc seara editurilor și a revistelor literare, cu importante lansări de carte. Poetul *Octavian Doclin*, redactorul-șef al revistei *Reflex*, a moderat seara editurilor și revistelor literare. Editura Emia a fost reprezentată de *Paulina Popa*, directorul editurii. A fost lansat volumul *STEUA CARE STRĂLUCEȘTE* scris de *Veronica Armean*.

”Un moment important și emoționant a avut loc în cea de-a III-a zi a colocviilor, când poeții străini s-au „înfruntat” într-un dialog liric cu cei români, făcând ca granițele dintre limbi să dispară, și să rămână doar poezia cu limbajul ei universal. Coordonatorul colocviilor, Octavian Doclin, ne-a precizat că „ ediția aceasta nu numai că a fost cea mai reușită de până acum, dar și cea mai complexă și profundă în toate dimensiunile ei”(*Roxana Bălan Năfîru*).

Au citit din propriile creații: *Octavian Doclin*, cel care a și moderat Podiumul Poetic, *Vasile Dan*, *Gheorghe Mocuța*, *Ioan Mateuț*, *Ioan Pop*, *Liubița Raichici*, *Mariana Pândaru*, *Paulina Popa*, *Toma George Maiorescu*...

Redactor

SALONUL HUNEDOREAN AL CĂRȚII, EDIȚIA a XV-a, 9 – 12 octombrie. 2014

Din nou efervescență culturală la Deva.

Din nou zeci de edituri din toată țara, aici la Deva.

Din nou zeci de scriitori prezenți pentru a oferi autografe.

În această perioadă, sute de cărți au fost expuse cu multă dăruire de către editorii prezenți, multe cărți, mulți iubitori de cultură și multe lansări de carte. S-ar putea spune că se tipăresc din ce în ce mai multe cărți și cărți de valoare, cărți mari. Scriitorii căutând din privire noutățile. Încă o reușită adăugată cu multă responsabilitate celorlalte reușite, de către Biblioteca Județeană "Ovid Densusianu" Hunedoara-Deva, prin cel mai energic director pe care îl are această instituție, Ioan Sebastian Bara.

Deschiderea Salonului a adus un nou volum grandioasei lucrări "Monografia județului Hunedoara", vol IV, „Oameni, locuri, ocupații”, lucrare apărută la Editura Emia. Prezențe notorii, personalități ale județului și mulți scriitori din întreaga țară.

O manifestare culturală care a îmbinat momentele pe parcursul celor câteva zile în așa fel ca cei prezenți să se simtă bine la Deva.

Redactor

TROFEUL MICULUI CITITOR, EDIȚIA a XXXIV-a, 1 iunie, Deva

Copilăria, cea pe care o purtăm în suflet așa cum a fost, ca o lume de basm, luminoasă, colorată în pasteluri fantastice, cu zâne și Feți-Frumoși, copilăria, globul de lumină care ne luminează, în vremea maturității așa ca-n primii ani. Și, Doamne, ce minuni îmi trec acum pe dinaintea ochilor: școala și dascălul acela sever cu numele său Nistor Staknik, cel venit la noi de peste Prut, dar cel minunat, cel care mă ducea în spate atunci când trebuia să urcăm în pădurea cu zmei și balauri, dar pe care nu-i vedeam niciodată, pentru a culege ghindă. Apoi familia: Bunica cea puternică, o femeie și jumătate, despre care aș putea scrie sute de pagini. Bunicul, cel mereu ca un munte de bunătate și dragoste. Omul sfânt cum îl numeam noi, Înțeleptul satului cel care ne lua de mână în fiecare duminică ori sărbătoare și ne ducea la biserică. Mama, mama cea mereu aplecată peste masa ei de desenat unde crea mii de modele de broderii, pe care apoi, cu zi și noapte le broda pe pânza albă (olandină). Tata cel pe care-l vedeam foarte rar , doar atunci când se întorcea

de la locurile sale de muncă, cu geanta plină de dulciuri și cărți (Eminescu, Coșbuc...), când, ore bune, stătea aplecat peste borderourile sale de formule matematice și nu îndrăzneam să scoate nici un cuvânt ca nu cumva să greșescă vreun calcul.... Of. copilăria mea de aur.

Copilăria a fost serbată cu mult drag și la această ediție a Trofeului Micului Cititor. Trofeul mi-a revenit și mă extaziază fiecare privire din sutele care stau sprijinite pe mine, mă iscodesc, mă judecă cu judecata lor perfectă. Mulțumesc copilăriei mele din satul Văłani pentru acest trofeu. Mulțumesc micilor cititori și Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu” Hunedoara – Deva, domnului director Ioan Sebastian Bara.

GALA POEZIEI ROMÂNE CONTEMPORANE (LISTA LUI MANOLESCU), ALBA IULIA

Ce listă, ce ordine și clasare?

POEZIE PUR ȘI SIMPLU! Asta a fost în frumoasa, impunătoarea și fascinantă Sală a Unirii, acolo unde s-a semnat UNIREA Transilvaniei, Banatului, Crișanei, Sătmăruului și Maramureșului cu România, (Lege votată de Parlamentul Țării la 29 decembrie 1919), poezie la nivel înalt.

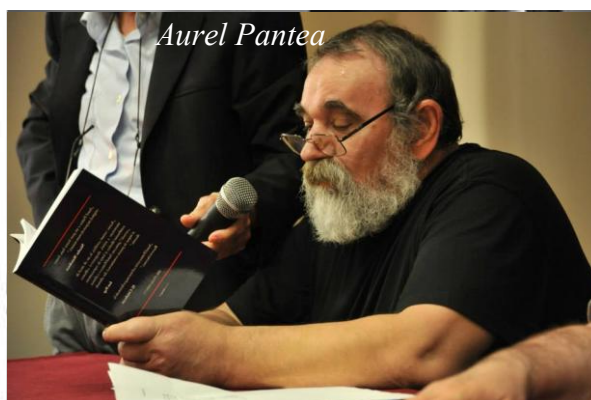
Zeci de poeți din toate colțurile țării, din toate filialele USR, poeți de mare valoare și creații asemenea. Îi întâlnesc pe prietenii mei de-o viață, așa s-ar putea numi cei peste 40 de ani de la debutul nostru, al majorității poezilor prezenți, cei care, atunci, prin anii 70, 80, credeam că poezia va fi viața noastră și așa a fost. Gala a fost condusă de Nicolae Manolescu.

Aurel Pantea, gazda evenimentului din Alba Iulia a fost, ca de obicei, sufletul celor întâmplate. Cu siguranță această listă subiectivă ar putea fi „adăugită”. Spre dezamăgirea mea, nicio voce feminină nu a urcat pe scenă. Avem mari voci lirice feminine în România și ar trebui să se știe asta. Apoi atât de mulți poeți buni.... Sper într-o scară a valorilor așa cum ar trebui să fie (obiectivă)

Felicitări Aurel Pantea, felicitări dragii mei prieteni, poeți din toată România!

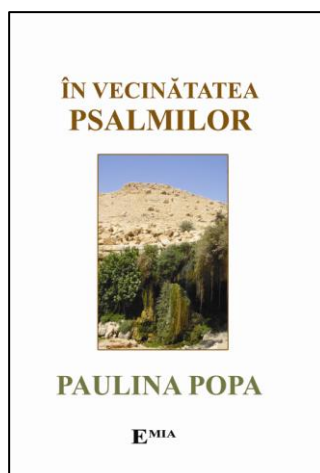
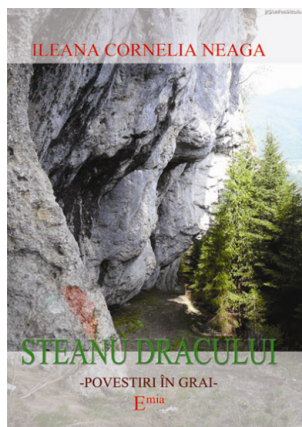
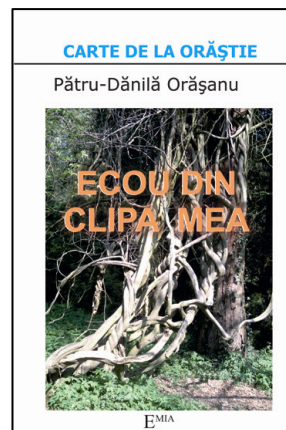
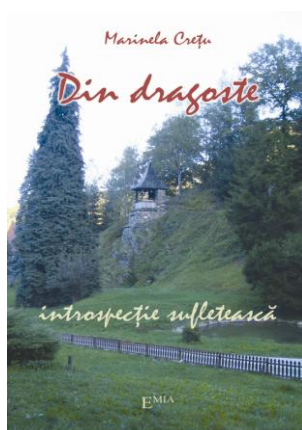
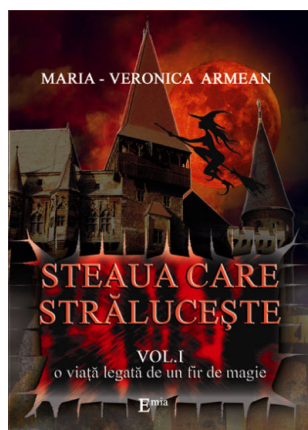
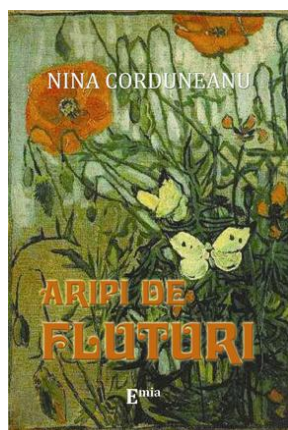
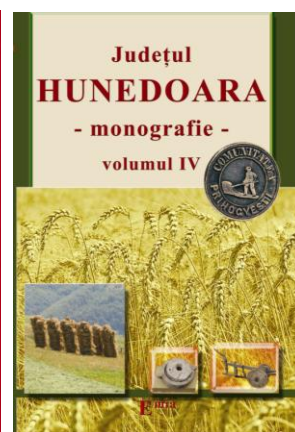
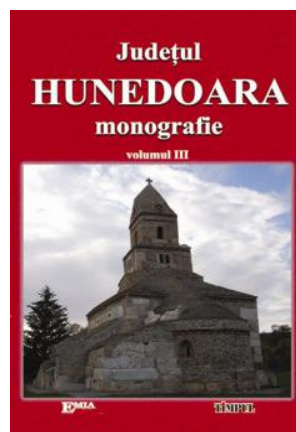
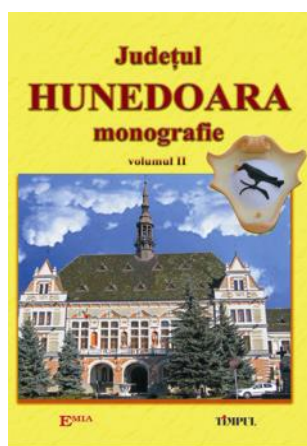
Vasile Dan

Aurel Pantea

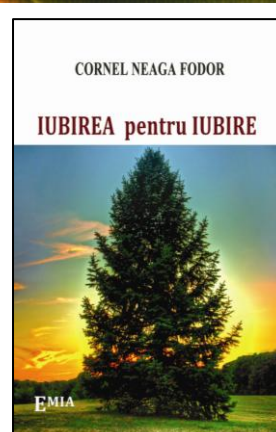
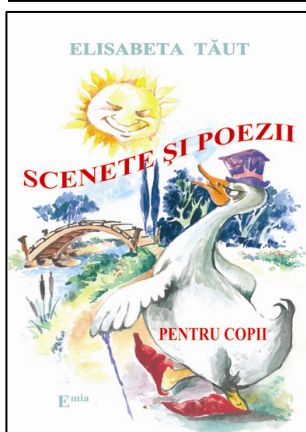
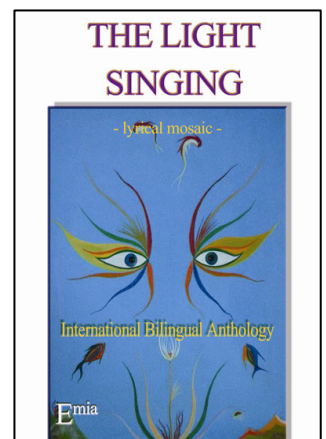
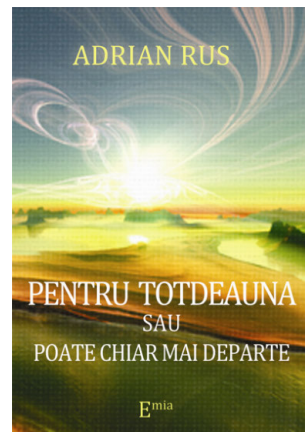
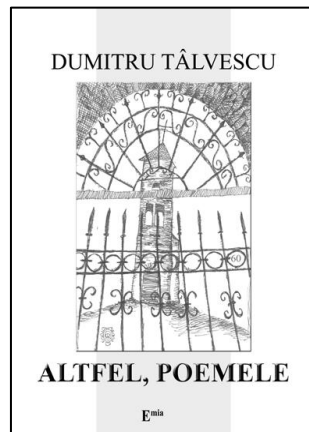
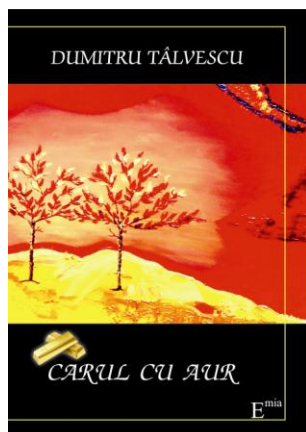

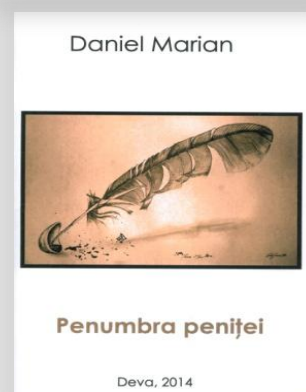
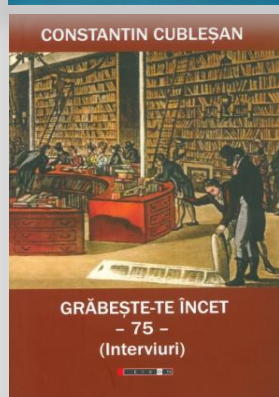
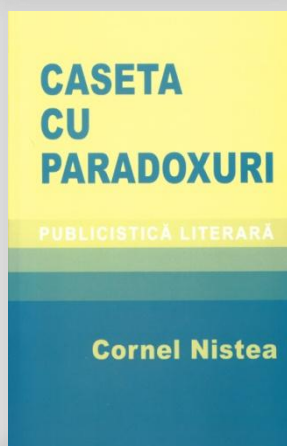
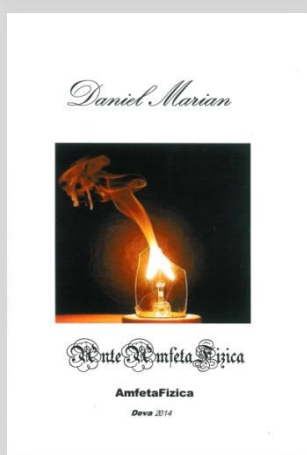
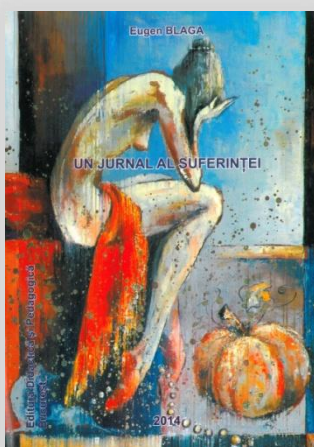
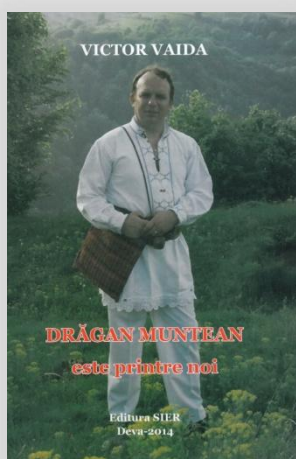
Poeți în Sala Unirii din Alba Iulia

LECTURA PENTRU TOȚI

Lectura pentru toți, un proiect derulat de Biblioteca Județeană "Ovid Densusianu" Hunedoara– Deva în colaborare cu Editura Emia, care oferă posibilitatea celor din localitățile județului Hunedoara, fie ele comune, orașe, municipii, să se întâlnească cu scriitorii care publică în editura Emia. Au fost alături de noi poeți, prozatori, istorici. Faptul că reușim să deslușim în contactul direct cu cititorii, dorința acestora de a afla cât mai multe despre creație, despre scriitor, este fascinant. Copii și tineri, cadre didactice și alți iubitori de carte ne-au întâmpinat cu mult interes, pe tot parcursul proiectului.

Trofeul Micului Cititor, Deva 1 iunie 2014

Aurel Pantea și Radu Igna
(Aniversare Radu Igna - 80 ani)

Ioan Pop și Octavian Doclin la
Colocviu REFLEX, 2014

Lansare de carte la Editura EMIA, 2014

Vasile Dan, Paulina Popa și Ioan Mateuț
la Herculane, 2014

Nina Corduneanu și Paulina Popa
la Salonul Hunedorean al Cărții, Deva 2014

FOTOTECA EMIA

Colocviul Național al Revistelor de Cultură, Arad - martie 2014

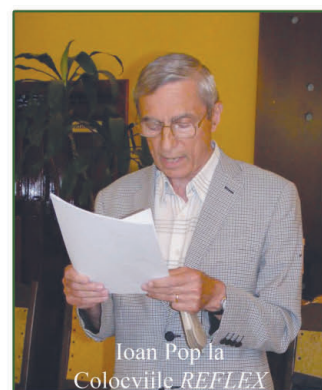
Salonul Hunedorean al Cărții, 2014
(lansare la Editura EMIA)

Colocviile Revistei REFLEX, Herculane 2014

Gala Poeziei Române Contemporane (Lista lui Manolescu), Alba Iulia 2014

Ioan Pop-Ia
Colocviile REFLEX

www.emia.ro

ISSN 1454-3060

9 771454 306000